

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

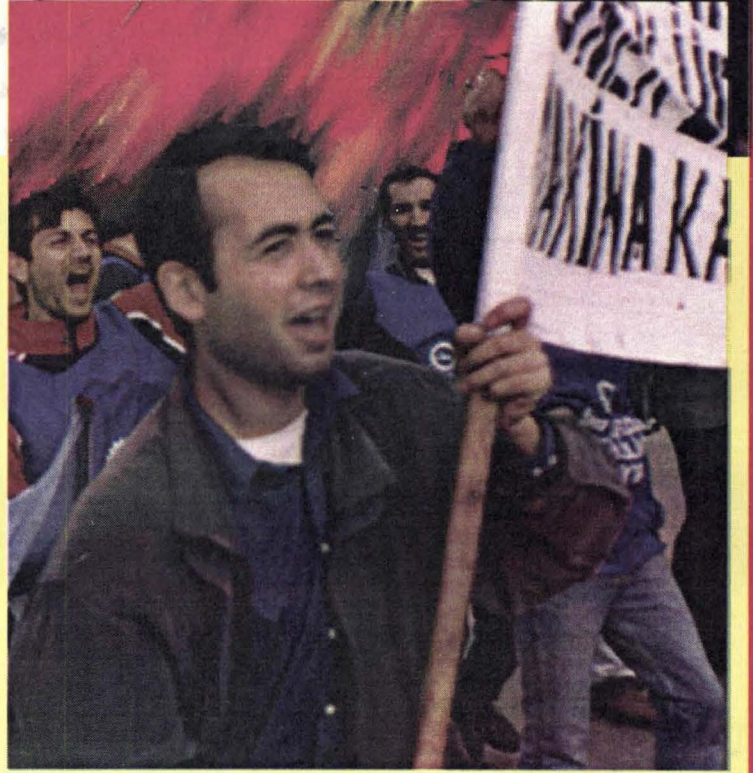
- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Kızıl Bayrak

Haftalık Sosyalist Siyasal Gazete

Sayı:86 • 2 Ocak '99 • 5 DM

'98'in dersleriyle
'99'u bir mücadeleye yılına
cevirelim!

TKİP Belgeleri:
Parti programı üzerine ön tartışmalar/4
Program yapısı üzerine
görüşler/tartışmalar

~ Orta sayfa

İÇİNDEKİLER

Sermaye iktidarı cephesinde değişen birşey yok:

Tek merkezli siyaset, İMF endeksli politikalar 4-5

Dünyada kriz ve devrimci dinamikler. 6-8

İşçi hareketinden kesitler 12

TKİP Belgeleri: Parti programı üzerine ön tartışmalar/4

Program yapısı üzerine görüşler/tartışmalar (Orta Sayfa). 16-23

Kürt sorunu ve emperyalist hesaplar 24-25

Sosyalizm Yolunda

Kızıl Bayrak

Haftalık Sosyalist Siyasal Gazete

Sayı:86 ● 2 Ocak 1998

Fiyatı: 5 DM

Sahibi ve Y. İşl. Md.: Yeter Yalçıtaz
EKSEN Basım Yayın Ltd. Şti.

Yönetim Adresi:

Eksen Yayıncılık Laleli Cad. No: 52/5 İstanbul
Tel: 0 (212) 638 28 83 Fax: 0 (212) 517 39 49
e-mail: kb@arti.net.tr

Baskı:

SERLER Matbaacılık
İSTANBUL
Tel: 0 (212) 880 40 75

Genel Dağıtım:
BİRYAY

EKSEN Yayıncılık Büroları

Atatürk Bul. Gevrek Sok. Karakaş İşhanı No:13/22,
Kartal/İSTANBUL Tel: 0 (216) 488 67 05

853. Sok. Bilen İşhanı No: 27/604
Konak/İZMİR Tel-Fax: 0 (232) 445 21 50

İlkiz Sok. Ekmen İşhanı 22/14 Kat: 5
Sıhhiye/ANKARA Tel-Fax: 0 (312) 229 40 19

Cumhuriyet Mahallesi Aytar Sokak Çarşıbaşı İşhanı
No: 303/KAYSERİ Tel: 0 (352) 221 04 31

Ünlü Cad. Sarı Sok. Mavi Köşe İşhanı No: 8
BURSA Tel: 0 (224) 223 65 39

Ahi Evran Mahallesi Okatanlar Sokak Kent Apt.
No: 1/KIRŞEHİR Tel: 0 (386) 214 08 05

Cemal Gürsel Cd. Shell Karşısı Vakıf İşhanı Kat: 3 No: 306
ADANA Tel: 0 (322) 363 28 78

Hacı Halil Mah. 1219. Sk. Göçeoğlu İşhanı Kat:4 No: 33
Gebze/KOCAELİ Tel: 0 (262) 642 41 90

Terakki Mah. Cumhuriyet Cad. Papila İşhanı Kat: 2 No: 1
ZONGULDAK Tel: 0 (372) 252 25 92

Kemalpaşa Mah. Demiryolu Cad.
No: 40 İZMİR

Hürriyet Cad. Ziver Bey İşhanı Kat: 2, No: 59
ANTAKYA Tel: 0 (326) 213 76 14

Esenbey Bankalar Cad. Uyanal İşhanı
No: 61 NİĞDE

Kızıl Bayrak'tan

'98 işçi sınıfı ve komünistler için tarihi öneme sahip bir yıl oldu. Partinin ilanı ile enerjimiz bir kat daha arttı. Daha büyük bir şevkle mücadeleye sarıldık. Kontr-gerilla devleti ise üzerimizdeki terörünü daha da yoğunlaştırdı.

Daha öncekileri dışta tutarsak, son 1.5 ay içinde çıkardığımız bütün sayılar toplatıldı. Yine son bir ay içinde 50 civarında çalışmamız ve okurumuz keyfi olarak gözaltına alındı, işkenceden geçirildi, 9 kişi ise tutuklandı.

Gazetemiz üzerindeki terörün son örneği Ankara Emniyeti'nin 21 çalışan ve okurumuzu gözaltına alarak 7 gün boyunca işkencede tutmasıdır. Gözaltına alınanların 6'sı tutuklanarak cezaevine gönderildi. Gazetemiz üzerinde uygulanan baskıları protesto etmek için İstanbul'da Gazeteciler Cemiyeti'nin önünde yaptığımız basın açıklamasına da saldırıldı. Gözaltına alınan 11 çalışan ve okurumuz ertesi gün serbest bırakıldı.

Devrimci basın ve Kızıl Bayrak üzerinde yoğunlaşan devlet terörü ile amaçlanan sadece yayınlarımızı engellemek, insanlarımızı

sindirmek değildir. Asıl amaç işçi ve emekçilerin gözlerini korkutmak, öncülerine sahip çıkmalarını engellemektir. İleri olana vurularak geride duran sindirilmeye çalışılmaktadır. Öncü kesimlere dönük devlet terörü işçi sınıfına ve emekçi kitlelere dönük uygulanan kriz politikalarıyla bütünleşmektedir. İşten atmalar tüm hızıyla sürmekte, çalışanlara ise sefalet ücretleri dayatılmakta, esnek çalışma ve esnek asgari ücret gibi politikalarla işçi sınıfı köleliği mahkum edilmeye çalışılmaktadır. Dünyanın jandarması, eli kanlı ABD

haydutuna Ortadoğu ve Kafkaslar'da taşeronluk yapılmaktadır.

Üzerimizdeki devlet terörünü tüm bu saldırganlığından bağımsız ele almıyoruz. Bu yüzden tüm devrimci, demokrat, ilerici duyarlı kurumları ve kişileri destek ve dayanışmaya çağırıyoruz.

Devlet terörü bizi yıldıramayacak. Tersine azmimizi daha da artıracak.

**Kızıl bayrak dalgalanacak!
Sosyalizm kazanacak!**

H. FIRAT

*Program sorunları
üzerine konferanslar*

Ulusal Sorun ve Devrim

E K S E N Y A Y I N C I L I K

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

H
A
N
-
R
-
L
-
A
-
N
-
R
O
Y
-
N
-
R

Son aylarda canlanan sınıf hareketi '99 yılında yeni boyutlar kazanmaya gebe...

Bu yıl sermaye için zor geçecek!

Kriz, savaş çılgınlıkları, şovenist histori, toplumsal muhalefete saldırılar, gözaltılar, işkenceler, yargılı-yargısız infazlar, işten atmalar, sendikal ihanet, medyanın yalanları... Grevler, direnişler, boykotlar, yürüyüşler, yol kapatma eylemleri, fabrika işgalleri... İşte bir yılın tablosu. Bir yanda sermaye ve saldırılar cephesi, diğer yanda emek ve mücadele cephesi.

'98 bir yandan küresel bir krizin yaşandığı, diğer taraftan da devrim cephesinin yeniden güçlenmeye başladığı bir yıl olarak tarih sayfalarında yer alacak. Dünya kapitalizmi '29 büyük bunalımından sonra tarihinin en sarsıcı krizi ile yüzyüzedir. Uluslararası kapitalizm bu bataklıkta debelenip giderek daha da saldırganlaşırken, kitlelerin tepkisini artırmakta ve devrimci yükselişi mayalamaktadır. Çok değil on yıl önce, Lenin ve Stalin'in heykellerinin yıkıldığı Rusya'da, bugün yüzbinler Lenin ve Stalin'in resimleriyle, kızıl bayraklarla alanları doldurmaktadır. Uzak Asya'dan Avrupa'ya kadar bir dizi ülkede düzene karşı mücadeleler gelişmekte, sosyalizm yeniden kitlelerin gündemine yerleşmektedir.

'98 çürümenin doruğudur

Türk sermaye cumhuriyetinin '80'den bu yana yaşadığı çürüme ise artık tüm çıplaklığı ile gözler önüne serilmiştir. Büyük tekellerin başını çektiği talan savaşı, '98'de mafyalaşmış ekonomi arenasının günlük malzemesi olmuştur. İşten atılmalar ve sefalet ortalığı kasıp kavururken, büyük bankalara bir günde trilyonlar aktarılmış, kara para operasyonlarıyla ülke bir sefalet yuvasına çevrilmiştir. Özelleştirme talanına mafyadan rüşvet yiyen başbakanlara kadar katılmayan kalmamıştır.

Mafyalaşan ekonominin üstünde yükselen çeteleşen devlet, bu görüntüden kurtulmak için sarfettiği çabaya rağmen, yırtıklarını yamamak şöyle dursun, daha belirgin bir biçimde öne çıkmasını engelleyememiştir. Kaset savaşlarının biri bitmeden diğeri başlamış, polisin uyuşturucu şebekelerini bizzat örgütlediği itiraf edilmiş, bir yıl ancak dayanabilen hükümetlerden biri daha yuvarlanıp gitmiştir. Kontr-gerilla cumhuriyeti yeni bir yıla yeni hükümetini bile kuramadan girmek zorunda kalmıştır.

Çürüyen, çeteleşen devlet, dışa dönük saldırganlığını da artırmış, Yunanistan'la S-300 füzeleri gerginliği, Suriye ile A. Öcalan krizi üzerinden savaş ilanı noktasına kadar gidilmiştir. A. Öcalan'ın iadesi vesile edilerek yaratılan şovenist histori eşliğinde İtalya'ya boykot tehditleri savrulmuş, Ortadoğu'da ise ABD-İsrail eksenindeki kanlı ittifakın bileşeni olarak ABD'nin Irak'a saldırısı için üsler kullandırılmıştır.

Çürümenin doruğunda sınıf hareketinde yükseliş

Sermaye cumhuriyeti saldırılarını artırırken kitle hareketinde bahar aylarına doğru yaşanan ilk canlanma kısa sürdü. Kamu emekçilerinin 4 Mart eylemi, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'ndeki Taksim eylemi ve Newroz eylemleri, bu canlanmayı ortaya koyan yılın ilk militan eylemleri olarak geçti. Bu eylemlerin kısa süren etkisi daha sonra yerini bir sessizliğe bıraktı. Ancak yaz aylarının ardından perde yeniden açıldı ve bu sefer sahnede işçi sınıfı vardı. Türk-Metal'in imzaladığı satış sözleşmesine verilen tepki ile sendikalarından istifa eden binlerce işçi yürüyüşlerle bu faşist mafya çetesini protesto etti. Kısa süren hareketliliğe ve

Birleşik-Metal'in de aynı satış sözleşmesine imza koymasına rağmen bu eylemler sınıf hareketinde yeni bir yükselişin işaretlerini taşıyordu. Gerçekten de metal işçilerinden hemen sonra SEKA'nın kapatılmasına karşı başlayan direniş ve tekstil işkolundaki sözleşmeler için ilk eylemlerin yapılmaya başlanması, bu tespitin doğruluğunu ortaya koydu. Türk-Metal ile aynı kumaştan dokunmuş TEKSİF'in sözleşmeleri imzalamamasının arkasında yatan ve hem sermayeye, hem sendika bürokrasisine korkulu rüyalar yaşatan bu dinamik sadece tekstilde değil, sınıfın diğer bölüklerinde de bir hareketlenmenin yaşanacağını göstermektedir.

Yeni yılla birlikte başlayacak olan kamu işçilerinin sözleşmeleri bu açıdan büyük bir önem kazanmaktadır. '99 yılı sınıf hareketinde bir yükselişe gebe dir. Sermaye sözcülerinin geçtiğimiz yıla girerken sarfettikleri "bu kış zor geçecek" sözünü işçi sınıfı sahibine iade edecektir. Evet, '99 yılı sermaye için zor geçecektir.

Sınıf dışı kesimlerde ters gelişmeler

Sınıf hareketinde görülen sancılı yükseliş eğilimlerine rağmen toplumsal muhalefetin diğer kesimleri farklı bir süreç yaşamaktadır. Bu kesimlerdeki önderliğin yarattığı olumsuz etkilerle yaşanan paralizasyon derinleşmektedir.

Kamu çalışanları hareketi üzerindeki güçlü reformist etki, hareketi geriye çeken bir barikat işlevi görmektedir. KESK'in tabanındaki dinamik, reformist önderliği 4 Mart gibi bazı eylemlerde zaman zaman zorlamış olsa da, sonuçta bürokrasinin engellerine takılmıştır. KESK yürüyüşünün iptali ve 12-13 Aralık eylemleri bugün gelinen yeri göstermektedir.

Kürt hareketi ise '90'larda başlattığı barış sürecinin içinde farklı sınıfsal etkiler, önderliğinin politikaları, uluslararası diplomatik arayışlar temelinde devrim iddiasından giderek uzaklaşmıştır. Kürt ulusal kurtuluş hareketinde devrimci dinamik ile reformist dinamik arasında uzlaştırma ve bunları geriye dönük olarak çözmeye çabaları artık bir çözümlen sürecini başlatmıştır. A. Öcalan'ın Avrupa'daki garip açıklamaları içeride HADEP'e karşı sürdürülen faşist saldırılar ile bir ölçüde örtülmüş olsa da, '98'de Kürt hareketinin yeni bir sürece girdiği açıktır. Devrimci temeller üzerinde ve anti-empyralist bir yönelimle yola

çıkan bir hareketin, bugün Kürt sorununa çözümü empyralist dünya platformlarında araması, varılan hazin noktayı işaretlemektedir. Varılan bu hazin noktayı aynı zamanda Kürt hareketinin bünyesinde yeni devrimci arayışların da başlangıç noktası saymak gerekir.

Üniversitelerde faşist saldırılara karşı direniş biçiminde süren hareket ise yine küçük-burjuva devrimci ve reformist önderliklerin kısırlaştırıcı ortamından kurtulamamıştır. 6 Kasım'da belirgin hale gelen gençlik hareketindeki paralizasyon, ancak güçlü bir yeni hareketlilik ile aşılabilecektir. Üniversitelerde yaşanan paralizasyona karşın liselerden yeni bir hareket gelişmektedir. '98'de yaşanan eylemler ve liselerde biriken öfke, liseli öğrenci kitlelerini şimdiye kadar görülmemiş şekilde politikleştirmektedir. Avrupa'da yaşanan liseli eylemlerine paralel bir şekilde Türkiye'de de bir liseli hareketinin geliştiği, bu hareketlilikte emekçi ailelerden gelen öğrencilerin belirleyici bir ağırlığı olduğu, '98'de tüm açıklığı ile ortaya çıkmıştır.

Yeni dönem ve sınıf partisi

Kitle hareketinin gelişme seyri ve eğilimleri, geliştiği sınıf zemini ve önderliği ile doğrudan ilgilidir. İşçi sınıfı dışındaki katmanların hareketliliğinin öne çıktığı bir dönemde, sınıf dışı parti ve akımların bu hareketler üzerinden güç bulması anlaşılır bir durumdur. Yakın tarihimizde küçük-burjuva ögenin baskın çıktığı toplumsal hareketliliklere sahne olan ve bu temelde küçük-burjuva siyasal akımları besleyen süreçler bunu somut olarak göstermiştir.

Bugün sınıf hareketinin yeni bir canlanma içerisine girdiği, bunun umut verici ilk işaretlerinin yaşandığı bir dönemden geçiyoruz. Mevcut işaretler girmekte olduğumuz yeni yılda sınıf hareketindeki canlanmanın yeni boyutlar kazanacağını gösteriyor. Tam da böyle bir dönemde Türkiye işçi sınıfının kendi devrimci öncüsüne, komünist işçi partisine kavuşmuş olması çok önemli bir gelişme olmuştur. Bu işçi sınıfının yıllardır acısını çektiği, olumsuz ve yıkıcı sonuçlarını yaşadığı politik önderlik boşluğunu doldurmak doğrultusunda bir büyük adımdır. Parti, sınıfın gelişen eylemini kucaklamak, sınıfla yaşamakta olduğu hareketlilik içerisinde buluşmak ve onu doğru devrimci bir çizgide ileriye taşımak için gereken herşeyi yapacaktır.

'98: Sermaye iktidarı cephesinde değişen birşey yok: Tek merkezli siyaset, İMF patentli politikalar...

→ '98 yılında sermaye iktidarının cephesinde değişen birşey yoktu, aksine tüm çürümüşlüğü ve kokuşmuşluğu ile içeride kontr-gerilla devleti, dışarıda da emperyalizme uşaklık temelinde halklara düşmanlık çizgisi giderek derinleşti; buna paralel olarak ayakta kalabilmek için tırmandırdığı ekonomik ve siyasal terör atbaşı gitti. '98'in ikinci yarısında ilk yıkıcı etkilerini gösteren kriz koşulları bu yıla damgasını vururken, sermayenin krizin faturasını işçi sınıfı ve emekçilere ödetme politikaları bu yıla rengini veren başlıca etkenlerdi. Özü itibariyle değişmeyen saldırı politikalarının, tüm çürümüşlüğü ve kokuşmuşluğuna karşın sermaye iktidarı cephesinin hanesine "kolay başarı" olarak yazılanların ve bunların sınırlarının bir kez daha ele alınmasında fayda var.

**'98: Çürümüş ve kokuşmuş sermaye iktidarının gerçek yüzü
ikiyüzlü demagojilerle örtülemiyor!**

Kuruluşu iğrenç ve ikiyüzlü pazarlıklara, trilyonluk milletvekili pazarlarına konu olan üç ortaklı koalisyon hükümeti, sermayenin işçi sınıfı ve emekçilere dönük saldırılarını daha yoğun ve daha sancısız uygulayabilmesi üzerinden şekillenmişti. Bir yandan sahte "laiklik-şeriat" kamplaşması tırmandırılıp darbe sopası sallanırken, diğer yandan Anasol-D hükümeti üzerinden "toplumsal uzlaşma" demagojisi kullanılıyor, işçi-işveren sendikaları hükümete açık desteklerini sunuyor; böylelikle Susurluk süreciyle birlikte çürümüşlüğü gün yüzüne çıkan sermaye düzeninin tarihindeki en büyük ekonomik ve siyasal krizden kurtuluşu öngörülüyordu. Düzen cephesinde hedeflenen açığı: İşçi sınıfını ve toplumsal muhalefeti denetim altına almak, rejimin kitleler nezdinde alabildiğine yıpranan imajını tazelemek...

Çürüyen düzenin baş temsilcilerinden TUSİAD "ilericilik" havarisi kesilirken, MGK "çağdaş, laik" görünümüne bürüyor, açıklanan "Susurluk raporu" ve en çok MGK-TUSİAD hükümetinin görevli başbakanı tarafından

"Susurluk'un üzerine gitme" demagojisi eşliğinde "temizlik kampanyaları" başlatılıyordu.

Değişik ağızlardan sık sık işte geldiğimiz parlak vaatler düzen cephesinde tek ses, tek vücut olarak karşımıza çıkıyordu: Ekonomik istikrar, ekonomik istikrar için siyasi istikrar, çetelerden arınma, yolsuzluklarla etkili mücadele, dokunulmazlıkların sınırlandırılması, yargı bağımsızlığının sağlanması, "genel af" tartışmaları, toplumsal uzlaşmanın sağlanması, Güneydoğu sorununun ekonomik ve sosyal çözümü, tıkanan sistemin çeşitli reformlarla (yargı reformu, vergi reformu, sosyal güvenlik reformu vb.) ve değişikliklerle (seçim sisteminde, siyasi partiler yasasında değişiklikler vb.) işler hale getirilmesi...

Geçtiğimiz yıl, düzen cephesindeki

vaatler kısmının karşılığının ne olduğunu gösterdiği kadar, reformlardan ya da iyileştirmelerden ne anlaşıldığını da yeterli açıklıkta ortaya koymuştur.

"Susurluk Raporu" ile görülmemiş bir aklama operasyonu gerçekleştirilirken, "Susurluk'u çözme" vaadini bol keseden saçanların düzenin "tosuncukları" ile birebir ilişkileri su yüzüne çıkmıştır. Özelleştirme ihalelerinin en büyük karapara aklama aracı olduğu, uyuşturucu ve silah kaçakçılığının emniyet müdürlerinin, hem de "narkotikçilerin" denetimde gerçekleştirildiği ortadadır. Meclisin trilyonluk ceylan derili koltukları, Çiller ve Yılmaz'ın malvarlıklarının iğrenç ve ikiyüzlüce karşılıklı aklanmalarına tanık olmuştur. Yolsuzluklarına yolsuzluk ekleyenlerin, uyuşturucu

kaçakçıların, işkenceci-katil polislerin, Susurluk artığı "tosuncuk"ların aklanmasıyla geçen yargı yılında, tarihe geçecek iki ayrı davada baklava ve gofret çalan çocuklar hapisleri boyluyor, "parasız eğitim!" isteyen öğrenciler yaşlarından büyük cezalara çarptırılıyor, DGM'ler ceza yağdırıyordu. Sahte "genel af" tartışmaları sürdürülürken, cezaevlerinde devrimci tutsaklara yönelik tecrit ve imha politikaları yürürlükteydi. Tek gerçekleştirilen reform olarak "vergi reformu", hem kendisinin, hem de kendisinden sonra geleceklerin sermayenin ihtiyaçları noktasındaki yeni düzenlemeler ve emekçi yığınlar için açık bir saldırı olacağını göstermeye yetti.

Ve ensonu derinleşen kriz ile birlikte daha sıkı sarıldıkları: "Ulusal çıkarlar, ortak fedakarlık" masalları...

'98 yılı bir kez daha göstermiştir ki sermaye iktidarı işçi sınıfı ve emekçilere daha fazla acı ve gözyaşından başka birşey vaatmemektedir.

**'98: Ekonomik ve siyasal istikrar arayışları,
kriz yönetim planları devrede...**

Refahiyol hükümetinin düşürülmesi ve yerine Anasol-D hükümetinin geçirilmesi sürecinde, sermaye iktidarının son yıllardaki en "başarılı" politik manevralarına tanık oluyorduk. Hemen söyleyelim; torunlarımız geçtiğimiz sürece dönüp baktığında böylesine çürümüş ve kokuşmuş bir iktidarın nasıl ayakta tutulabildiğine inanamayacaklar.

Sözünü ettiğimiz "kolay başarı", sermaye iktidarının Susurluk sonrası süreci mümkün olan en sancısız biçimde işletebilmesidir. Başarılarının doğrudan işçi sınıfı hareketindeki eksiklik ve zaafı üzerinden şekillendiği unutulmamalıdır.

Sermaye iktidarı bu süreç içinde yıpranan imajını tazeleme çabalarını sürdürmüş ve bunda hayli mesafe de katetmiştir. Çete devletinin beyni MGK'nın iç ve dış siyasete açık müdahaleleri gündeme gelmiş; Kriz Yönetim Merkezi, Batı Çalışma Grubu gibi yapılanmaların aktif bir rol alması aynı süreç içinde sağlanabilmiştir. "Milli Güvenlik Siyaset Belgesi" ve Olağanüstü Hal'in ülke geneline yaygınlaştırılmış şekli İller İdaresi Yasası yürürlükte. Ülke gündemi olağan MGK toplantılarında belirlenmektedir.

"Laiklik-şeriat" ikilemi içine sıkıştırılan toplumsal muhalefet azımsanmayacak ölçüde düzene yedeklenebilmiştir. Sendika bürokratlarının aynı dönemde açık bir ihanetin içine girmesi sonucu işçi-işveren sendikalarının başkanlarından oluşan Ekonomik Sosyal Konsey (ESK) ve "beşli inisiyatif" '98 yılı içerisinde, "toplumsal uzlaşma" kılıfı altında sermayenin

ihtiyaçlarına dönük kararları meşrulaştıran bir misyon yüklenmiştir. Ne var ki bu "kolay başarı"nın, sermaye iktidarı cephesinde özlenen siyasal istikrarı getirmediğini ve getiremeyeceğini belirtelim.

Düzenin tekmerkezliliği türlü vesilelerle tanık olduk: Suriye Krizi ve savaş çıkırtkanlığı, Sakık'ın ifadeleri adı altında toplumsal muhalefete dönük topyekün saldırılar, 75. yıl seferberliği, A. Öcalan'ın iadesi adı altında tırmandırılan şovenist histeri...

Listeyi uzatmak mümkün. Anlamalarını ancak "krizi yönetme planları" çerçevesinde bulan bu manevraların krizin çözümü olmadığı, aksine krizi derinleştirdiği yeterli açıklıktadır. '98'in sonunda daha net bir tablo olarak karşımıza çıkan ekonomik ve siyasal kriz, düzenin ekonomik ve siyasal istikrar hayallerinden ne oranda uzaklaşıldığı göstermektedir.

Hayallerden uzaklaşıldıkça, sıkça telaffuz edilen "sosyal patlama" endişeleri artmaktadır; kriz yönetim planları bu endişe üzerinden devrededir.

'98: Kriz ve işçi sınıfına dayatılmak istenen yıkım

Geride bıraktığımız yılda, sermaye devletin işçi sınıfı ve emekçilere dönük ekonomik ve siyasal terörünü azgınlaştırması, giderek pervasızlaşmasına tanık olduk. '98 yılının başları, görevli başbakan tarafından "zor geçecek bir kış" olarak tanımlandı. Tarihlerinin en ağır ekonomik ve siyasi krizinin içinde debelenenler "popülist" davranamayacaklarını beyan ettiler. Zam furyasının ardı arkası kesilmezken, işçi sınıfı ve emekçilere yoksulluk ve sefalet dayatıldı. Asgari-sefalet ücreti 38 milyon olarak tespit edildi. Özelleştirme, esnek üretim, kalite çemberi ve eşel mobil uygulamaları hız kazandı. IMF patentli saldırı politikaları en ufak bir esneme şansına sahip olunmaksızın uygulamada idi.

Ve '98'in yaz aylarında IMF ile yapılan bir anlaşma ile sermaye devleti bir sınava giriyordu. Süregelen IMF patentli saldırıların, bir program halinde ortaya konması ve bunun da bizzat IMF tarafından denetlenmesini içeriyordu anlaşma. 6 Ekim '97'de IMF ile başlayan görüşmeler çerçevesinde şekillenen '98 bütçesi ile beraber başlıca iki saldırı alanının üzerinde duruluyordu: Özelleştirmeler ve sosyal hakların gaspı... Planlanan saldırılar IMF anlaşması ile birlikte üç yıllık bir döneme yayılıyor, bunun gerekçesi olarak da doğrudan "sosyal patlama" endişesi konuyordu. Yani '99'u da kesen bir yıkım programı konuldu karşımıza:

* Erdemir, Telekom ve Petrol Ofisi gibi işletmelerin başta olduğu özelleştirme planı

* SSK'nın tasfiyesi

* Emeklilik yaşının yükseltilmesi

* Şimdiye kadar geçen yılın

enflasyon oranlarına göre artış sağlanması öngörülen ücret ve maaşlarda planlanan enflasyon üzerinden belirlemeye gidilmesi

Genel başlıkları bunlar olmasına karşın anlaşma öyle ayrıntılı bir program içeriyordu ki; kamu emekçilerine %20'lik zam dahi bu masada belirlenmişti. Sonraları "buçuk" dahi şaşmadan uygulanacağı dile getirilerek ne denli kararlı, aynı oranda da uşak ruhlu olduklarını gösterdiler.

Krizin yükünü işçi sınıfı ve emekçilere yıkmak; sermaye iktidarının ekonomik politikalarının temel belirleyeni oldu.

Derinleşen krizin faturasının ne kadar ağır olduğu '98 sonlarında daha açıktan hissedilir oldu:

*Kriz işçi sınıfı ve emekçiler için işsizlik ve açlık demek. Tekstil ve metal'de başta olmak üzere sermayenin dayattığı yıkım yüzbinlerce sınıf kardeşimizin katıksız bir açlığa mahkum edilmesi, geride kalanlara da böylelikle bir gözdağı verilmesi oldu. Gözdağı verilerek esnek çalışmanın, sefalet ücretlerinin yolu düzlenmek istendi.

*Kriz baskı, terör ve zorbalığın artması demek. Dayatılan yıkıma boyun eğmeyenlerin, sesini yükseltenlerin karşısına sermaye iktidarının grev yasaklarıyla, lokavtlarla, polisiyle, jandarmasıyla dikildiğini gördük. Tekstil işkolunda grev kararı alınan tüm işletmelerde, lokavt ilan edilerek mücadelenin şimdiden önü alınmak isteniyor. Sermayenin saldırıları karşısında tek tek mevziler halinde de olsa göğüs germek isteyen sınıf kardeşlerimizin grev çadırları sermayenin bekçileri polis ve jandarma tarafından yıkılmak isteniyor.

IMF-TÜSİAD yıkım programının açıklanmasını takiben, değerlendirmelerimizde sınava girenin yalnızca sermaye devleti olmadığını şu sözlerle ifade etmiştik: *"Emperyalist soygun mekanizmasının beyni, yönetim merkezi IMF'nin gözleri sadece sermaye devletin değil, aynı zamanda bizim, işçi sınıfı ve emekçilerin üzerindedir şimdi. Sermaye iktidarı gündemde olan 'İzleme Anlaşması'yla bir sınav verecek. IMF üç aylık periyotlarla burjuvazinin toplumu sefalet ve yıkıma sürüklemekteki başarısını teftiş edecek. Emperyalist efendilerinin çıkarları doğrultusunda her türlü görevi yerine getirmek, sömürü koşullarını azgınlaştırmak, toplumsal muhalefeti ezmekte başarılı olacak mı; bunu önümüzdeki süreç gösterecek. Anti-emperyalist, anti-kapitalist mücadeleyi yükseltip yeni saldırı furyasını püskürtme göreviyle karşı karşıya olan Türkiye işçi sınıfı da bu emperyalist soygun mekanizmasını dağıtacak tek güç olarak bir sınava giriyor."*

Ne denli zor bir sınavla karşı karşıya olunduğunu özellikle '98'in sonlarında tanık olduk. İşçi sınıfının

'99 yılını bir mücadele yılına çevirerek bu sınavdan başarıyla çıkabilmesinin koşulları mevcuttur. Yeter ki sınıf hareketindeki parçalanmışlığın, kendiliğindenliğin önüne geçilebilsin. Yeter ki korku duvarları yıkılabilsin, sinmişlik psikolojisi kırılabilin. Yeter ki bedel ödemek gözönüne alınabilsin. Unutulmasın ki mücadele için göze alınacak bedeller, sermayenin halihazırda ödetmek istediklerinden çok değerlidir.

'98: Bir yıllık saldırı bilançosu:

- * IMF patentli ekonomik saldırılar
- * Derinleşen ekonomik ve siyasal kriz
- * İşçi sınıfı ve emekçilere dayatılan IMF-TÜSİAD yıkım programı
- * Özelleştirmeler
- * Esnek çalışma

- * Zamlar, düşük ücret politikası ve sefalet ücretleri
- * İşten atılmalar ve işsizlik
- * SSK, Bağ-Kur vb. sosyal güvenlik kurumlarını tasfiye hazırlığı
- * Ekonomik saldırıların zeminini hazırlamak için dizginsiz devlet terörü
- * MGK'nın iç ve dış siyasette aldığı aktif rol ve sistemin tekmerkezlilik gerçeği
- * Milli Güvenlik Siyaset Belgesi
- * Olağanüstü Hal ve tüm ülke geneline yayılmış şekli İller İdaresi Yasası
- * Güvenlik güçlerinin modernizasyonu ve silahlanma
- * Kürt sorunu: İnkâr ve imha politikası
- * Şovenist histeri kampanyaları
- * İşkenceler, keyfi gözaltılar, katliamlar, kayıplar
- * İşçi ve emekçilere coplu, panzerli, bombalı saldırılar
- * "Sururluk raporu", "Susurluk'un üzerine gitme" demagojisinin iflası ve 75. yılında tüm çürümüşlüğü ve kokuşmuşluğu gözler önüne serilen burjuva cumhuriyet
- * Aklanan çeteler ve ilerici kişi ve kurumlara yönelik devlet-hukuk terörü
- * Toplumsal muhalefete yönelik "ez ve çöz" politikaları
- * Dış politika: ABD-İsrail-Türkiye ittifakı ve komşu halklara düşmanlık
- * Emperyalizme kölece itaat ve Ortadoğu'da ABD'nin jandarmalığı

'98: Dünyada kriz ve devrimci dinamikler

➤ Mekan ve zaman farkı gözetilmeksizin herşeyin birbiriyle ilişkili ve bağlantılı yaşandığı dünyada gelişmeler giderek hızlanmakta, zaman dilimi, ulaşım ve iletişim imkanlarının sağladıkları kolaylıklar nedeniyle, daralmaya devam etmektedir. Bu nedenle, birçok bakımdan, gerek mücadele dinamikleri gerekse de kriz faktörleri açısından, yüklü bir miras devralan 1999 yılı gelişmelerin hızla yaşanabileceği, keskin çatışmaların gündeme gelebileceği bir dönem olmanın tüm olanaklarını taşımaktadır.

1998 yılı kapitalist/emperyalist sistemin dünya ölçeğinde sıtma hastalığına tutulduğu, iktisadi anlamda son derece ciddi sarsıntılar yaşadığı bir yıl oldu. Aynı yıl içinde, derinleşen ve genelleşen iktisadi bunalım nedeniyle, eşdeğer ölçekte olmasalar da, yer yer, bazı ciddi sosyal patlamalara ve politik gelişmelere de tanık olundu. Toplumsal yaşamın farklı alanlarında yaşanan gelişmeler, özellikle birbirlerini izleyen iktisadi çöküntüler, iflaslar, örneğin Rusya'da çığ gibi gelişen yoksulluk ve sefalet kapitalist sisteme olan ve mutlak sayılan inançların temellerinden sarsılmalarına yol açtı.

1998 yılında ağırlaşan ve genelleşen kapitalizmin iktisadi bunalımı ve ayrıca ek olarak üreyen farklı nitelikteki bunalım dinamikleri 1999 yılını çok daha derin sarsıntılara gebe bırakacaktır.

Az gelişmiş ülkeler: Kriz ve sosyal patlama dinamikleri

1998 yılı içinde yaşanan en önemli gelişmelerin başında, hiç kuşkusuz, iktisadi bunalımın geri kalmış ülkelerde yarattığı çok boyutlu tahribat gelmektedir. Bu krizin şu veya bu gerikalmış ülkedeki çarpık kapitalist yapının özgün bir bunalımı olmadığı, dünya kapitalist sisteminin genel ve toplu bir buhranı

olduğu kanıt gerektirmeyecek bir biçimde artık ortadadır. Borsa çöküşü ile patlak veren ve çok kısa sürede esas, yani iktisadi karakterini kazanan bu bunalım sadece bazı ülkelerde mali ve iktisadi dengelerin bozulmuş olmasına indirgenebilecek bir ölçekte değildir.

İlk aşamada çöküşün iktisadi faturasını gerikalmış ülkeler Endonezya, Malezya, Rusya ve benzerleri ödediler. Aynı şekilde, ilk aşamada, bu ülkelerde bunalım sosyal patlama dinamiklerini besledi ve yer yer ciddi bir biçimde patlamalarına yol açtı. Dahası, Endonezya olduğu gibi bunalım bir üst aşamaya sıçrayarak politik bir kimlik kazandı, kurulu düzen sallanmaya başladı. Bu boyutlarıyla krizin ölçeği ve yarattığı tahribatlar ülkeden ülkeye değişmektedir.

İleri kapitalist ülkeler mevcut aşamada kasırganın bu etkilerinden muaf tutulmuş gibi görünmektedirler. Sorunu daha farklı bir biçimde ifade etmek gerekirse gerikalmış ülkelerin iflas etmeleri ileri kapitalist ülkelerin ekmeğine sürülen yağ olmuştur. Yoksul ülkelerden emperyalist ülkelere

derece kısa bir zaman zarfı içinde ve aniden tarihte eşi görülmemiş ölçekte bir zenginlik ve sermaye transferi yaşanmıştır. 1998 yılı boyunca ileri kapitalist ülkeler krizin sağladığı bu konjonktürel avantajlardan yararlandılar. Ancak, bu avantajlar ve başkalarının iflası ile sağlanan ganimetler sadece geçici ve dolayısıyla yanıltıcı bir görüntüden ibaret kalma risklerini taşımaktadırlar.

Üretimin düşmesi, işsizlik ve tekeller savaşı

Kapitalist sistem dünya ölçeğinde hızlanan bir entegrasyon süreci

yaşamaktadır. Bu süreçte önemli bir mesafe kaydedilmiş bulunuyor. Güney Kore'deki bir genel grev çağrısı ansızın New York borsasının olumsuz etkiliyor, Endonezya'daki kitle ayaklanması sermayenin aynı kategoriye giren ülkelere kaçışına neden oluyor, doların değeri ile oynanmasının etkileri tüm dünya ekonomisinde yankı buluyor vs. İktisadi mekanizmanın işlerliği açısından dünya ölçeğinde ulaşılan entegrasyon düzeyi aynı mekanizmanın hastalığının yayılmasına da neden olur.

Bu entegre yapının dolayimsız sonucu olarak iktisadi bunalımın ve gerikalmış ülkelere yaşanan çöküşlerin ilk etkileri ileri kapitalist ülkelere yansımış bulunuyor. Birincisi dünya ticaret hacmi yaşanan iflaslar ve ondan kaynaklanan yoksullaşma nedeniyle daralmaya devam ediyor. Bu daralmanın sonucu olarak ileri kapitalist ülkeler ihracatlarının ciddi bir biçimde gerilediğini görmek zorunda kalacaklardır. İhracatın kısılması demek üretim kapasitesinin aşağı çekilmesi demektir, üretim kapasitesinin sınırlandırılması demek yoğun işten atmaların gündeme gelmesi demektir. Yoğun kitle işsizliğinin yıllardır kronikleştiği batı Avrupa ülkelerinde bir ek işsizler ordusunun doğması sosyal patlama risklerinin birikmesi demektir. Krizden etkilenmeyecekleri iddia edilen ileri kapitalist ülkelerin geleceği böyle bir sürece endeksli bulunuyor. Bu nedenle önümüzdeki yıl için ortalama kalkınma hızına ilişkin yapılan öngörüler periyodik olarak aşağı çekilmektedir.

İktisadi krizin ileri kapitalist ülkelere yansımış olduğunun ikinci bir göstergesi de bu ülkelerde yaşanan şirket yutma operasyonlarıdır. Gerikalmış ülkelere ileri kapitalist ülkelere aniden kayan mali sermaye, zenginlikler yığını ve bu arada hammadde fiyatlarındaki sürekli düşüş piyasanın genel dengelerini

altüst etti. Ticaret hacminin aşağı çekildiği daralmış bir piyasada tekeller, bankalar, sermaye kuruluşları ellerindeki sermayeyi doğrudan birbirlerine karşı kullanmaya başladılar. Ve böylece 1998 yılı içinde tekelleşmede tarihsel rekorlar kırıldı. Şirket yutmaya dayalı tekelleşmeyi taraflar arasında gönül rızasıyla yapılmış bir ticari alışveriş olarak algılamamak gerekiyor. Söz konusu olan faturası işçilere, emekçilere dayatılacak olan bir savaştır, bir rakipleri imha operasyonudur.

Bu ticari savaşta dikkati çeken ve geçmişten farklı bir özellik mevcuttur. Bugüne kadar büyük tekeller küçük şirket ve işletmeleri yutarak piyasadaki rakip sayısını azaltırlardı. 1998 yılında tekelleşmenin yeni bir kategorisi belirdi. En büyük tekeller kendi aralarında birbirlerini yutmaya öncelik tanıyorlar. 1998 yılı içinde Deutsche Bank Bankers Trust'u, NationBank BankAmerika'yı, Exxon Mobil'i, BP Amoco'yu, Total Fina'yı satınaldı. Devlerin birbirlerini yoketmek için harcadıkları çaba tekeller arasında sürmekte olan ticari, iktisadi savaşın kızgınlık düzeyini ortaya koymaktadır.

Burjuvazinin sosyal patlamaya karşı önlemi: Sosyal demagoji

Burjuvazi şimdilik iktisadi krizin neden olduğu sosyal patlamaları yerel ölçeklerde ve düzen sınırları içinde tutmayı başardı. 1998 yılı içinde, politik ve sosyal gelişmeler açısından, yaşanan en önemli değişim Endonezya'da kitle hareketinin kabuğunu yırtması ve Suharto hanedanlığına son vermesidir. Süreç bugünkü hali ile yarım kalmıştır. Suharto'nun devlet başkanlığından kovulmasından sonra deneyimsiz kitle hareketi elde ettiği bazı tali kazanımlar sonucu zafer sarhoşluğuna kapıldı ve kısırlandı. Ama yarım kalmış sürecin önünün açılmasından başka bir alternatif olmadığını son gelişmeler, kitle hareketinin yeniden canlanması, öğrenci eylemlerinin yeniden başlaması göstermektedir. Suharto'nun kovulmasıyla oluşan statüko her an bozulmaya adaydır. İktidar bir yandan düzen aleyhtarı kitle hareketini bölmek ve zayıflatmak için onu sahte hedeflere yöneltirken, ırkçı ve dinci bir potaya akıtmaya çalışırken öte yandan da karınca gibi ilerleyen bir Suharto sorgulama süreci başlatarak, kitleleri oyalamaya ve bu hassas dengeyi korumaya, statükoyu sürdürmeye çalışmaktadır. Ama, bu tür geçiş dönemleri hep kısa ömürlü olmuştur. Habibi ekibi de eski başkan Suharto'yu, tüm ayak direme

manevralarına rağmen, mahkeme önüne çıkartmaktan kurtulamayacaktır. Suharto'nun açıktan sanık sandalyesine oturtulması ve yargılanmaya başlanması onun oluşturduğu mevcut düzenin sorgulanması anlamına gelecek ve kitle hareketine yeni bir perspektif kazandıracaktır.

Rusya'da kapitalist çöküşün imdadına sosyal demokrasi kırmayı Rusya Federasyonu Komünist Partisi (RFBK) kavuştu. RFBK Primakov hükümetinde söz sahibi olmakla patlama noktasına dayanmış emekçi öfkesinin önüne set çekti. Bugüne kadar, organize suç şebekesinden başka hiçbir sığa yakışmayan, yeni yetme burjuvaziye IMF ve Dünya Bankası kredi musluklarını açarak zaman kazandırıyor. Bugün ise RFBK hükümete ortak olmakla aynı görevi üstlenmiş bulunuyor. Primakov hükümeti Rus emekçilerini, deyim yerinde ise, dolara endeksli kredi yerine geçmiş çığırtıran hasret giderme politikalarıyla avutmaya çalışmaktadır. Sembolik jestlerle, emekçilerin duygularını okşayan, geçmişe olan özlemlerini istismar eden çıkışlarla ülkede sosyal barış korunmaya çalışılmaktadır. Bu çabanın en tipik örneği Irak krizi vesilesiyle ortaya çıktı. Dünyanın süper gücü Sovyetler Birliği'nin doğrudan mirasçısı sayılan Rusya'nın bugün Washington tarafından gülünç bir konuma düşürülmesine alternatif olarak Primakov Hindistan ve Çin'e stratejik bir ittifak önerisinde bulundu. ABD'nin hegemonyasına ve küstahlığına karşı blok oluşturmak amacıyla yapılan bu öneri Çin yöneticileri tarafından kaba bir biçimde reddedildi. Ardından, Boris Yeltsin Beyaz Rusya başkanı Alexandre Loukachenko ile 25 Aralık günü 1999 yılında ortak bir devlet çatısı altında birleşmeyi öngören bir birlik anlaşması imzaladı. RFBK adına Guennadi Ziouganov anlaşmayı büyük bir coşkuyla selamlayarak, açıkça ifade etmese bile, özetle Sovyetler Birliği'nin yeniden oluşumu yönünde atılmış ciddi bir adım olarak nitelendirdi. Ama, bu arada dışişleri bakanı Igor Ivanov ve Kremlin'in sözcüsü Dmitri İakouchkine, batılı emperyalist güçlerin tepkilerini hafifletmek amacıyla, hemen birer açıklama yaparak imzalanmanın "bir anlaşma olmadığını, sadece üzerinde önümüzdeki dönemde çalışılması gereken bir belgeden" ibaret olduğunu belirttiler.

Tüm tarihsel kazanımları sermayeye peşkeş çekilmiş olan Rus işçi sınıfı ve emekçilerinin öfkesi bu tür oyalamalarla uzun süre bastırılmayacak, saptırılmayacaktır. Uluslararası sermayenin uygulamaya koyduğu politikaların neden olduğu Rusya'nın iktisadi iflası bir sosyal patlamanın zeminini oluşturmuştur. RFBK hükümet ortağı olmakla bunu sadece bir dönem için ertelemiştir. Çöküşün yarattığı iktisadi, sosyal ve politik sorunlar bu erteleme dönemi boyunca birikmeye ve daha da ağırlaşmaya devam etmektedir. Sadece subayların ve kolluk kuvvetlerinin maaşlarının ödendiği Rusya'da 1999 yılı içinde Primakov hükümetinin ve onun aracılığı ile kapitalist soygun mekanizmasının sorgulanmasının gündeme gelmesi engellenemeyecektir.

Emperyalistlerarası mücadele dünyayı dev bir savaş alanına çevirdi

Kapitalizmin iktisadi krizinin sistemin bünyesinde yarattığı sarsıntıların etkileri 1998 yılı içinde yavaş yavaş politik düzeye sıçramaya başlamıştır. Bugüne kadar tali konumda kalan emperyalist güçler arası politik anlaşmazlıklar, çelişkiler ve sürtüşmeler son Irak krizi vesilesiyle aleni bir nitelik kazanmıştır. Derinleşen iktisadi krizin doğal bir sonucu olan emperyalist güçler arasındaki çelişkiler 1999 yılında daha da keskinleşmek durumundadır. Bu açık rekabetin doğrudan sonuçları Balkanlarda, Ortadoğu'da, Afrika kıtasında yerel savaşların

1998 yılı içinde, politik ve sosyal gelişmeler açısından, yaşanan en önemli değişim Endonezya'da kitle hareketinin kabuğunu yırtması ve Suharto hanedanlığına son vermesidir. Süreç bugünkü hali ile yarım kalmıştır.

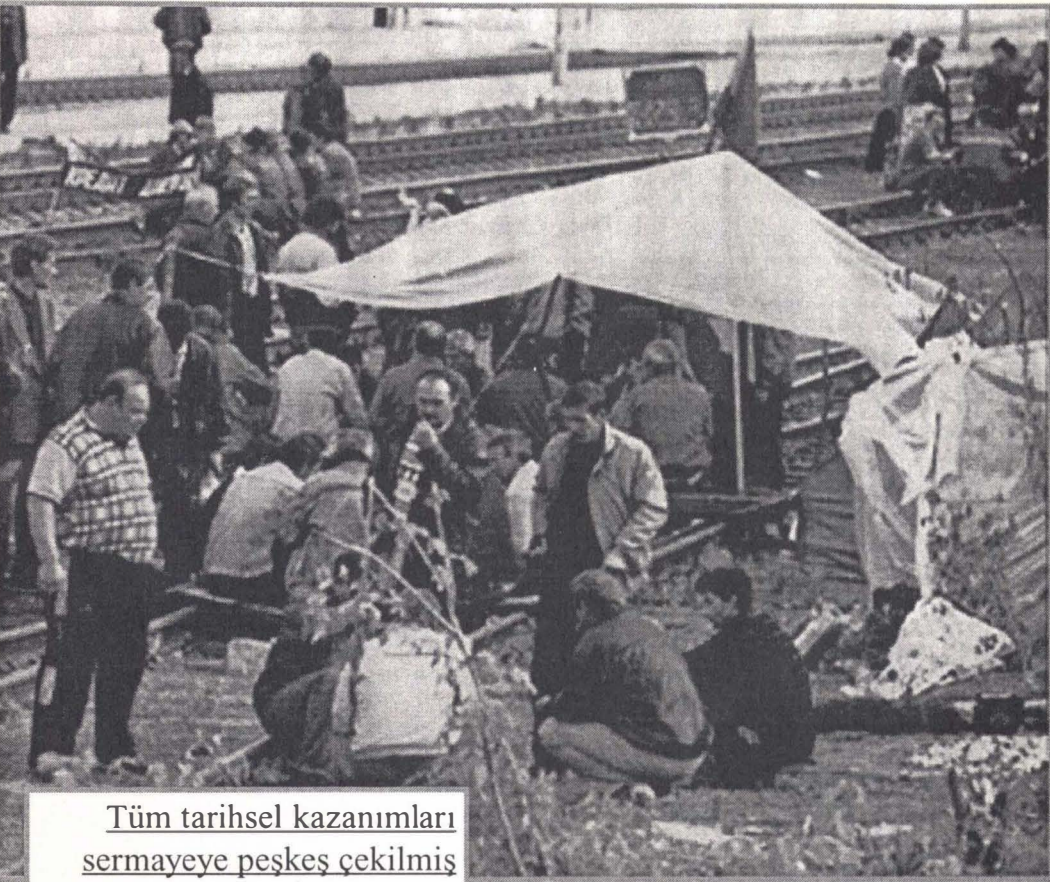
Suharto'nun devlet başkanlığından kovulmasından sonra deneyimsiz kitle hareketi elde ettiği bazı tali kazanımlar sonucu zafer sarhoşluğuna kapıldı ve kısırlandı.

Ama yarım kalmış sürecin önünün açılmasından başka bir alternatif olmadığını son gelişmeler, kitle hareketinin yeniden canlanması, öğrenci eylemlerinin yeniden başlaması göstermektedir.

Suharto'nun kovulmasıyla oluşan statüko her an bozulmaya adaydır.

körüklenmesiyle, sayılarının artmasıyla ifadesini bulacaktır. Bu kriz odaklarını bazı örnekler şahsında sıralamak gerekirse ilk sırayı alan Balkanlar olmaktadır. Kosova sorunu üzerinden Balkanlar orta ölçekli bir tutuşmayı her an başlatabilecek bir barut fıçısına dönüşmüş durumdadır. Sırbistan ve Kosova Arnavutlarından ibaret olmayan taraflar bir yandan dizginlenmekte öte yandan da savaş durumu sürekli canlı tutulmaya çalışılmaktadır. Çatışmaların zamanını, seyrini ve dozunu objektif olarak belirleyenler perde arkası güçlerdir.

Bir başka çelişkiler yumağı olan Ortadoğu'yu yeni bir mücadele dönemi bekliyor. Son yıllarda Filistin sorununun masaya konması ve periyodik anlaşmalar imzalanmasıyla birlikte bölgede mücadele dinamikleri önemli ölçüde tasfiye

Tüm tarihsel kazanımları sermayeye peşkeş çekilmiş olan Rus işçi sınıfı ve emekçilerinin öfkesi bu tür oyalamalarla uzun süre bastırılamayacak, saptırılamayacaktır. Uluslararası sermayenin uygulamaya koyduğu politikaların neden olduğu Rusya'nın iktisadi iflası bir sosyal patlamanın zeminini oluşturmuştur. RFKP hükümet ortağı olmakla bunu sadece bir dönem için ertelemiştir. Çöküşün yarattığı iktisadi, sosyal ve politik sorunlar bu erteleme dönemi boyunca birikmeye ve daha da ağırlaşmaya devam etmektedir.

kararı bu çıkmazdan kurtulmaya bir sihirli çözüm oluşturmayacak, çok kısa süreli olarak bir nefes aldirtacaktır.

Önümüzdeki dönemde ciddi bir kriz alanı olacak ülkeler kategorisine Cezayir de girmektedir. Cezayir'in yaşadığı kriz bugüne kadar bu ülkenin bir iç meselesi olarak tanıtıldı ve halen de öyle tanımlanmaktadır. Oysa, yıllardır bu ülkede sürmekte olan kirli savaşın arka planını, nesnel dinamiğini emperyalist güçler arası rekabet oluşturmaktadır. Militarist petrol oligarşisinin sürdürdüğü kirli savaş ve şeytanlaştırılmış dinci islamcı cereyanın istismarı sayesinde bu ülkede toplumsal mücadele dinamikleri ezildi, gününbirlik dehşet saçılarak kitleler terör altında tutuldu, sindirildi. Ancak, geçtiğimiz yıl içinde yaşanan toplumsal kaynaşmalar bu şiddet politikasının tek başına artık toplumu dizginlemeye yetmediğini gösterdi. Örneğin, yıllardır süren kirli savaş boyunca ilk kez kayıp yakınları korkuyu yenerek, sessizliği bozarak gösteri yapmaya, kaybolan yakınlarının katillerinden hesap sorulmasını talep etmeye başladılar, savaşın tek sorumlusunun ve failinin devlet olduğunu ifade ettiler. Onun için, egemen sınıflar biraz daha zaman kazanabilmek amacıyla yeni bir oyalamaya başvurmuş, devlet başkanlığı seçimlerini erkene, Nisan 1999'a almış bulunuyorlar.

Emperyalizm tüm dünyada devrimi güncelleştiriyor

Kapitalist/emperyalist sistemin toplu ve genel bir bunalım içinde olması ve bu bunalımın her geçen gün ağırlaşarak sürmesi ve etkilerinin

de katlanarak yayılması bakımından, 1998 yılı, bazı burjuva uzmanlarının kitaplarına başlık yaptıkları gibi "tehlikelerin yılı" oldu. Bu tehlikelerin tümü kapitalist/emperyalist sistemin kendi yapısal bunalımının doğurduğu ve beslediği kriz dinamikleridir. Ancak, kapitalist/emperyalist yapıyı tehlikeye düşüren düzenin salt kendi bunalımı değildir. Tarih hiçbir zaman bir düzenin, kendi iç çelişkileri, çıkmazları yüzünden bunalıma girdiğine ve salt bu faktörlerin baskısı sonucu, düzene alternatif güçlerin örgütlü mücadelesi ve savaşımı olmadan çöktüğüne tanık olmamıştır. Onun için, işçi sınıfı düzene karşı

cepheden savaş açmadığı durumda kapitalizmin mevcut bunalımının faturasını işçi ve emekçilere ödeterek atlatma olanaklarına sahip olduğundan asla kuşku duymamak gerekir. Kapitalist sistem en zayıf halkalarından başlayarak çöküşünü sağlamak için kendi cephesinden önemli nesnel olanaklar sunmaktadır. Fakat, mevcut aşamada işçi sınıfı mücadelesi düzenin kendi yapısal çelişkilerinden ötürü verdiği bu açıkları değerlendirme olanaklarına sahip değildir.

Buna karşın 1998 yılı içinde işçi sınıfı hareketinde ciddi ısınma hareketlerine tanık olundu. Endonezya'da Suharto'yu deviren militan kitle hareketi, Güney Kore'de birbirini izleyen işçi sınıfı eylemleri, ABD'de haftalarca süren General Motors grevi, Rusya'da 50 milyon işçinin katıldığı görkemli 9 Ekim genel grevi bu bağlamda 1998 yılı

içinde yaşanan sayısız örnekten sadece birkaçını oluşturmaktadırlar. Dolayısıyla, 1999 yılı bu alanda daha ileri bir sıçramanın gerçekleşebileceği bir mirası, bir ön hazırlığı devralmış bulunuyor.

Sınıf hareketinin, emekçi kitle mücadelesinin gelişme düzeyi ve düzeni zorlama ölçüsü kıstas alındığında 1998 yılı boyunca yaptığımız değerlendirmelerde yer yer iyimserlik sınırlarının zorlandığı sanılabilir, görülebilir. Ancak, sorunu bütünlük içinde, gerektirdiği tarihsel sürece yayararak görmek, uzun vadeli bakmak, onun ivedi sonuçları ile sınırlı kalmamak gerekiyor. Bugünün mütevazı ve sembolik kalan mücadeleleri, direnişleri yarının daha militan, daha kitlesel savaşımının bir önbasamağı konumundadırlar. İşçi sınıfı ve emekçi kitlelerin düzene karşı birikmiş olan öfkelerini dışa vurmakta geciktikleri, bunu erteledikleri, bir savaşım dinamiğine dönüştüremedikleri doğrudur. Ama tarihsel örnekler gösteriyor ki düzene karşı sosyal patlama ne kadar gecikirse ölçeği ve şiddeti de aynı oranda artmaktadır. Bu gerçeğin yaşanmış en son örneği Endonezya'dır. Onyıllar boyunca terör altında susturulan kitleler ilk kıpırdanışlarında rejimin kellesini, Suharto'yu uçurdular.

Mekan ve zaman farkı gözetilmeksizin herşeyin birbiriyle ilişkili ve bağlantılı yaşandığı dünyada gelişmeler giderek hızlanmakta, zaman dilimi, ulaşım ve iletişim imkanlarının sağladıkları kolaylıklar nedeniyle, daralmaya devam etmektedir. Bu nedenle, birçok bakımdan, gerek mücadele dinamikleri gerekse de kriz faktörleri açısından, yüklü bir miras devralan 1999 yılı gelişmelerin hızla yaşanabileceği, keskin çatışmaların gündeme gelebileceği bir dönem olmanın tüm olanaklarını taşımaktadır.

'98: İşçi hareketinden kesitler

Makina Kalıp işçisi esnek üretime karşı sınıfı için direndi...

1998'in ilk günü, işverenin TİS'te esnek çalışma dayatmasına karşı Cam-İş Makina Kalıp işçilerinin başlattığı greve tanık oldu. Yeni yılı fabrika önünde eylemle karşılayan Makina Kalıp işçileri, çok geçmeden "Esnek üretime karşı, sınıfımız için grevdeyiz!" şiarını benimseyecek ve kapitalist sömürü düzenini, bu düzendeki sınıflar ilişkisini oldukça uzun süren bu grevleri sırasında öğreneceklerdi. Grevleri boyunca İstanbul'un hemen her işçi-emekçi eylemi ile dayanışmaya koştular. İşveren-devlet açık ittifakını, bu ikisi ile sendikaların gizli ittifakını adım adım öğrendiler. Grevlerine karşı binbir komplo düzenlendi. Kapitalist baskı ve tehdidin işe yaramadığı yerde parasını devreye soktu. Grevcilerden bir kısmını satın almayı, kandırmayı başardı. Ama grevi kırmayı başaramadı. Makina Kalıp işçisi kandırılan arkadaşlarını geri döndürmek, yeniden greve kazanmak için her yolu denedi, kazandı da... Grev işçinin okuludur özdeyişinin canlı tanıkları olan Makina Kalıp işçileri, 5 ay süren grevleriyle, fabrikanın kapanması pahasına esnek üretime Makina Kalıp'ta geçit vermediler.

Tuzla işçisi '98'de de direnişin simgesi oldu

İstanbul'daki deri fabrikalarının Tuzla Organize Sanayii bölgesine taşınmasıyla birlikte, Kazlıçeşme'nin mücadele geleneğini de Tuzla'ya taşıyan deri işçileri '98 yılını da sürekli direniş ve eylemlerle geçirdiler. İşten atma, sendikasılaştırma vb. saldırılara karşı gelişen direnişler, deri işçisinin toplu eylemiyle göğüslenmeye çalışıldı. '98 yılı Tuzla deri işçisine, ek olarak, serbest bölge saldırısının yöneltildiği bir yıl oldu ve Tuzla deri işçisi, bütün bir yıla yayılan eylemlerle bu saldırıyı püskürtmeye çalıştı. Tuzla'daki sürekli eylemlilik hattı, Organize'ye en yakın yerleşim bölgesi olan Aydın köyü halkının dayanışma ruhunu geliştirdi. Deri

işçilerinin hemen tüm kitlesel eylemlerine, direnişlere köy halkından destek geldi. Kimi zaman kepenk kapatma, kimi zaman yürüyüş ve mitinglere katılımı deri işçisinin yanında oldular.

Tuzla deri işçileri, geçmişte siyasi tutsakların ölüm orucu ve süresiz açlık grevi eylemlerine iş bırakma ile destek verdikleri gibi, '98 yılı içinde de, ABD'nin Irak'a saldırısını protesto ederek sınıf mücadelesinde tuttukları mevziyi bir kez daha göstermiş oldular.

Metal işçileri faşist Türk Metal'e ve satış sözleşmesine karşı ayağa kalktı!

26 Ağustos'ta uyuşmazlığa giren metaldeki TİS görüşmeleri, Türk-Metal'in 17 Eylül gecesi sözleşmeyi işçilerden gizli imzalamasıyla, metal işçilerinin 18 Eylül'de başlayan ve Türkiye çapında yankı uyandıran faşist Türk Metal'den istifa eylemlerine yol açtı. Bursa'da kurulu Tofaş, Renault, Bosch fabrikalarında başlayan eylemler, hızla, İstanbul'daki Uzel, Otosan, Mercedes, Packard, Ankara'daki Türk Traktör ve Manas, İzmir'deki BMC fabrikalarına yayıldı. Sözleşmenin imzalandığı ilk gün iş bırakma ve yürüyüşlerle başlayan eylemler, sendikadan istifalar ve Birleşik Metal sendikasıyla görüşmeler tarzında sürdü. Metal kapitalistleri gelişmeler karşısında ilk etapta soğukkanlılıklarını korumaya çalışılsa da, Türk Metal'in tepkisi sert oldu. Kimi yerde işçilerin üzerine

faşist beslemelerini gönderdi. Kimi yerde işçileri açıktan tehdit etti. İlk tepkilerin durulmasıyla birlikte metal kapitalistlerinin saldırısı başlayacaktı. Tofaş ve Renault başta olmak üzere, onlarca metal fabrikasında binlerce işçi işten çıkarıldı. Birleşik Metal'in de aynı sözleşmeye imza atması ve Türk Metal'den istifaları işçilerin birliği doğrultusunda değerlendirme yönünde çaba göstermemesi, kapitalistlerin saldırılarıyla birlikte metaldeki hareketin sönmesine yol açtı. Metal işçisi bu çıkışı kendisi için somut kazanıma dönüştüremediyse de, hemen ardından gelişen SEKA direnişi gibi eylemliliklere yol açtı, soluk kattı.

Harb-İş Amerikan işyerlerinde greve gitti

Amerikan işyerlerinde Harb-İş'e bağlı işçilerin TİS uyuşmazlığı sonucu Temmuz sonlarında başlayan grev, anti-emperyalist

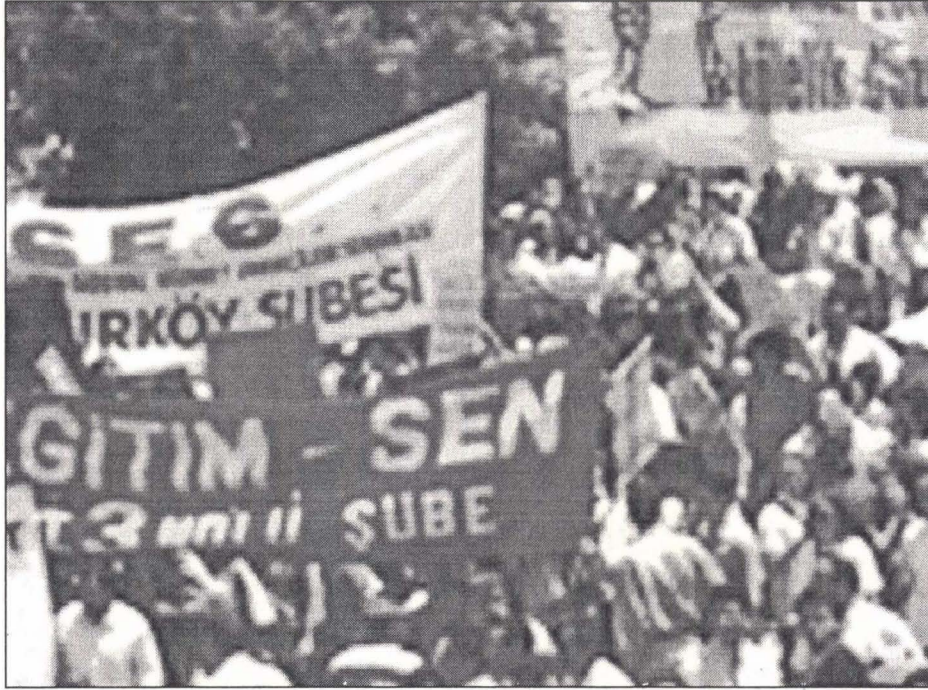
söylemlerin öne çıkarıldığı, Türk ordusunun işbirlikçi-uşak tutumunun teşhir edildiği bir grev oldu.

Harb-İş ve grevci işçiler Türkiye çapında geliştirdikleri çeşitli eylemlerle ABD'nin greve karşı saldırgan tutumunu, grev kırıcılığını, Türk ordusunun ABD'li işverene desteğini protesto ettiler. Grev boyunca işçiler ABD ve Türk ordusu tarafından ablukaya alınarak yalnızlaştırılmaya çalışıldı. Destekçiler üslere yaklaştırılmadı. Türk-İş patronu Bayram Meral bile grev sahasına sokulmadı. Grevdeki işçilerin durdurduğu işler, ABD askerlerine ve ailelerine yaptırılarak grev kırılmaya çalışıldı. Tüm bu saldırılara rağmen kararlılıkla sürdürülen grev başarıyla sonuçlandı.

ÖKP mitingleri, Türk-İş Özelleştirmeye Hayır mitingi, SEKA direnişi: Özelleştirmeye karşı mücadele bütün bir yıla yayıldı!

Özelleştirmeye karşı mücadelede '98 yılı İzmir ve İstanbul'da Özelleştirme Karşıtı Platform'un iki mitingi ile, Türk-İş'in Ankara'da düzenlediği merkezi Özelleştirmeye Hayır mitingine sahne oldu. Bu mitingler enerji işkolunda, özellikle santrallerde gelişen eylemlerin havasını boşaltma amacı taşısa da, SEKA direnişi bunun tamamıyla mümkün olmadığını kanıtlamış oldu. Reformist partilerin ağırlığıyla kurulan ÖKP mitinglerine işçi katılımı son derece sınırlı kaldı. Fakat Türk-İş'in Ankara mitingi, ülkenin dört bir yanından akın eden işçilerin Ankara'yı fethiyle sonuçlandı. Özellikle özelleştirme topunun ağzındaki enerji, madenler, iletişim gibi sektörlerin katılımı oldukça yüksekti. SEKA işçisi ise, daha fidanlığın Ford-Koç ortaklığına peşkeşi ile başlayan tepkisini fabrikanın kapatılma kararıyla direnişe dönüştürerek yanıt verdi saldırıya. 2 Ekim'de, başlayan direnişte işçiler, hükümetin kapatma kararına üretimi sürdürme kararıyla yanıt verdiler. Direniş boyunca yürüyüş ve diğer eylemliliklerle İzmit işçisine hareket getiren, dayanışma ruhunu geliştiren SEKA direnişi, SEKA'nın diğer illerdeki fabrikalarının da direnişe desteğiyle yaygınlaştı. Ve nihayet 31 Ekim'deki mitingin ardından kapatma kararının iptaliyle, kazanımla sona erdi.

'98: Kamu emekçileri hareketi

Kamu emekçileri hareketi, '91 sonrası sınıf hareketi dalgasının önemli ölçüde kırıldığı bir evrede görece olarak ciddi bir mücadele dinamizmi gösterdi. Toplumsal muhalefete belirli bir ölçüde soluk oldu. Taban dinamizminden beslenen kamu emekçileri hareketi, grevli-TİS'li sendika talebi etrafında geniş bir kamu emekçisi kitlesini hareketlendirdi. Dönem dönem ülke gündemini belirleyen mücadelesi ile haklı bir onuru taşıdı. Düzen için önemli bir sıkıntı kaynağı oldu. Sermaye devletinin sendikal örgütlenme de dahil pek çok anti-demokratik yasak ve uygulamasını fiilen delerek, önüne çekilen barikatları aşarak mücadele içinde güç deneyimi elde etti. Ezilen, sömürülen diğer kesimler için bir moral kaynağı oldu. Harekete ısrar ve süreklilikle birlikte siyasal bir yön de eşlik etti. Yaşadığı önderlik krizine ve taşıdığı çeşitli zaafılara rağmen tüm bunlar önemli kazanımlardır kuşkusuz. Elde edilen bu fiili kazanımlar görmezden gelinerek kamu emekçileri hareketi üzerine sağlıklı bir değerlendirme yapılamayacağı açıktır.

Bugün kamu emekçileri hareketi, ciddi bir tıkanma yaşıyor. Sosyal-reformizm halkası üzerinden düzene bağlamaya çalışılıyor. 1995 yılında konfederasyonlaşma tartışmaları ile başlatılmış olan bu tıkanma süreci, KESK'in oluşumuyla birlikte ivmelenmiştir. KESK, MGK sendikacılığı doğrultusunda Türk-İş'leşme sürecine sokulmuştur. Kuşkusuz bu kendiliğinden değil, büyük ölçüde planlı bir süreçtir. Bu geriye düşme burjuvazinin çok yönlü saldırıları ile açıklanmaz. Hareketin taşıdığı zaafı aşmaması ve reformist anlayışın etkin oluşu esas nedenlerdir. Sermaye devletinin terörize etme, beklentiye sokma, sürece yayararak ivmeyi düşürme ve kamu emekçilerinin umudunu kırma politikaları ile böylesi bir zeminde kolay bir başarı elde etmektedir.

Kamu emekçileri hareketinin tıkanma noktasına aniden gelmediği açıktır. Bugünkü tabloyu anlamak için '98'in önemli olaylarına bir göz atmak gerekiyor:

* 4-5 Mart'ta Kızılay'da eylem kırılmıştır.

* 4-6 Eylül'de yopılan 2. Olağan Genel Kurul'da reformizm KESK'te hakimiyetini pekiştirmiştir.

* Enerji Yapı Yol-Sen, SES gibi sendikalar özelleştirmeye karşı eylem yaparken merkezi kararlar eylemler ortaklaştırılmamış, bu sendikalar yalnız bırakılmışlardır.

* Tırmandırılan şovenist histeri dalgası karşısında sessiz kalınmış, önceden kararlaştırılan Ankara mitingi iptal edilmiştir.

* Açlık grevi yapan kamu emekçilerine yapılan saldırılara göz yumulmuştur.

* Kürdistan'da sendika şubelerinin kapatılmasına sessiz kalınmıştır.

Hareketin mevcut olanakları değerlendirememesinin ve yaşadığı sorunların gerisinde önemli ölçüde önderlik sorununun durduğu açıktır. İstemlerin köklü ve kalıcı bir kazanım haline getirilmesi devrimci bir siyasal iktidar mücadelesini gerektiriyor. Örgütlenme ve önderlik tam da bu nedenle en belirleyici ihtiyaçtır. Emekçi kitlelerin azgın sömürü koşullarına karşı kendiliğinden yükselttiği ekonomik-demokratik istemleri kendi içinde amaçlaştırıp bunlarla sınırlı bir mücadele hedefi ve tarzı dayatmak, mücadeleye yeni birşey katmadığı gibi bir santim bile ilerletmez ve sözkonusu istemlerin elde edilmemesinin önüne daha kapsamlı sorunlar çıkarır. Kamu emekçileri hareketi, bu temel sorunu çözmemiş olarak '99'a girmiş bulunuyor.

KESK reformist yönetimi, kamu emekçilerini ileri taşıyacak bir tutum izlememiştir. 4 Mart Kızılay direnişinde "Yılgınlık yok, direniş var!" diyen tabanın gerisinde kalmıştır. İstemleri sadece sendika

yasasının geri çekilmesiyle sınırlamayıp daha ileri taşımak yerine bu olanak değerlendirilmemiş ve tabanda moral bozukluğu yaşanmasına, yenilgi psikolojisinin oluşmasına zemin hazırlanmıştır. KESK reformist yönetimi, bu eylemden sonra daha etkin bir mücadele yürütmek yerine derin bir sessizliğe gömülmüştür.

KESK sendika kongrelerine kilitlenerek meydanı boş bırakmıştır. Bu boşluktan Türk Kamu-Sen yararlanmıştır. %20'lik Temmuz zammına karşı gerçekleştirdiği eylemlerle kamuoyunda kendini meşrulaştırma konusunda epeyce bir mesafe almıştır.

4-5 Eylül tarihlerinde gerçekleştirilen 2. Olağan Genel Kurul'da ise devrimci kamu emekçileri dışlanmış. DSD ve SB KESK yönetimine egemen olmuştur. DSD(ÖDP) yasalıcı-icazetçi bir çizgi temelinde kamu emekçileri hareketi ve KESK yönetimi üzerinde

hakimiyet kurarak, bunu düzen içindeki siyasal varlığının, seçimlere ve parlamentoya dönük hesaplarının bir dayanağı haline getirmek amacındadır. Hareketin önderlik ihtiyaçlarına yanıt veremeyen yönetimler, en geniş kitlenin acil yakıcı mücadele gündemiyle birleşemeyen sendikal faaliyet programları ve taban dinamizminden uzaklaşan bir sendikal kurumlaşma ve merkezileşme/bürokratikleşme.

Reformizm, hareketi kendisinin debelendiği bataklığın içine çekmek istemektedir. Reformizmin kamu emekçilerinin başından bu yana sahip çıktığı "Hak verilmez alınır!" çizgisinden geriye düşmesi, sadece militan kitle mücadelesine önderlik etme yeteneğine sahip olmadığını göstermez. Yanısıra, düzenin istikrarını ve bu temelde krizin faturasını ezilenlerin sırtına yüklemek pahasına sosyal barış, uzlaşma politikalarını benimsemeye yatkın liberal ideolojik-politik sınıfsal konumu da MGK-TÜSİAD çizgisine yedeklenmesini koşullamaktadır.

Kamu emekçileri hareketi üzerinde ve kamu emekçileri sendikalarında sermaye devletinin elini güçlendiren reformist program ve bürokratik anlayışla mücadele için, mevcut öncü potansiyeli ayrıştırarak ileriye çekmek ve mücadeleciler, devrimci bir saflaşma yaratmak önümüzdeki dönemin en yakıcı görevidir. Bu başarısızlığı ölçüde, mücadelenin ileriye götürülmesi bir yana, mevcut tüm kazanımların boşa çıkartılması tehlikesi sözkonusudur.

Kamu emekçileri hareketi, reformist kamburu sırtında taşıyarak geriye mi, ya da bu kamburu söküp atarak ileriye mi gidecektir?

'98, bu soruları güncel ve yakıcı hale getirmiş, ama yanıtını 1999'a bırakmıştır.

'98:

Gençlik hareketi

'98'de yaşanan kitle hareketliliğinin en önemli bileşenlerinden biri kuşkusuz gençlik kitleleri oldu. Birçok ülkede alanları dolduran gençlik kitleleri emperyalist-kapitalist sisteme ve onun çeşitli görünümüne olan karşıtlıklarını coşkulu ve militan eylemlerle gösterdiler. Endonezya'da Suharto diktasının yıkılmasını hazırlayan gençler bugün de yerine geçen Habibi hükümetine ve ordu güçlerine karşı dişediş bir mücadele yürütüyorlar. Rusya'da orak-çekiçli kızıl bayraklarla donatılmış alanları uzun bir dönem orta yaşlılara bırakan gençlik, bugün alanları dolduruyor. Kısacası '98 yılı kavga alanlarının Yunanistan'dan Filistin'e, İtalya'dan Fransa'ya tüm dünyadan gençlik kitlelerini ağırladığına tanıklık etti.

Bugüne kadar devrimci gençlik hareketimizin tarihinde önemli bir yer tutmuş olan üniversite gençliği için ise DTCF sonrası girilen dinginlik ve dağınıklık sürecinin devamı olarak yaşandı '98 yılı. Bu dönemden çıkabilmek için kitle hareketinin yarattığı olanaklar, yıllardır giderilmemiş olan devrimci önderlik boşluğu olgusunun etkisiyle kaçırılmış fırsatlar olarak kaydedildi. Sermaye iktidarının '96'dan bu yana yoğunlaştırdığı saldırılar da birleşik-militan bir gençlik hareketi dalgasıyla boşa çıkartılmadı oranda yaşanan paralizasyonu büyüten bir etkene dönüştü.

'96'dan beri polis-jandarma ve ÖGB'ler tarafından işgal edilmiş kampüslerde üniversite gençliğinin kısıkaç altında tutan polis terörüne eşlik eden yargı terörü ve üniversite yönetimleri tarafından yürütülen soruşturmalar gençlik hareketinin önündeki engel olarak öne çıktı ve '98'de de süregeldi. Birçok üniversiteli bu saldırılara maruz kaldı ve tüm bunlar sermaye iktidarının gençlik hareketine yönelmiş sopalarına dönüştürüldü. Üniversite gençliğinin birçok kentte yargı terörüne karşı 18 Mart'ta alanlara çıkarak tepkisini göstermesi, bu saldırılara karşı koyuş olması açısından olduğu gibi, İstanbul ve özellikle Ankara'daki eylemlerin izlediği militan seyir bakımından önemli bir çıkış potansiyeli taşıyordu. Ancak kitle hareketliliğinin dönemsel dinamizmini kaybetmesi ve devletin bir kez daha yargı terörünü devreye sokması bu potansiyelin değerlendirilebilmesini önledi.

'98 yılı, ilk günlerinden itibaren sivil faşist terörün azgın saldırılarının yaşandığı bir yıl oldu. İnönü Üniversitesi'nde Ümit Cihan Tarho, İzzet Baysal Üniversitesi'nde Kenan Mak sivil faşistler tarafından katledildiler. Ümit Cihan Tarho hastanedeyken, emekçiler tarafından sahiplenilmesi ve 10 bin kişilik kitlesel bir cenaze töreniyle uğurlanması sadece gençlik hareketi açısından değil emekçi hareketi açısından da '98'in olumlulukları arasındadır. Yine katledilen arkadaşları için birçok kentte üniversite gençliğinin düzenlediği gösteriler, gençlik hareketini ileriye sıçratabilecek imkanlara dönüştürülemedi. Bunun dışında birçok üniversitede faşist

saldırıları ve buna karşı eylemlilikler, tepkiler her dönemki şekliyle süregeldi. Gençlik hareketi silkinip kendini devrimci bir mecrada, kitlesel bir tarzda üretmediği oranda tüm bu süreçler geçmişte olduğu gibi önümüzdeki dönemde yaşanacaktır.

Üniversite gençliğinin en temel sorunlarından biri '98'de de kuşkusuz çete düzeninin üniversitelerdeki ayağı YÖK oldu. 12 Eylül artığı YÖK, bu yılda da paralı eğitimden soruşturma terörüne, sahte öğrenci birlikleri ÖTK'lara kadar saldırılarını boyutlandırarak sürdürdü. Bu dönemde çıkartılan faşist genelgelerle, laiklik-şeriat yapay bölünmesinin üzerine binerek üniversite gençliğini tek tipleştirme konusunda önemli manevralar yaptı. Genelgelerin bugünkü görünür hedefi islami gericiğin yükselttiği eylemlilik hattı, bazı gençlik gruplarını farklı birtakım kafa karışıklığının eseri yanılgılara savurdu. Bunun bir ayağı islami gericiğin siyasi söylemlerine yedeklenmekse, bir ayağı hedefi islami gericiğe odaklayarak MGK-YÖK'ün politikalarına yedeklenmek oldu.

Üniversite gençliği için en önemli eylem günlerinden biri olan 6 Kasım YÖK protestosu, '98'de paralizasyonun iyiden iyiye kendini gösterdiği bir eylem oldu. 6 Kasım ile açığa çıkan paralizasyon, gençliğin devrimci önderlik sorununu örgüt modellerine ve tepeden doğma birliklere hapseden devrimci-demokrat gençlik grupları bu konudaki ideolojik perspektif sığlığını ve iddiasızlığını gösterdi.

Üniversiteli gençlik hareketinde yaşanan geriye çekiliş ortamında liseli gençliğin mücadelesinin ileriye doğru gittiğini görmemiz mümkündür. Liseli gençliğin kendi içindeki homojen yapısının gittikçe dengesi orta ve üst sınıflar lehine bozulan üniversite gençliğine göre, daha büyük bir potansiyel taşıdığı zaten bilinen bir olgudur. Liseli

gençlik hareketinin talepleri açısından emekçi sınıflara yakınlaşmasının nedeni olan bu olgu, "Okulların kapıları emekçi çocuklarına kapatılamaz!" eksenli bir mücadelenin liseler için daha güncel olmasını kolaylaştırmaktadır.

Lise gençliği tarihinde görülmemiş düzeyde bir politizasyon yaşamaktadır. Liselerde uygulanan baskıların, eğitimde eşitsizliğin artmasının ve faşist saldırıların koşulladığı bu politizasyon ile bir çok lisede herhangi bir politik çevre dahi olmadan öğrenci birlikleri oluşabilmektedir. Özellikle emekçi ailelerden gelen gençlerin taşıdığı bu politizasyon kendisini üniversitelerdeki mücadelelerde de göstermeye başlamıştır. Önceki yıllarda üniversite ortamında politikleşen gençlik hareketinin yükü giderek ilk sınıflara kaymaktadır.

Liseli gençliğin özörgütlülükleri üzerinden yükseltecekleri mücadelenin işçi-emekçi gençlik kitleleriyle buluşmak ve birleşik bir gençlik hareketini yaratabilmek için önemli bir potansiyel imkan oluşturacağı da gözden kaçırılmamalıdır. Liseli gençliğin dinamizmi bu imkanları zorlayacak güçtedir.

'98 yılının gençlik hareketi açısından önemli başarılar ve ilerilikler kaydetmediği görünür bir gerçekliktir. Kuşkusuz yeni bir yılın başında gençlik kitleleri bu yılı kazanma azmiyle dolu olmak zorundadır.

SES genel başkanı tutuklandı!

SES genel başkanı Ali Ürküt'ün tutuklanması üzerine 31 Aralık Perşembe günü SES Aksaray Şubesi'nde yapılan basın toplantısı saat 12:30'da başladı. Açıklamada, 75 bin sağlık ve sosyal hizmet emekçisinin örgütü olan SES'in genel başkanının tutuklanması, sendikal hak ve özgürlük mücadelesinin savunucusu olan SES şahsında, KESK'i, kamu emekçilerini yıldırma, sindirme ve yalnızlaştırma politikasının bir parçası olduğu belirtildi. Ayrıca, son dönemlerde kamu emekçilerinin mücadelesine yönelik saldırıların yoğunlaştığına, sendikaların basılıp şubelerin kapatıldığına dikkat çekildi.

Basın toplantısına katılan Nakliyat-İş genel başkanı Ali Rıza Küçükosmanoğlu, Ali Ürküt'ün tutuklanmasının, KESK içinde belli bir mücadele çizgisi olan SES'e karşı bir saldırı olduğunu, işverenlerden yana olan bu hukuk sisteminde, kontr-gerilla tetikçilerinin ellerini kollarını sallayarak gezerken, Ali Ürküt'ün küçük bir basın açıklamasından alelacele tutuklandığını söyledi. Haber-İş 1 nolu şube başkanı Levent Dokuyucu ise, işçilerin parasını gaspeden Demiryol-İş genel başkanının yargıya rağmen dışarıda olduğunu, fakat mücadeleciler bir çizgisi olan SES'in genel başkanının bir demerç için tutuklandığını belirtti. Tüm Bel-Sen genel sekreteri Hüseyin Ayyıldız, Ali Ürküt'ün, Abdullah Öcalan'ın İtalya'ya gitmesiyle başlayan yoğun saldırılara, halkların birbirine kırıdırılmasına karşı bir tavır olduğunu, topyekün saldırıya karşı topyekün direniş gerektiğine dikkat çekti. Tüm Bel-Sen 1 Nolu Şube başkanı Hıdır Ateş, şovenist histeriyle yoğunlaşan saldırılara karşı Ali Ürküt'ün cesur bir ses olduğunu ve bu sözlerin altına kendisinin de imza attığını söyledi.

Kapitalist sistem, yapısı gereği, yeni ve boyutlu bir krizle yeniden saldırıyor. Tüm dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de sermaye sınıfı, yaşam kaynağı olan işçi sınıfına ve emekçilere yönelik saldırılarını yoğunlaştırarak krizden en az zararla çıkmaya çalışıyor. Türkiye genelinde kriz bahanesiyle işten çıkarılanların sayısı artık yüzbinlerle ifade ediliyor. Zorunlu-ücretsiz izinler dayatılıyor, esnek üretim yaygınlaştırılıyor. Sendikalar basılıp genel başkanlar tutuklanıyor. Devrimciler üzerindeki devlet terörü giderek azgınlıyor. Bu çok yönlü saldırılar, kriz dönemlerinde olgunlaşan "sosyal patlama" riskini geciktirebilmek içindir. Ve sermaye devletinin topyekün saldırılarını göğüsleyebilmenin tek yolu, topyekün direniştir.

Tuzla Deri'de direniş sürüyor!

27 Aralık'ta da direniş çadırına çıktı. İşveren burada da kriz bahanesi ile işçi çıkarmak istedi. 3 arkadaşlarının işten atılmasını kabul etmeyen Ayaz Deri işçileri direnişe başladılar. Kazanacaklarına inançları, birliklerine güvenleri tam.

Kriz bahanesi ile başlayan işçi kıyımı ve direnişler biten ve yeni başlayanlarla birlikte 19 direniş çadırında 500'e yakın işçi ile sürüyor. Deri Sanayi'de bugüne kadar atılan işçi sayısı 1500'ü buldu. Bunların 500'ü bugün hala direnişte. Son kurulan çadırlar ise Ayaz, Berkay ve Atacan Deri. Ayaz Deri'de 18 Aralık'ta 18 işçi önce fabrikada üretimi durdurarak fabrikada bekledi.

Berkay Deri işçileri ise 28 Aralık'ta direniş çadırına çıktı. Burada da işçi kıyımının değişmeyen gerekçesi kriz. 24 işçinin çalıştığı Berkay'da işveren "İş yok, krizdeyim! İşler açılırsa tekrar çağırmak üzere işçileri ücretsiz izne çıkaracağım." diyor. "Hükümet kredi verirse daha erken çağırırım." diyor. Fiili esnek üretim olan ücretsiz izni kabul etmeyen işçilerin 24'ü de direnişe çıktı.

Atacan Deri'de de direniş 18 Aralık'ta işyerinde üretim durdurularak başlıyor. 25 Aralık'ta da direniş fabrika önüne, direniş çadırına taşıyorlar. Burada da değişmeyen işçi kıyımı gerekçesi kriz. Patron işletmeyi küçülteceğini ve 30 işçinin 15'ini işten çıkartacağını söylüyor. İşçilere "Atılacak işçileri siz belirleyin, bana liste verin." diyor. Atacan işçileri bunu kabul etmiyor ve direnişe geçiyorlar. Bunun üzerine işveren atacağı işçi sayısını üçe düşürüyor. İşçiler bunu da kabul etmiyor ve direnişe geçiyorlar. Şu an direnişte 30 işçiden 4 emekli ve 3 usta dışında 23 işçi bulunuyor.

Ayrıca Atacan'da konfeksiyon bölümünde götürü-parça başı çalışan sendikasız 40 işçinin de işine son verilmiş durumda.

Atacan işçileri krizin bahane olduğunu söylüyor ve "11. ayın 15'ine kadar fazla mesai yapıyorduk. Bizim işletmede krizin etkisi yok. İşverenin amacı TİS'e az sayıda işçi ile girip sonradan alacaklarını bundan yararlandırmamak." diyor.

Kızıl Bayrak/Kartal

Plastaş işçisine gözaltı terörü

18 Aralık Cuma günü işten atılan 24 Plastaş işçisi ile ilgili sendikanın neler yaptığını öğrenebilmek için Petrol-İş Kartal şubesi mali sekreteri Nazmi Erdoğan ile görüştük. İşçi kıyımından sonraki süreci bize şöyle anlattı: "İşçiler atıldıktan bir gün sonra, cumartesi günü bizimle görüştü. Pazartesi günü işverenle görüşeceğimizi ve tazminatlarını almamalarını söyledik. Pazartesi müdür ile görüştük. Müdür yeni olduğu için yönetim kuruluyla görüşeceğini ve çarşamba günü sonucu bildireceğini söyleyip izin istedi. Çarşamba günü bizim TİS görüşmemiz de başlayacaktı. Çarşamba günü görüşmede atılan işçileri geri almayacaklarını söylediler. Öğleden sonra tekrar görüştük, atılmaları onaylayıp imzasını atanları tekrar almayacaklarını söylediler. 'İmzalamayan 13 işçinin tüm haklarını imzalanacak TİS'e göre vereceğiz. 3 ay izinli sayıyoruz onları. O tarihte işler açılırsa onları tekrar işe alacağız. 36 kişi daha çıkaracaktık. Bunu da durdurduk.' dediler. İşçi arkadaşlara durumu ilettik. Arkadaşlar 'Ya hep ya hiç' dediler. Fabrikadaki işçileri toplantıya çağırdık. Destek istedik. Önce işçilerden destek ve eylem kararı geldi. Bizim yaptığımız toplantının ardından müdür de işçilerle toplantı yapıyor. Tazminatsız işten atmakla tehdit ediyor. Bir işçi dışında herkese işbaşı yaptırıyor. Akşam vardiyası ise işbaşı yapmama kararı alıyor. 2 saat kadar üretimi durdurdular. Daha sonra müdürün baskısı ile onlar da işbaşı yaptılar.

Şu an Plastaş'ta sendika olarak yaptırım gücümüz kalmadı. İşçilerin işçilerle birliğine dayanarak

için, eylem yapabilmek için atılan arkadaşlarla beraber kahvede bekliyoruz."

Atılan işçilerden üçü parasını alıp direnişten ayrılmış durumda.

28 Aralık öğleden sonra işçilerin isteği üzerine Plastaş önüne direniş çadırı kuruldu. Direniş çadırı 29 Aralık sabahı polis tarafından yıkıldı ve tekrar kurarlarsa gözaltına alınacakları şeklinde tehdit edildiler.

Aynı gün Plastaş işçilerini Tuzla Deri-İş şube yöneticileri ve bir grup deri işçisi ile birlikte CHP il başkanı ve Anadolu yakası ilçe başkanları dayanışma ziyaretinde bulundular. Ziyaret sonrası gelen sivil Terörle Mücadele timi ve resmi polisler, direniş çadırında gündüz nöbetinde bulunan Hasan Ercan, Nihat Geçgel, Dilber Bilgiç, Recep Şandanlı, Özgür Erdoğan, Heval Öztürk ve soyadını öğrenemediğimiz Düzgün adlı 7 işçiyi gözaltına aldı.

Gözaltı sırasında Atılım ve Kızıl Bayrak muhabirlerini de tartaklayan ve hakaret eden polis Atılım muhabiri üzerine polis otosunu sürerek çarptı. "Bir daha buraya gelmeyin, her taşın altından siz çıkıyorsunuz, ne bu sizden çıktığımız?" diyen polis muhabirleri işçileri kışkırtmakla suçladı ve gelmemeleri yönünde tehdit etti.

Sendika yönetimi işçiler gözaltına alınırken seyretmekle yetindi. Daha sonrasında sendikayı telefonla arayıp avukatlarını gönderdi. Geceyi karakolda geçiren işçiler ertesi gün serbest bırakıldı.

Kızıl Bayrak/Kartal

Asgari ücret:

Azami sefalet ücreti

Bir hak olarak asgari ücret:

Kapitalizmde ücretler aşağı çekildikçe ve işçilerin sefaleti derinleştikçe burjuvazinin kazancı buna bağlı olarak artar. İşte bunun için, işveren, işçinin emek gücünü en ucuz fiyatla almaya çalışır. Yeteri kadar ücret almazsa işçinin aç kalması, sefalet içinde yaşaması, hatta ölmesi pek önemli değildir. Yedek sanayi ordusu hizmete hazırdır. Bunun karşısında işçi sınıfı tarihsel pratiği içerisinde örgütlenerek, değişik mücadele araç ve yöntemleri geliştirerek kapitalizmin kendisine dayattığı köleliğe karşı çıkmış; maruz kaldığı sömürüyü sınırlamanın, sefaletten bir parça da olsa sıyrılmanın çeşitli olanaklarını yaratmıştır.

Sendikalarda örgütlenme, bu örgütleri kullanarak işverenle toplu sözleşme yapma; eğitim, sağlık ve benzeri alanlarda elde edilen bir dizi ekonomik-sosyal hak vb. Tüm bunlar işçi sınıfının sermayeye karşı yürüttüğü uluslararası mücadelenin birer sonucudur.

Burjuva hukuka sosyal amaçlı bir dizi yasanın girmesi de böyle bir kazanımdır. Bu sosyal yasalarla işçi sınıfının mücadeleye kazandığı çeşitli haklar düzenlenmiştir. Buna göre asgari ücret de burjuvazinin yasaları tarafından tanınmış bir kazanımdır. İşveren karşısında işçi, toplu sözleşme yapma gücünden yoksun olsa bile belli bir ücretin altında çalışmaya zorlanamaz; çalışan işçiye belirlenmiş bir sınırın altında ücret verilemez.

Toplu pazarlık sisteminin kurumsallaştığı, işçi sınıfının büyük bölümünü kapsadığı gelişmiş kapitalist ülkelerde bugün için asgari ücret fazla işlevsel değildir. Fakat yedek sanayi ordusunun fazla olduğu, sendikal örgütlenme ve toplu sözleşme haklarının sınıfın dar bir kesimiyle sınırlı olduğu ülkelerde asgari ücret hayli önemli ve işlevsel bir haktır. Fakat bu tür ülkelerde de sınıf hareketinin zayıflığından dolayı, diğer birçok hak gibi asgari ücret de gerçek işlevini önemli ölçüde kaybetmiştir.

Türkiye'de asgari ücret

Türkiye'de ilk asgari ücret uygulaması 1951 yılında, Çukurova'da tarım sektöründe başlamıştır. Fakat, bölge farklılıklarını dikkate almayan, ulusal ölçekte bir asgari ücret saptanmasına 1974 yılında başlanmıştır. 1971'de yürürlüğe giren İş Kanunu, asgari ücretin uygulandığı sektörlerde önemli sınırlamalar getirdi. Küçük sanayide çalışanların bir bölümü, ev hizmetlerinde ve ev sanayiinde çalışanların, asgari ücretten yararlanmayacakları hükme bağlandı. (madde 5) Oysa sendikal örgütlenmenin hemen hiç bulunmadığı bu alanlarda çalışan işçiler, asgari ücret gibi bir yasal ücret korunmasına diğer sektörlerden daha fazla ihtiyaç duyuyorlardı.

Ülkemizde asgari ücretin belirlenmesinde işçi sınıfının hiçbir söz ve temsil hakkı bulunmamaktadır. 15 kişiden oluşan Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nda hükümet ve işveren temsilcilerinin yanısıra Türk-İş'ten de temsilcilerin bulunması kimseyi şaşırtmamalıdır. Onların gerçek işlevi, orada işçi sınıfının çıkarlarını savunmak değildir. Onların görevi burjuvazi adına yürüttükleri sendikal koruculuk çerçevesindedir.

Komisyon, asgari ücreti belirlerken, işçinin ve ailesinin temel ihtiyaçları gözözetmemektedir. Sermayenin çıkarları gereği sadece çalışan işçiye göre, o da göstermelik bir hesaplama yapılmakta (3500 kalori), işçinin geçindirmekle sorumlu olduğu eşi ve çocukları gözardı edilmektedir.

Sanki saptanan asgari ücret çok yüksekmiş gibi, bundan yüklü bir gelir vergisi de kesilmektedir. 5 milyondan fazla asgari ücretli olduğu gözönüne alınırsa, sermaye devletin bütçesini önemli ölçüde asgari ücretli işçilerin finanse ettiği söylenebilir. Dolayısıyla sermaye böylesine önemli bir vergi kaynağını kendi eliyle kurutmak istememektedir.

Asgari ücretin artırılmasının genel

işçi ücretlerini ve kamu çalışanlarının maaşlarını yükseltici bir etkisi vardır. Bu yüzden sermaye sözcüleri asgari ücretteki artışı kararlaştırırken bunu gözetmektedir.

Sermaye, bugün asgari ücretin bile esnekleştirilmesini savunabilmektedir. Kimi yerlerde zaten uygulanan yarım günlük çalışmaya yarım maaşı yasallaştırarak, sadece çalışan günlere maaş ödeyerek yeni bir saldırıyı daha hayata geçirmeye çalışıyor.

O halde sermayenin genel saldırısını yanıtlamanın ve bize reva görülen sefaleti reddetmenin bir ayağı da asgari ücret konusunda sesimizi yükseltmektir. Asgari ücret, eğer mücadelesi verilirse büyük bir toplu pazarlık olanağıdır.

* Asgari ücretin tüm ailenin gereksinimlerini dikkate alınarak saptanması;

* Asgari ücretten hiçbir vergi ve ödenti kesilmemesi;

* Asgari ücretin uygulandığı işkollarının kapsamının genişletilmesi ve bu konuda 26 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi'nin dikkate alınması;

* 3308 sayılı yasa gereğince işyerlerinde ucuz işgücü olarak istihdam edilen öğrenci, aday çırak ve çırağa yaşına uygun asgari ücretin tam olarak ödenmesi

* Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nda işçi ve işveren taraflarının eşit sayıda yer alması

* Asgari ücret konusunda anlaşma sağlanamazsa genel grev hakkı gibi asgari ücretle ilgili talepler sahiplenilmeli ve kararlilikla savunulmalıdır.

İşçi sınıfının bedeller ödeyerek kazandığı hiçbir mevziyi sınıf düşmanımıza teslim etmemek! Haklarımızı korumanın ve geliştirmenin bugünkü parolası budur.

Asgari Ücret Tespit Komisyonu, nihayet yeni "asgari ücret"i belirleyip açıkladı. Açıklanan rakam asgari ücret karşılığı çalışan milyonlarca işçinin nasıl bir kölelik ve sefaletle mahkum olduğunu bir kez daha ve tüm çıplaklığıyla ortaya serdi.

Asgari ücret, işçi sınıfının yüz yılı aşkın mücadelesi sonucunda elde edilmiş bir haktır. İşçi ve işveren arasında yapılan ücret pazarlığında belli bir ücretin altına inilmesini engelleyerek çalışanın asgari geçim olanaklarını korumayı hedefler.

Oysa bugün ülkemizde asgari ücretin böyle bir anlamının olduğunu söylemek çok güçtür. Komisyon tarafından kılı kırk yarararak hesaplanan asgari ücret tam anlamıyla bir sefalet ücretidir. İşçi ve ailesinin en temel gereksinimlerini karşılamaktan ise çok uzaktır. Sermaye devletine bağlı kuruluşlar bile 4 kişilik bir ailenin aylık asgari harcamasını 250 milyon dolayında hesaplıyorlar. Buna karşılık asgari ücretli işçinin eline 1999 yılında ayda sadece 60 milyon geçecektir. Herkes de bilir ki bu parayla değil geçinmek; insan, asgari sağlık koşullarına sahip bir evin kirasını dahi ödeyemez. Üstelik bu sefalet ücreti enflasyon karşısında her yıl biraz daha erimekte, durmadan değer kaybetmektedir. Yapılan yıllık artışlar bu kayıpları telafi etmemekte, tam tersine meşrulaştırmaktadır. Yapılan bir hesaplama göre son 9 yılda ortalama yıllık enflasyon % 18.7 hızla artarken (enflasyon oranı değil, enflasyonun artış oranı!), asgari ücretteki artış hızı % 12.8'de kalmıştır.

Bu basit örneklerden de anlaşılacağı gibi işçinin aldığı asgari ücret, onun insanca yaşayabilmek için ihtiyaç duyduğu maddi gücü sağlamaktan bir hayli uzaktır. İşçi sınıfının bir kazanımı olan asgari ücret, giderek, işçi sınıfını yoksullaştırmanın, onu sefaletle mahkum etmenin bir aracına dönüşmüştür. Kuşkusuz bunun en büyük nedeni işçi sınıfının bugün içinde bulunduğu dağınıklık ve örgütsüzlüktür.

Sermaye devleti içindeki çete savaşlarının dozu artarak sürüyor:

Bu pisliği devrim temizleyecek!

Cebeci'de faşist saldırı

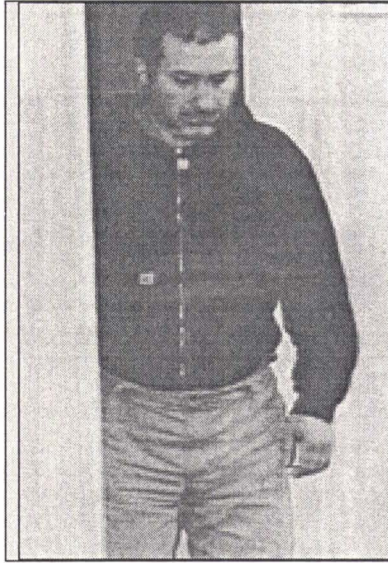
25 Aralık '98 günü AÜSBI'de bir sivil faşist 4. sınıf öğrencisi Mehmet Tuğta'yı silahla bacağından yaraladı. 2. sınıfta okuyan bir kız arkadaşımızı günlerdir taciz eden faşistlerden hesap sormaya giden arkadaşlarımızdan kaçan sivil faşist okuldan çıktı ve silahını alarak geri döndü. Okula gelerek erkekler tuvaleti önünde Mehmet'i bacağından yaraladı ve elini kolunu sallayarak dışarı çıktı.

Olayın ardından arkadaşımız hastaneye kaldırılırken bizler de SBF dekanlığının önünde toplandık. Burada dekanla görüşüldü. Bu sırada dışarıda "Sağ-sol değil, faşist saldırı!", "Faşizme karşı omuz omuza!" sloganları atıldı. Dekanın, odasından çıkmadan yaptığı duyarsız açıklamalardan sonra sınıfları ve amfileri teker teker dolaşarak arkadaşları boykota çağırıldı. Buna tüm öğrenciler ve hocalar katıldı. Dersten çıkanların da katılımıyla kitle 300 kişiye ulaştı.

SBF'den sonra İletişim Fakültesi'ne gidilerek dekanla görüşüldü ve burada da dekanın klasik açıklamalarından sonra herkes boykota çağırıldı. Bu sırada Cebeci Kampüsü polis ablukasına alınmıştı. İletişim Fakültesi'nden sonra EBF'ye gidildi. Burada dekan sınıfları dolaşmamıza izin vermedi ve kendisi ile birkaç öğrencinin bunu yapacağını söyledi. Biz bunu kabul etmeyerek sınıfların olduğu kata çıktık ve burada da herkesi boykota çağırıldı.

En son Hukuk Fakültesi'ne gidildi. Burada ders yapan bir hoca bir sermaye devletinin bilimadaminin tepkisini gösterdi ve dersine devam etti. Hukuk Fakültesi'nden çıkıldıktan sonra SBF önünde bir basın açıklaması yapılarak bu faşist saldırı protesto edildi. Bu basın açıklamasına ÖES üyesi öğretim elemanları da destek verdi.

Cebeci Kampüsü'nden bir Kızıl Bayrak okuru

Bir iç hesaplaşmanın ürünü olarak gündeme gelen, İstanbul Narkotik Şube müdürü Ferruh Tankuş'un devletin mafyalaştığı gerçeğine ışık tutan açıklamaları, düzen cephesinde mafya içi hesaplaşmanın ve iç tasfiyenin dozunu artırdı. Çapı genişleyerek süren skandallar ve karşılıklı suçlamalar "devletin milli menfaatine" ve "ulusal onur"a yeni bir kara leke olarak yansdı. Artık çeteler, skandallar, rüşvet, uyuşturucu, fuhuş ve her türlü kirli iş sistemin işleyiş mantığının bir sonucu ve onun ayrılmaz bir parçası olarak toplumun gündeminde sıradanlaştı. Başta sermayedarlar olmak üzere devletin tüm kurumları ve hatta "sanatçıları", futbolcuları, yani bu düzenden beslenen herkes bataklığın içinde ve onun ürettiği mikroplarla yaşıyor.

Sermaye devleti mafya-polis-siyasetçi kirli koalisyonunun açığa çıktığı Susurluk kazasını büyük bir pişkinlikle "devletin yeniden yapılandırılması"nın, "temiz toplum" ve "temiz siyaset" demagojisinin bir dayanağı olarak kullanmaya, kendisini aklamaya ve işçi ve emekçilerin öfkesini paralyze etmeye çalıştı. Dolayısıyla bu yolla devletin mafyalaştığını açığa çıkaran her skandalı, her bulguyu "mafyanın arınma ve temizlenme" mücadelesi olarak propaganda etti. Bugün son gelişmeler üzerinden de aynı terane yineleniyor. İşkenceci polislerin "ekip amiri" olarak andığı, kendisi de bir çete üyesi olan ve bu yüzden hükümeti düşürülen başbakan Mesut Yılmaz da "bunlar henüz buzdağının suyun üstündeki kısmı, derinlere inildikçe depremin şiddeti artacak ve devletin mafyadan temizlenmesi için bir liderlerinin

önü açılacak." diyerek bir taraftan açığa çıkan pislikleri bir övünç kaynağı olarak sundu, diğer taraftan da yeni "sürprizlere" hazır olun ve kanıksayın mesajını verdi.

Emniyet'te klik çatışmaları

Son yaşanan gelişmeler Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesindeki klik çatışmasının sınırı genişleyerek devam edeceğini gösteriyordu. Fakat sermaye düzeni sürece daha fazla seyirci kalamadı. Düzen cephesinde soruna acil müdahale istemleri ve dahası örneğin uyuşturucu kaçakçısı Hüseyin Uzun'un uluorta intihar süsü verilerek öldürülmesi pisliklerin daha fazla açığa çıkmaması içindi.

Önce, İstanbul emniyet müdürü Hasan Özdemir ve emniyet genel müdürü Necati Bilican'ın mafyayı korudukları ve rüşvet aldıklarını açıklayan kontr-gerilla elemanı Mehmet Ağar'ın yakın adamı Ferruh Tankuş basın açıklaması sırasında, yakapaça gözaltına alınıp susturulmaya çalışıldı. Peşinden de uyuşturucu tacirleri ile polisin ilişki ve bağlantılarını açıklayacağını söyleyen Hüseyin Uzun henüz sadece üst düzey polis müdürlerinin mafyayla ilişkisini söyler söylemez, daha somut deliller vermeye fırsat bulamadan Emniyet Müdürlüğü'nden ölü olarak çıktı, yani planlanmış olarak öldürüldü. Üst düzey polis yetkililerinin "Biz kendisini kapı koluna asarak intihar eden insanları da gördük" komik açıklamasıyla gizlenmeye çalışılsa da. Hüseyin Uzun'un avukatı Zekai Şems onun gerçek öldürülme nedenini şöyle ifade etti: "Hüseyin Uzun'un parti liderlerinin

birbirlerini aklamasının çetelerle mücadelede Türkiye'yi 30 sene geriye götürdüğünü belirterek, çeteler hakkında bildiği her şeyi anlatacağını, bilgisi olan herkesin de böyle yapması gerektiğini söyledi.

Bir cinayet ve suç şebekesi: Emniyet Müdürlüğü

Tüm bunlar da gösteriyor ki sermayenin sınıfsal egemenliği kural ve hukuk tanımaz. Sözkonusu olan çürümüş ve kokuşmuş düzenin ihtiyaçları olunca başvuramayacakları yöntem ve uyduramayacakları kılıf yoktur çünkü. Hüseyin Uzun da bu yüzden, mafya içi çıkar çatışmasının bir sonucu olarak devletin imajının zedelenmemesi için kendileri tarafından kurban verilmiştir. Yaşananlar bir kez daha gösteriyor ki, Emniyet Müdürlüğü devletin mafya işlerinin planlandığı, yürütüldüğü bir "suç" ve "katliam" örgütüdür.

Bir it misali birbirini ısırın Tankuşlar, Bilicanlar, Ağarlar vb. sıra devrimci ve komünistlere gelince ortak bir hassasiyet ile işkence, infaz, kaçırıp kaybetme gibi her yönüne başvurmakta, Kürt halkını toplu kıyımdan geçirmekte, kitle katliamı düzenlemektedirler. Bugün devlet kendi adamına yaptığını, yıllardır devrimci, demokrat ve ilerici insanlara karşı yapmaktadır. Onlarca devrimci emniyet binalarında intihar ve kaza süsü verilerek işkenceyle katledilmiştir. Metin Göktepe, Serkan Eroğlu ve Elazığ Emniyet Müdürlüğü'nde işkenceyle öldürülen Sinan Demirbaş, bunun en son ve canlı örnekleridir.

Başkanlık ya da yarı başkanlık sistemi, düzenin siyasal krizine çare olabilir mi?

Bütün bunlar sistemin siyasal krizlerine çare olabilir mi?

Kuşkusuz ki hayır.

Sadece krize müdahaleyi merkezileştirmiş olur.

Çoğunlukçu demokratik sistem olarak sunulan başkanlık veya yarı başkanlık sistemi gerek

biçim, gerekse içerik

bakımıyla "halkın iradesi"

denilen demokrasicilik

oyununu bir biçimde ortadan

kaldırmaktır.

Gelinen aşamada işçi sınıfı ve

emekçi halk yığınlarına sahte

vaatler düzeyinde de olsa

birşey veremeyen ve hiçbir

inandırıcılığı kalmayan

burjuva partilerinden

oluşturulacak bir hükümet

-ister tek partili ister çok

partili olsun- hiçbir ciddiyeti

olmayacağı gibi ömrü de

altı ay ya da bir yıldan

fazla olmaz.

başkanlık sistemiyle aşılr."

Ve bu çerçevede dokuz madde ile formüle ettiği yeniden yapılanma programı şöyledir:

*Cumhurbaşkanı beş yıllık bir süre için iki turlu seçimle halk tarafından seçilmelidir.

*Seçimi yenileme müessesesi işler hale getirilerek bu yetki cumhurbaşkanına verilmelidir.

*Yasamanın güçlendirilmesi ve yasamayla yürütmenin birbiriyle içiçe geçmesini önlemek için bakanların milletvekilliğinin sona ereceği bir düzenlemeye gidilmelidir.

*Demokratik denetimin etkili hale getirilmesi ve yasamanın daha titiz bir incelemeye tabi tutulabilmesi için senato yeniden ihdas edilmelidir.

*Yasama organı seçimlerinde seçmen ile vekili arasındaki bağı güçlendirecek nispi sistemle takviyeli iki turlu dar bölge çoğunluk sistemine geçilmelidir. Seçmenin hangi partiler grubunun ülkeyi yöneteceğini önceden bilmesini mümkün kılacak ittifak sistemiyle birlikte düşünüldüğünde iki turlu dar bölge seçim sistemi, siyasetimizi ikili yapıya yeniden kavuşturabilecektir.

*Yerel seçimlerin iki turlu yapılmasında yarar vardır.

*Seçmenlerin ülke sorunlarının çözümünde doğrudan görüşlerini ortaya koyabilmelerine imkan tanıyacak şekilde referandum müessesesine işlerlik kazandırılmalıdır. Halk tarafından seçilen cumhurbaşkanına bu yetki, şartsız tanınmalıdır.

*Olağanüstü hallerde bunalımdan çıkış için gereken demokratik

mekanizmalar Anayasa'ya dahil edilmelidir.

*İdari yapımızda da gerekli reformlara gidilmeli ve adem-i merkeziyetçilik anlayışı güçlendirilmelidir.

MGK'nın daha aktif müdahale olanağı

Evet, yılda iki hükümet eskiten ve seçimlerin yılda bir yapılmasının neredeyse zorunluluk haline geldiği günümüzde, başkanlık sisteminin biçimsel de olsa düzene bir rahatlık sağlayacağı kesindir. Çünkü Demirel'in yukarıda eksikli olarak ifade ettiği yarı başkanlık sistemi herşeyden önce meclisi önemli ölçüde boşa düşürür. MGK'nın siyasal süreçlere daha aktif müdahalesine kolaylıklar sağlar. Cumhurbaşkanı ve senato doğrudan MGK'ya bağlı hareket edecek ve böylelikle yasama ve yürütme organlarında süreklilik ve doğal bir uyum sağlanmış olacak. Bunu biraz daha açmak gerekirse:

Zaten yarı başkanlık sisteminin en belirleyici ve olmazsa olmaz temel unsurları,

1) Cumhurbaşkanının doğrudan halk tarafından seçilmesi.

2) Parlamentoya karşı sorumlu bir başbakan ve bakanlar kurulunun olması.

3) Cumhurbaşkanının, başbakan ve ilgili bakanların imzaları olmaksızın tek başına kullanabileceği anayasal yetkilerinin olmasıdır.

Örneğin cumhurbaşkanı senatoya belli sayıda üye seçmek (bu 1961 Anayasasında 15'di ve 1982'ye kadar

uygulandı) hakkına sahiptir. Anayasa Mahkemesi'nde iptal davası açmak gibi yetkiler verilir. Burada cumhurbaşkanına verilmiş olan en önemli ve özellikle bunalım dönemlerinde soluk aldırarak yetki cumhurbaşkanının yasama meclisini fesih ve meclisin güvenini taşımaya devam eden bir hükümeti azil yetkilerinin olmasıdır.

Bütün bunlar birarada ele alındığında sonucu şöyle ifade etmek mümkündür: MGK'nın kararlarını uygulayacak bir hükümetin aranması sorunu ortadan kalkmış olacak. Çünkü cumhurbaşkanı ve senato bu görevin omurgasını oluşturacaktır.

Boşuna çırpınıyorlar

Bütün bunlar sistemin siyasal krizlerine çare olabilir mi? Kuşkusuz ki hayır. Sadece krize müdahaleyi merkezileştirmiş olur. Çoğunlukçu demokratik sistem olarak sunulan başkanlık veya yarı başkanlık sistemi gerek biçim, gerekse içerik bakımıyla "halkın iradesi" denilen demokrasicilik oyununu bir biçimde ortadan kaldırmaktır.

Gelinen aşamada işçi sınıfı ve emekçi halk yığınlarına sahte vaatler düzeyinde de olsa birşey veremeyen ve hiçbir inandırıcılığı kalmayan burjuva partilerinden oluşturulacak bir hükümet -ister tek partili ister çok partili olsun- hiçbir ciddiyeti olmayacağı gibi ömrü de altı ay ya da bir yıldan fazla olmaz. Zaten iktisadi ve siyasi krizin ürünü olan bu tablonun böyle zayıf hükümetlerle aşılması imkansızdır. Bunun için de bugün yarı başkanlık sistemine geçişin koşulları var mı, yok mu? sorusu bir yana, sermaye için yürütmeyi tamamıyla, yasamayı ise büyük oranda cumhurbaşkanı ve senatonun denetimine verebilecek yasal düzenlemelere gitmek zorunluluk haline gelmiştir. Aslında bu giderek toplumun değişik kesimlerinde alttan alta mayalanan çatlama dinamiklerine karşı sermayenin gerek yürütme, gerekse yasama alanında devleti yeniden yapılandırma, dolayısıyla hızlı hareket etme ihtiyacıdır. Demirel'in kendi başına çıkıp tartışabileceği bir sorun değil.

Ne var ki hiçbir şey, düzeni o hazin sonda kurtaramayacaktır!

H. Gül

Demirel'in yeniden yapılanma programı

Demirel'e göre "Halka güven vermeyen bu siyasi tablo ancak

TKİP Belgeleri: Parti progra

Program yapısı üzerine

Parti programı ve "uygulanabilirlik" sorunu

Cihan: Sorunun büyük bir devrimci enerjiye, inisiyatife, daha da önemlisi cürete dayanan, bunun ifadesi olan yönünü özellikle kavrayalım. Programın mantığı bu açıdan çok önemli. Devrim eksik kalırsa, talepler kısmi olarak gerçekleşirse ne olacak? Sorunların programatik ifadesi söz konusu olduğunda bu türden bir soru sorulamaz, program böyle kaygı ve varsayımların üzerine oturtulamaz. Bir program bilimsel bir tahlile dayanarak, en tam biçimde olabilecek neyse, sonuçta onu formüle eder. Ve bu programın temsilcisi olan parti ortaya konulanın azamisinin gerçekleşmesi için mücadele eder. Bilimsel temellere dayalı devrimci bir programın mantığı budur.

Buna açıklık getireceği inancıyla, Lenin'in 1902'ye ait tarım programı üzerine tartışmalarından bir parça okumak istiyorum: "*Programımız, ancak, içinde yeralan tek bir harfin bile toplumsal ve ekonomik evrimin yönüne ters düşmemesi için sözcüğün felsefi ve geniş anlamıyla, uygulanabilir olmak zorundadır.*"

Tarihsel hareketin doğrultusuna uygun düşmek - görüldüğü gibi çok genel bir tanım bu. Yani bütün uluslar er ya da geç sosyalizme varacaktır, çünkü iktisadi eğilim oraya götürür, demek gibi birşey bu.

Okumaya devam ediyorum: "... sözcüğün felsefi ve geniş anlamıyla uygulanabilir olmak zorundadır - ve (genel ve özel olarak) bu doğrultuyu doğru olarak saptadığımıza göre- devrimci ilkelerimiz ve devrimci görevlerimiz adına **bütün gücümüzle, daima ve mutlaka, taleplerimizin azamisi için savaştığımız.** Böyle olmakla birlikte, mücadelenin kesin sonucundan önce, bu mücadelenin devamı boyunca, belki azamisinin **tümünü** başaramayacağımızı önceden saptamaya çalışmak, tam anlamıyla esneklikten yoksunluğa sapmak demektir. Bu düşüncelerin yazarları, bunu amaçlamasalar bile, böyle düşünceler daima oportünizme götürür." (Lenin, *Tarım Sorunları*, Sol Yayınları, s.278 -Red.)

Bu bakış açısının ışığında bakıldığında, geleneksel küçük-burjuva akımların burjuva-demokratik devrim programı da bir tür oportünizmdir. Zira bu programa bilimsel esaslar değil, bir dizi küçük-burjuva kötümser kaygı egemendir. Örneğin, küçük-burjuvazinin ufkunu aşan bir strateji bu sınıfı, küçük-burjuvaziyi iter, bu durumda ise devrimi gerçekleştiremeyiz, diyebiliyorlar. Böyle bir gerekçenin ardına sığınıyorlar ve programatik hedeflerini daraltıp geriye çekiyorlar. Oysa meseleye buradan bakamazsınız ki... Ara bir sınıfın yalpalamaları üzerine kurulabilir mi bir programın stratejik hedefleri? Sınıfların öznel planda neyi ne kadar yapacakları üzerinden mantık yürütülemez. Zira bu mantık dosdoğru oportünizme götürür. Ona bakarsanız işçi sınıfı halihazırda herhangi bir

devrimden tümenden uzak. Devrim bugün işçi sınıfının gündeminde olmak bir yana, onun ileri kesimlerinin bile gündeminde değil henüz. Geçtik devrimden, devrimci kimlikten, işçi sınıfı henüz politik mücadele düzeyine bile yükseltemiyor eylemini. Peki bir programın formülasyonunda bu geçici olgunun bir önemi olabilir mi?

Ne diyordu Lenin? "*Programımız, ancak, içinde yer alan tek bir harfin bile toplumsal ve ekonomik evrimin yönüne ters düşmemesi için sözcüğün felsefi ve geniş anlamıyla, uygulanabilir olmak zorundadır.*" Biz böyle formüle ederiz ve onu azami bir biçimde gerçekleştirmek için mücadele ederiz. Ama bu "*böyle olmakla birlikte, mücadelenin kesin sonucundan önce, bu mücadelenin devamı boyunca, belki azamisinin tümünü başaramayacağımızı önceden saptamaya çalışmak, tam anlamıyla esneklikten yoksunluğa sapmak demektir.*"

Gerçekleşemezse ne olur? Böyle bir tartışma yapamayız, zira politik mücadele anlayışımız zaten böyle bir esnekliği içeriyor, diyor Lenin. Bu itirazı böyle yöneltenler o tarihi esneklikten yoksun oldukları için bu tartışmayı yapıyorlar. Devamındaki cümle daha da önemli. Lenin burada Martinov'la polemik yapıyor; "*bu düşüncelerin yazarları bunu amaçlamasalar bile, böyle düşünceler daima oportünizme götürür*", böyle kaygılar oportünizm doğurur, diyor.

Biz nesnel bilimsel esaslardan hareketle, nesnel ilişkileri ve olguları esas alarak hedeflerimizi en tam bir biçimde formüle ederiz ve onların en tam bir biçimde gerçekleştirilmesi için mücadele ederiz. Ama öyle tarihi durumlar doğabilir ki, başka türlü davranmak zorunda da kalabiliriz. Biz bu esnekliğe sahibiz ve böylesi durumlar doğduğunda bu esnekliği gösterebiliriz. Programımızın iç yapısı da bu esnekliği içerecektir. Ama biz böylesi karamsar kaygılarla önden ufkumuzu daraltma yoluna gidersek, bunu hedeflerimizi daraltmaya dayanak yapmaya kalkarsak; ya gerçekleşmezse ne olur türünden şüpheli kaygılar içerisinde boğulursak; bu hedefler çok ileri, bunları gerçekleştirmek çok zor, türünden bir muhakeme ile hareket edersek, bu ufkumuzu daraltmakla kalmaz, pratik enerjimizi ve hedefe ulaşma azmimizi de zaafa uğratar. Bizi oportünist anlamda "gerçekleştirilebilir" hedefler sınırına çeker. Sonuçta bulunduğumuz noktada bizi gerekli azami çabayı göstermekten de alıkoyma ve kaçınılmaz olarak oportünizmin batağına götürür. Lenin'in sözlerinde ve mantığında bu açıdan çok öğretici, diyalektik bir açıklama tarzı var.

Bu konuya girmişken bir başka önemli nokta üzerinde de durmak istiyorum. Bu Kautsky ile Rosa Luxemburg arasındaki bir tartışma. Kautsky'nin teorik olarak haklı, Rosa Luxemburg'un bu tartışma konusu sorun çerçevesinde haksız olduğu bir tartışma. Bunu Lenin Martinovlara karşı kendi

İktidar herşeyin başıdır.
Bu konuda net bir tanım yaptıktan
sonra; partimiz
en acil politik istemler uğruna
mücadele eder,
bu istemler uğruna kitleleri
birleştirmeye, örgütlemeye ve burjuva
sınıf iktidarına karşı harekete
geçirmeye çalışır, deriz.
Sözünü ettiğimiz istemleri de
sıralarız. Çünkü, politik iktidar
hedefinizi ne kadar başarılı, ne kadar
mükemmel formüle ederseniz ediniz,
kitlelerin siyasal, sosyal ve iktisadi
talepleri uğruna mücadelede sınıfta
kaldınız mı, programınız gerçekte
bilimsel bir temele dayandığı halde,
onu pratik olarak gerçekleştirmeyi
başaramazsınız ve sonuçta o
bir ütopya olarak kalır.
Bunun ise tarihsel olarak sadece
oportünizm ürettiğini biliyoruz.
Elbette ki devrimin somut gelişme
süreci içinde çok değişik durumlarla
yüzyüze kalabiliriz. Örneğin Lenin
Nisan Tezleri'nde, sosyalizm
demiyorum, üretimin kontrolü
diyorum, diyor.
Oysa gündemde sosyalist devrim
var, hedef proletaryanın burjuvaziyi
devirmesi ve iktidarı ele geçirmesidir.
Ve "üretimin denetimi", burada
proleter devrime geçişin yalnızca bir
kaldırıcı rolü oynar.
Komintern programının
Strateji ve Taktikler bölümüne
bakarsanız, "talepler sınıf
mücadelesinin seyrinden koparılarak
formüle edilemez", diye yazar orada.

mi üzerine ön tartışmalar/4

e görüşler/tartışmalar

düşünce çizgisine dayanak olsun diye, yine aynı tarım programı üzerine tartışmalarda aktarıyor. Çok açıklayıcı ve çok önemli bir noktaya işaret ediyor, Kautsky burada. Marksist bir programın mantığını kavrayabilmek açısından son derece önemli bu. Program üzerine tartıştığımız bir sırada bunun anlaşılmasının bizim payımıza da çok büyük bir önemi var.

Aslında hayli kötü bir çeviri. Ama mantığını kavrarsak, ki tartışma ile kavranabilir, meselenin anlaşılması güç değil. Lenin aktarıyor: *"Sosyal-demokrat programda yer alan taleplerin 'uygulanabilirliği'ni tartışırken 1896 yılında Karl Kautsky'nin Rosa Luxemburg'a karşı yürüttüğü polemigi anımsamak belki de yararlı olacaktır. Rosa Luxemburg Polonya sosyal-demokratlarının pratik programlarında yer alan, Polonya'nın geri verilme talebinin uygunsuz olduğunu, çünkü bu talebin o günün toplumu tarafından benimsenemeyeceğini yazıyordu. Karl Kautsky, buna karşı çıktı ve bu tezin 'sosyalist bir programın garip bir yanlış yorumuna dayandığını' söyleyerek şöyle devam etti: 'İster programda doğrudan doğruya ifade edilsinler ya da ister zımnen kabul edilmiş 'postülatlar' olsunlar; pratik taleplerimiz, belli güçlerin sınırlamasında elde edilmelerinin mümkün olup olmamasına göre değil, ama kurulu toplumsal düzen ile uygun düşüp düşmemelerine ve proletaryanın sınıf mücadelesini kolaylaştırmalarına ve ona yardımcı olmalarına ve proletaryanın siyasal iktidarına yolaçıp açmamalarına göre yapılmalıdır'."*

Okumaya devam etmeden, hatırlatmak istiyorum. Burada "kurulu toplumsal düzen ile uygun düşüp düşmemeleri" gibi bir ifade var, bu çevirinin getirdiği bir bozukluk sanıyorum. Bugünkü toplum koşullarında, bu talep yerinde midir, bu tür bir talebin toplumsal temeli ve meşruiyeti var mıdır, burada kastedilen budur. Onun hangi güçler ilişkisi durumunda ne kadar gerçekleşip gerçekleşmeyeceği ya da böyle bir şey ummanın ne kadar gerçekçi olup olmadığı tartışmasının burada yeri yoktur. Bir, güçler dengesinden tümüyle bağımsız olarak, bu talep mevcut toplumsal koşullarda nesnel olarak ileri sürülebilir bir talep midir? İki, bu talep proletaryanın sınıf mücadelesini kolaylaştırıyor, ona yardımcı oluyor, proletaryanın bu mücadeleler içinde eğitilmesine ve hareketin ileriye götürülmesine, sonuçta proletaryanın iktidarı ele geçirmesini kolaylaştırmasına hizmet ediyor mu etmiyor mu? Bunlar programatik talepler için temel önemde iki nesnel ölçüttür.

Lenin'in aktarması içinde, Kautsky devam ediyor: *"... Biz burada, o günkü güçler sıralamasını hesaba katmayız. Sosyal-demokrat program, belirli bir an için yazılmamıştır -mümkün olan ölçüde, o günkü toplumun bütün olasıklarını kapsamalıdır."* Yani bir program, beklenmedik durumlara karşı, o durumun

tümünü kapsayacak bir mantığa sahip olmalıdır. *"... Sadece pratik eyleme değil, aynı zamanda somut talepler biçiminde propagandaya da hizmet etmelidir."* Bakınız bir talep sadece pratik eyleme değil, aynı zamanda somut talepler biçiminde propagandaya da hizmet etmelidir, deniliyor. Gerçekleşir mi gerçekleşmez mi? Burjuvazi bunu verir mi vermez mi? Mesele kesinlikle bu değil. Biz isteriz, zira bu kitlelerin haklı ve meşru bir istemidir. Burjuva düzen bunu karşılayabilir mi karşılayamaz mı? Bu bizim sorumuz olmadığı gibi, sorunun özü ve esası da bu değildir zaten. Ve biz ileri sürülmüş bu istemlerle kitleleri eğitmeyi ve harekete geçirmeyi başarabiliyor muyuz, bizim için önemli olan budur.

Nitekim Kautsky sözlerinin hemen devamında bunu vurguluyor: *"Sadece pratik eyleme değil, aynı zamanda somut talepler biçiminde propagandaya da hizmet etmelidir. Soyut tartışmalarda yapılabilenlerden çok daha canlı bir biçimde, bizim ilerlemek amacıyla olduğumuz doğrultuyu göstermelidir. Ütopik spekülasyonlara saplanmaksızın kendimize ne kadar uzak (vadeli-ç) amaçlar için hazırlayabilirsek o kadar iyi olur; kitleler -hatta bizim teorik gelişmemelerimizi kavrayamamış olanlar bile-, hangi doğrultuda ilerlediğimizi o kadar açıkça görürler."*

"Ütopik spekülasyonlara saplanmaksızın..." Bakınız bu önemli, çok önemli. Devrimci bir program ütopik olmamalı, tersine, katı bilimsel bir temele oturmalıdır. Aynı şekilde, kitlelere *"hangi doğrultuda ilerlediğimizi"* gösterebilmenin yolu-yöntemi üzerine söylenenler de son derece önemli.

Okumayı sürdürüyorum: *"... Program, kurulu*

düzenden ya da kurulu devletten ne istediğimizi göstermelidir, ondan ne beklediğimizi değil. Örnek olarak Alman Sosyal Demokrasisini alalım. Bu programda memurların halk tarafından seçilmesi talep ediliyor. Bu talebi bayan Luxemburg'un ölçülerine vuracak olursak, aynen ulusal bir Polonya devletinin kurulması talebi kadar ütopik olduğunu görürüz. Hiç kimse, Alman hükümetinde yürürlükte olan siyasal koşullar altında hükümet görevlilerinin halk tarafından seçilmesinin güvence altına alınabileceğine inandırılarak aldatılmayacaktır. Bir kimsenin bir Polonya ulusal devletinin, ancak proletarya politik iktidarı ele geçirdiği zaman başarılabilirliğini varsaymak için yeterli nedenleri varsa, yukarıdaki talebi ileri sürmek için de yeterli nedenleri var demektir. Ama bu, bu talebi pratik programımız içine almamak için yeterli bir kanıt mıdır?" (Aktaran Lenin, *Tarım Sorunları*. Sol Yayınları, s. 282, dipnot.)

Kautsky demek istiyor ki; bağımsız bir Polonya talebi ileri sürülemeyecekse eğer, o zaman memurların halk tarafından seçilmesi talebini de ileri sürmeyelim. Çünkü nasıl ki siz, bugünkü güç ilişkileri içinde bağımsız bir Polonya talebi umulacak bir şey midir? diyebiliyorsanız, aynı bakış açısı ile bugünün Almanya'sının siyasal koşulları altında memurların halk tarafından seçilmesi talebinin de olmayacak bir şey olduğunu ileri sürebilirsiniz, aynı mantıkla bu talebi de reddedebilirsiniz. Çünkü kimse Kayzer Wilhelm Almanya'sında böyle bir şeyin gerçekleşebileceği gibi bir ütopya ile aldatılmayacaktır. Ama öte yandan Paris Komünü de bize gösterdi ki, bu pekala gerçekleşebilir bir şeydir.

Biz nesnel bilimsel esaslardan hareketle, nesnel ilişkileri ve olguları esas alarak hedeflerimizi en tam bir biçimde formüle ederiz ve onların en tam bir biçimde gerçekleştirilmesi için mücadele ederiz.

Ama öyle tarihi durumlar doğabilir ki, başka türlü davranmak zorunda da kalabiliriz. Biz bu esnekliğe sahibiz ve böylesi durumlar doğduğunda bu esnekliği gösterebiliriz. Programımızın iç yapısı da bu esnekliği içerecektir.

Ama biz böylesi karamsar kaygılarla önden ufkumuzu daraltma yoluna gidersek, bunu hedeflerimizi daraltmaya dayanak yapmaya kalkarsak; ya gerçekleşmezse ne olur türünden şüpheli kaygılar içerisinde boğulursak;

bu hedefler çok ileri, bunları gerçekleştirmek çok zor, türünden bir muhakeme ile hareket edersek, bu ufkumuzu daraltmakla kalmaz, pratik enerjimizi ve hedefe ulaşma azmimizi de zaafa uğratar.

Bizi oportünist anlamda "gerçekleştirilebilir" hedefler sınırına çeker.

Sonuçta bulunduğumuz noktada bizi gerekli azami çabayı göstermekten de alıkoyar ve kaçınılmaz olarak oportünizmin batağına götürür.

Ne var ki, bunun olabilmesi için mevcut siyasal koşulların radikal bir biçimde değişmesi, silahlı işçi ve emekçi yığınlarının iktidarı bizzat ele geçirmesi gereklidir. Ve önemli olan, programatik istemlerimizin bu örnekte olduğu gibi tarihsel olarak ilerleyeceğimiz ve varacağımız hedefi göstermesidir.

Yani bu talep teorik olarak bu düzen koşullarında gerçekleşmeyecek bir talep değil, ama öte yandan pratik olarak umulacak bir şey de değil. Denilecektir ki; o halde mesele ne, mevcut koşullar altında gerçekleşmeyeceği açık olan bir talep neden ileri sürülüyor? Mesele şu: Bu talep demokratik içeriği yönünden meşrudur, bu nedenle ileri sürülmelidir. Kautsky'nin sözlerini yeniden hatırlayalım; *"Program, kurulu düzenden ya da kurulu devletten ne istediğimizi göstermelidir, ondan ne beklediğimizi değil."* Siz şu veya bu talebi demokratik bir talep olarak ileri sürersiniz. Bu talep bu düzende gerçekleşmez, ama bu düzeni açacak olan geleceğin düzeninde pekala gerçekleşebiliyorsa, bu, ileri sürdüğümüz talebin tarihsel gelişmenin yönüne ve gereklerine uygun düştüğünü gösterir. Bu durumda biz bu talebi meşru demokratik bir talep olarak ileri süreriz. Proleter demokrasi burjuva demokrasisinin tarihsel ve diyalektik olarak aşılması olduğuna göre, bu sorunun ve burada söylenenlerin mantığının çok daha iyi ve kolay anlaşılabilmesi gerekir.

Temmuz: Benim sorduğum soru, ikinci bölüm ile üçüncü bölüm arasındaki ilişki noktası, açıklığa kavuştu. Bu çerçevede şunu soruyorum: Bu durumda stratejik hedefler bölümü olarak tanımladığımız bölümde, teorik olarak bu düzenin içine sığabilir nitelikte olan hiçbir isteme yer veremeyiz, değil mi? Yani mevcut devlet iktidarının parçalanması ve onun yerine sovyet iktidarının kurulması dışında...

Cihan: İktidar herşeyin başıdır. Bu konuda net bir tanım yaptıktan sonra; partimiz en acil politik istemler uğruna mücadele eder, bu istemler uğruna kitleleri birleştirmeye, örgütlemeye ve burjuva sınıf iktidarına karşı harekete geçirmeye çalışır, deriz. Sözünü ettiğimiz istemleri de sıralarız. Çünkü, politik iktidar hedefinizi ne kadar başarılı, ne kadar mükemmel formüle ederseniz ediniz, kitlelerin siyasal, sosyal ve iktisadi talepleri uğruna mücadelede sınıfta kaldınız mı, programınız gerçekte bilimsel bir temele dayandığı halde, onu pratik olarak gerçekleştirmeyi başaramazsınız ve sonuçta o bir ütopya olarak kalır. Bunun ise tarihsel olarak sadece oportünizm ürettiğini biliyoruz.

Elbette ki devrimin somut gelişme süreci içinde çok değişik durumlarla yüzyüze kalabiliriz. Örneğin Lenin *Nisan Tezleri*'nde, sosyalizm demiyorum, üretimin kontrolü diyorum, diyor. Oysa gündemde sosyalist devrim var, hedef proletaryanın burjuvaziye devirmesi ve iktidarı ele geçirmesidir. Ve "üretimin denetimi", burada proleter devrime geçişin yalnızca bir kaldırıcı rolü oynar. Komintern programının *Strateji ve Taktikler* bölümüne bakarsanız, *"talepler sınıf mücadelesinin seyrinden koparılarak formüle edilemez"*, diye yazar orada. Örneğin, sınıf mücadelesinin durgun dönemlerinde kalkıp "işçi denetimi" sloganı atarsanız, işçi sınıfının kurulu düzene entegrasyonunu kendi elinizle formüle etmiş olursunuz. Ama devrimci bir yükseliş döneminde "işçi denetimi" sloganı, burjuvazinin sınıf iktidarını devirmenin bir aracı, o süreci hızlandıran bir istem ve önlem işlevi görür. Bu aynı şey millileştirme sorununa bakışta da geçerlidir.

Tekrar ediyorum, açıklamamın toplam

Gotha Programı'nın eleştirisi vesilesiyle, "gerçek hareketin her adımı, düzinelerce programdan daha önemlidir", diyor Marks.

Benzer bir düşünceyi Engels, yine Gotha Programı üzerine Bebel'e yazdığı ünlü mektubunda dile getiriyor.

Çok ünlü bir ifadedir, hep aktarılır; "Genel olarak bir partinin resmi programının, o partinin hareketlerinden çok daha az önemli olduğu doğrudur", der Engels.

Demek ister ki, temelde önemli olan bir partinin ne söylediği değil, gerçek hayatta, yani pratikte ne yaptığıdır.

Fakat hemen ardından da yine çok ünlü olan, çok bilinen şu sözleri ekler: "Ama yeni bir program, herkesin gözü önünde yükseltilere çekilen bir bayrak gibidir ve herkes bir parti hakkında kararını buna göre verir."

Bir programın kendi başına hiçbir şeyi belirleyemeyeceğine, hiçbir şeyin garantisi olamayacağına bir vurgu yapıyor aslında. Fakat bunu hiç de programı önemsizleştirmek için söylemiyor. Program partinin altında savaşıacağı bir bayraktır ve insanlar yeni bir partinin ne olup olmadığına onun programına bakarak karar verme yoluna giderler, demesi de bunu gösteriyor.

mantığından da çıkıyor, kolay formüller ya da reçeteler yok. Programımızın mantığı kavranmadığı sürece, bir makale yazar gibi iyi bir program kaleme alsanız da, bu birşeyi çözmüş olmaz. İnsanların o günkü bilinci bu makalenin sınırlarının dışına çok taşamadığı için, fena olmamış, talepleri de iyi demekle yetinirler. Ama programın bilimsel mantığını, teorik arka planını, dinamik özünü ve temel esaslarını kavramadan kalırlar.

Bu nedenle asıl önemli olan programın mantığının ve ruhunun kavranabilmesidir. Hem teorik yönüyle hem de önümüzde uzanan tarihi devrimci süreç içerisinde karşı karşıya kalacağımız sorunların programla bağı yönünden...

"İdeolojik kimlik ve toplumsal gerçeklik"

Nadir: Programın asgari bölümü demeyeceğiz kuşkusuz, stratejik perspektiflerimize uygun tanımlar kullanacağız. Proletaryanın iktidar hedefine bağlanmış demokratik siyasal, sosyal ve ekonomik istemler diyeceğiz örneğin. Ya da bunu karşılayacak daha uygun bir ifade kullanacağız. Ama Rosa Luxemburg, Erfurt Programı'nın kokuşmuş bir ceset ürettiğini söyler. Yaşanmış bir tarihsel deneyimin ışığında dile getiriliyor bu. İkinci Enternasyonal şahsında böyle bir sonucun ortaya çıkmasının bu asgari programla sıkı sıkıya bağlantılı olduğu da açık. Zaten Erfurt Programı'ndan hareketle, teorik olarak kapitalizmin sınırları içerisinde gerçekleşebilecek istemlerin program haline getirilmesinin komünist partilerini kapitalist sistemin içine oturttuğunu, bu partileri sistemin birer parçaları haline getirdiğini de yine R. Luxemburg söylüyor. Ve Almanya'daki devrim koşulları içerisinde, "şimdi bunları bir yana atmak gerekiyor" diyor.

1918 Almanya'sının siyasal konjonktüründen bakıldığında Rosa Luxemburg'un söylediklerinin bir mantığı var. 40 yıllık bir geçmiş süreç üzerinden bakıldığında son derece isabetli eleştirilerdir. Çünkü ortada İkinci Enternasyonal'in akıbeti diye bir sonuç, kokuşmuş bir ceset gerçekliği var.

Sürecin sonraki seyrine, Komünist Enternasyonal dönemine bakıyoruz. Yine bu acil istemlerin program maddeleri haline getirilmesinin komünist partilerinde çok özel bir mesele haline geldiğini, bir zaaf alanına dönüştüğünü, ya da bir zaafa zemin haline geldiğini, hatta dünya komünist hareketinin kaderi ile

oynanabilecek bir düzeye vardığını görüyoruz.

Tabii bu söylediklerimin ters tarafı da elbette ki şudur: Güncel istemleri içermeyen bir programın gerçek yaşamda bir değeri olabilir mi? Stratejik hedeflere dayalı bir mücadeleyi yığınların güncel istemleriyle bağı içerisinde ele almayan bir komünist partisi düşünülemez. Ya da bir parti programı ortaya konulsa bile, o programı maddi kuvvetlerine kavuşturabilme şansını yakalayabileceği düşünülemez, bu eşyanın tabiatına aykırıdır. Tartışmaya ihtiyaç duyduğum bir düşünce olarak ifade ediyorum. Proletarya iktidarı hedefine bağlanmış, bu hedefe hizmet eden demokratik siyasal, sosyal ve ekonomik reform istemlerini programın bir bölümü haline getirmektense, bu bölümü partinin taktik mücadele platformu çerçevesi içerisinde ayrıca ifade etmek, bana daha doğru geliyor. Yaşanmış deneyimleri gözettiğimizde daha isabetli bir tercih gibi geliyor. Bu bölümü programın içerisine koymanın belli sakıncaları var.

Cihan: Gotha Programı'nın eleştirisi vesilesiyle, *"gerçek hareketin her adımı, düzinelerce programdan daha önemlidir"*, diyor Marks. Benzer bir düşünceyi Engels, yine Gotha Programı üzerine Bebel'e yazdığı ünlü mektubunda dile getiriyor. Çok ünlü bir ifadedir, hep aktarılır; *"Genel olarak bir partinin resmi programının, o partinin hareketlerinden çok daha az önemli olduğu doğrudur"*, der Engels. Demek ister ki, temelde önemli olan bir partinin ne söylediği değil, gerçek hayatta, yani pratikte ne yaptığıdır. Fakat hemen ardından da yine çok ünlü olan, çok bilinen şu sözleri ekler: *"Ama yeni bir program, herkesin gözü önünde yükseltilere çekilen bir bayrak gibidir ve herkes bir parti hakkında kararını buna göre verir."* Bir programın kendi başına hiçbir şeyi belirleyemeyeceğine, hiçbir şeyin garantisi olamayacağına bir vurgu yapıyor aslında. Fakat bunu hiç de programı önemsizleştirmek için söylemiyor. Program partinin altında savaşıacağı bir bayraktır ve insanlar yeni bir partinin ne olup olmadığına onun programına bakarak karar verme yoluna giderler, demesi de bunu gösteriyor.

Program kendi başına belirleyici bir unsur değildir. Temelde bir partinin devrimci kimliği neyse, toplumsal temeli ve genel siyasal kimliği neyse, programı da son tahlilde ona göredir. Sınıfsal-siyasal kimliğinde yaşayacağı her gerçek değişim o programı ya kağıt üzerinde bırakır, ya da kendine göre yeni bir biçime sokar. Bu nedenle program kendi başına bir sihirli formül değildir. Ben çoğu durumda sapmaların programatik ifadelerden, bu alandaki yetersizliklerden ve kusurlardan doğduğunu düşünmüyorum. Örneğin marksist hareketin kendi tarihinde karşı karşıya kaldığı ilk büyük ihanet olan İkinci Enternasyonal oportünizmi üzerinden de bunu böyle söyleyebiliriz. İkinci Enternasyonal partilerinin önce programı, sonra kimliği bozulmadı. Tam tersine, kapitalizmin barışçıl gelişme koşullarında, emperyalist aşırı kârlardan kendilerine düşen kırıntılarla palazlanan işçi aristokrasisi ve sendika bürokrasisi temeli üzerinde günden güne bozulan, düzenle bütünleşen bu partiler günü geldi, bu bozulma ve çürümeyi ideolojik-programatik sonuçlarına vardırıdılar. Ama Erfurt Programı daha baştan oportünist denilecektir. Kuşkusuz. Ama programdaki bu oportünizm, gerçekte, Alman

partisinin gerçek yaşamdaki oportünist kimliğinin programa yansımından başka birşey değil.

Demokrasi ve Devrim konulu konferansta, "İdeolojik Kimlik ve Toplumsal Gerçeklik"

arabashlığı altında da, bu tartışma yapılmıştır. Ve bu tartışma, tam da, toplumsal gerçekliğin son tahlilde ideolojik kimliği belirleyeceği, teorik bakışaışındaki ön sağlamlığın kendi başına bir güvence olmadığı gerçeğine, bu mantığa dayanır. Marksizmin klasik ilkelerini benimseyerek yola çıktığınız halde, farklı bir toplumsal zemine kaydığınız, bu yeni zemine, ya da başlangıçta amaçladığınızdan farklı bir zemine oturduğunuz ölçüde, o ilkelerin ya bu toplumsal kimliğin prizmasından geçerek

bozulmaya uğradığını ya da giderek sizin için anlamsızlaştığını görmekte gecikmezsiniz, denilir orada. DHKP-C, öznel niyet olarak, kendini yürekten marksist sayar; ama kentlerin varoşlarına yerleştiği ölçüde de, işçi sınıfının modern toplumdaki kendine özgü benzersiz konumunu ve tarihsel rolünü reddetmek, 'işçi sınıfı da öteki sınıflardan biridir, hatta işin aslına bakarsanız öyle çok da belirleyici bir unsuru değildir', demek cüretini de kendinde bulur. Toplumsal yaşam, temel bir teorik ilkeyi, Marksizmin özüne ilişkin temel bir teorik ilkeyi, bu kadar kolay, bu denli gönlü rahat bir biçimde üstelik (bunu sorumsuzluk anlamında söylemiyorum) bir yana itme olanağını da sağlar.

Bu tartışma *Demokrasi ve Devrim* kitabında yapılır. Ama öte yandan aynı yerde denir ki; gene de, eğer tüm öteki koşullar uygunsa, toplumsal ve siyasal kimliğinizde esasa ilişkin bir problem yoksa, doğru bir teorik bakışaışının hayati bir önemi vardır. Bazı Bolşeviklerin Şubat Devrimi sonrasında neden tereddüte düştükleri, neden yalpaladıkları örnek olarak verilir ve söz şöyle bağlanır: "Doğru bir bakışa sahip olmadığımız bir durumda ise, yaklaşık olarak Menşeviklerin yaptığına benzer bir şey gerçekleşir. Kamenev'in çizgisi Bolşevik Partisi'ne egemen olsaydı, Bolşevikler Menşeviklere yakın bir çizgiye düşerdi ve sonuçta devrim imkanı da kaybolurdu. Oysa bu imkan bir kayboldu mu bazen çok uzun yıllar yeniden gelmeyeabiliyor da. Çünkü devrim onyıllarca süren büyük birikimlerin patlak verdiği bir tarihsel momenttir. Patladığı noktada ya iktidara yerleşirsiniz, ya da burjuvazi ne yapar eder; kurtarır canını son anda. Kurtardıktan sonra da yeni bir devrim birikimi için bazen birkaç onyılın daha geçmesi gerekebilir. Yani bu açıdan tarihi fırsatın doğduğu noktada bunu başarıyla değerlendirebilmek çok büyük bir tarihi önem taşıyor. Teorik üstünlük, tam da bu çerçevede, çok büyük bir tarihi önem taşıyor." (Eksen Yayıncılık, s.99-100) Yeterince açık sanıyorum.

Erfurt Programı üzerinden birşeyler daha söylemek istiyorum. Daha önce de hatırlatmıştım, bu programı incelediğinizde, burada ne proleter devrimin açık bir tanımını, ne de proletarya diktatörlüğü formülasyonunu bulursunuz. Kapitalizmin evriminin sosyalizmi bir toplumsal düzen olarak nasıl kaçınılmaz kıldığı vurgulanır ve öylece bırakılır. Sonra bu ilkelerden hareketle "Alman sosyal-demokrat partisi herşeyden önce aşağıdaki istemleri ileri sürer", denilerek bir dizi siyasal, sosyal ve iktisadi reform istemleri sıralanır. Ama Rus marksistlerinin 1903 programına baktığımızda, burada proletarya devrimi sorununa ve

Program kendi başına belirleyici bir unsur değildir.
Temelde bir partinin devrimci kimliği neyse, toplumsal temeli ve genel siyasal kimliği neyse, programı da son tahlilde ona göredir.
Sınıfsal-siyasal kimliğinde yaşayacağı her gerçek değişim o programı ya kağıt üzerinde bırakır, ya da kendine göre yeni bir biçime sokar.
Bu nedenle program kendi başına bir sihirli formül değildir.
Ben çoğu durumda sapmaların programatik ifadelerden, bu alandaki yetersizliklerden ve kusurlardan doğduğunu düşünmüyorum.
Örneğin marksist hareketin kendi tarihinde karşı karşıya kaldığı ilk büyük ihanet olan İkinci Enternasyonal oportünizmi üzerinden de bunu böyle söyleyebiliriz. İkinci Enternasyonal partilerinin önce programı, sonra kimliği bozulmadı.
Tam tersine, kapitalizmin barışçıl gelişme koşullarında, emperyalist aşırı kârlardan kendilerine düşen kırıntılarla palazlanan işçi aristokrasisi ve sendika bürokrasisi temeli üzerinde günden güne bozulan, düzenle bütünleşen bu partiler günü geldi, bu bozulma ve çürümeyi ideolojik-programatik sonuçlarına vardırıdılar.

proletarya diktatörlüğü ilkesine çok açık ve net bir biçimde yer verildiğini görüyoruz. Bu önemli bir güvencedir, çünkü devrimci kuşaklar bununla eğitiliyorlar, bu açıdan çok çok önemli. O kritik tarihi anlar geldiğinde, partili kuşaklara verdiğiniz eğitim, nasıl davranacaklarını tam olarak belirlemese bile, sonucu sanıldığından da çok etkileyebiliyor. Eğer perspektifte boşluk ya da çarpıklık önden varsa, iş daha baştan bitiyor, dava daha baştan kaybediliyor. 1917'de Lenin *Nisan Tezleri*'ni ortaya koymasaydı gelişmelerin nereye varacağı belli olmazdı. Zira burjuvazi iktidar dizginlerini zaten eline almıştı. Menşevikler ve Sosyalist-Devrimcilerin tam desteğine sahipti. Dahası bir kısım Bolşevik liderin kafası da bir hayli karışık. Bu durumda, *Nisan Tezleri*'nde formüle edilen devrimci perspektif olmasaydı, sosyalist devrime geçiş için ortaya konulan muazzam iradi güç ve çaba olanaklı olabilir miydi?

Bundan dolayıdır ki, proletarya diktatörlüğü/proletarya demokrasisi sonraki programlarda çok özel bir yer ve önem kazanmıştır. Bütün mesele proleter devrim ve proletarya diktatörlüğü meselesinde odaklaşıyor. Komünizmin temel ilkeleri, diyor Lenin Komünist Enternasyonal'deki bir konuşmasında, proletarya devrimi ve proletarya diktatörlüğüdür. Devrimler çağında bunlar çok özel önem kazanmış sorunlar olarak öne çıkıyor.

Ama bakıyoruz Erfurt Programı'na, Engels'in otoritesinden de güç alan bu programda bu tanımları göremiyoruz. Peki neden? Farklı nedenleri olabilir. Bunlardan birine, yasallık kaygısının yarattığı sınırlamaya değinebilirim burada. Yasal bir parti olmak bir yerde de budur işte. Yasallığa kendini uydurma oportünist kaygısı, gelecekte oportünizmin daha beter sonuçları için uygun bir zemine dönüşüyor. İşçi sınıfı ve partili kuşaklar program üzerinden eksik, daha da kötüsü çarpık eğitiliyor. Programda bu kritik sorunlara yer vermeyenler, hiç kuşunuz olmasın, normal teorik açıklamalarda, propagandalarda da yer vermezler. Çünkü program en soyut metindir. Siz programda bile böylesine temel ve hassas meselelere yer vermedikten sonra gündelik propagandada onları hiç kullanmazsınız. Bu durumda ne kendi partili kuşaklarınızı, ne de mücadele içerisindeki işçi kuşaklarını bununla eğitiyorsunuz. O zaman ne olacaktır? Tabii ki tarihte örneklerini gördüğümüz şeyler olacaktır.

Sonuç olarak; ideolojik bakışaışının çok büyük bir önem taşıdığını, ama bunun kendi başına güvence olmadığını, son tahlilde toplumsal kimliğin ve siyasal sürecin belirleyici olduğunu anlamaya çalışalım.

İdeolojik sağlamlıkla ve ideolojik bakışaışının gücüyle siyasal sürecin basıncına karşı kararlılık gösterilebilir mi? Elbette gösterilebilir. Ama tarihsel süreç içerisinde oluşmuş toplumsal kimlik ve bilinçle, onun gücüyle gene de sıkı sıkıya bağlantılı olarak. Son tahlilde onunla koşullanmış, onunla sınırlanmış olarak.

Nadir yoldaşın önerisine gelirsek, yine de tartışabiliriz. Ben acil istemlere programda yer vermemek bir çözüm değil diyorum. Artı, program, acil istemleri de içeren bir metindir ve yığınlar bizim programımıza baktıklarında bugün karşı karşıya kaldıkları sorunlara ilişkin herhangi bir istem göremezlerse, bu onlar için anlaşılabilir bir durum olur ve

onları iter. Bu durumda programımız sadece öncü komünistlere hitap eden bir program olarak kalır ve doğal olarak işçi ve emekçi kitleler nezdinde popüler işlevini tümüyle kaybeder.

Programın yapısı üzerine düşünceler

Tuna: Ben değerlendirmelere ilişkin kısaca fikrimi söylemek istiyorum. Parti inşa örgütünden partiye dönüşüyoruz. İşçi sınıfı başta olmak üzere toplumun emekçi sınıflarının karşısına bir parti iddiasıyla çıkıyoruz. Gelecekteki iddiamızın farkında olsak da geçmiş döneme ilişkin kaygılara fazla takılıyoruz. Bunun bir parça doğal olduğunu düşünüyorum. Çünkü bu ülkede program sorununa önem verilmediğini, buna rağmen ortada da yirmi küsur programın olduğunu söylüyoruz. Türkiye sol hareketinin bu gerçekliğinin önümüzde olduğu bir yerde, klasik bir program netliği ile çıkmak düşüncesi buradaki bir kısım yoldaşta "acaba bu program kısa ve özlü olursa gerekli etkiyi yaratır mı?" kaygısına yolaçıyor. Programdan ayrı olarak program maddelerinin arkasındaki teorik-ideolojik açıklamaları tezler olarak ayrıca yazma, ya da daha geniş, klasik programların yapısı, sistematigi ve hacminden farklı bir program yazma tartışmaları da, bir parça böyle bir kaygının ürünü diye düşünüyorum. Şimdi bizim programımız arkasındaki teorik-ideolojik metinleriyle zaten muhataplarının önündedir. Program yalnızca örgütsel planda değil politik planda da kazanmak isteğimiz kesimlere karşı bizim temel bir metnimiz olacaktır. Ben bu açıdan kısa bir programdan yanayım.

Son yapılan tartışmaya ilişkin olarak şunu söyleyeceğim. Acil taleplerin programın dışına çıkarılmasının son derece sakıncalı olduğunu düşünüyorum. Programımızın işçi ve emekçilerin ileri kesimleri için salt genel bir propaganda metnine dönüşmemesi, bundan ibaret kalmaması gerekiyor. Bu durumda programın onları parti çizgisine yaklaştırma rolünü yeterince oynayamayacağını düşünüyorum.

Sergen yoldaşın tarihsel deneyimlerin ayrı bir bölüm olarak değerlendirilmesine ilişkin bir önerisi vardı, programın içinde ayrı bir bölüm olarak. Ben bunun da çok işlevsel olduğunu düşünmüyorum, ilk aklıma gelen şeyler çerçevesinde. '89 çöküşü sonrasında burjuvazi tarafından çok kullanıldı ve sınıf mücadelelerini dizginlemek için burjuvazinin bir imkanına da dönüştü. Ama biz daha o dönemde bunu aynı zamanda sınıf hareketinin sosyalizmle buluşabilmesi için önündeki bazı engellerin kalkması olarak da düşünmüştük. Çok geçmeden dünya

ölçüsünde yeni bir toplumsal hareketlilik döneminin başlayacağını daha o günden söylüyorduk. 1. Genel Konferansımızın dünyada duruma ilişkin değerlendirmeleri bunun bir kanıtı. Geline yerde devrimci bir önderlikle birleşmesinin seviyesi ne olursa olsun, toplumsal hareketliliğin dünya çapında yükseldiğini görüyoruz. Güney Kore, Arnavutluk, Endonezya, bir dizi Latin Amerika ülkesindeki geniş çaplı hareketlilikler bunun ilk işaretleridir. Kendiliğinden bir dinamik olarak devrimci dinamiklerin böyle öznel bir propaganda ile çok törpülenemediği bir yerde, bizim tarihsel deneyimlerle ilgili açıklamalarımızın ayrı bir bölüm olması gerektiğini düşünmüyorum.

Bir diğeri, programda sol akımlara ilişkin bir değerlendirmenin yapılması. Bu konuda görebildiğim kadarıyla iki örnek var. Biri *Komünist Manifesto*, bir diğeri Bolşeviklerin 1919'da kabul edilen yeni programlarının 3. Enternasyonal'e paralel bölümü. Bu bölüme o günkü toplumsal-siyasal koşullar çerçevesinde ihtiyaç duyulduğunu, fakat bugün bizim için program içerisinde çok işlevsel olduğunu düşünmüyorum. Sol hareket ve tarihsel deneyimin daha geniş bir çerçevede işlenmesi önerisi dönemden, konjonktürden kaynaklıdır. Bugün onlara genel planda ihtiyacımız yok.

Programın teorik bölümü kalıcı bir bölüm olacak. Meta üretiminden başlayarak kapitalizmin oluşumu ve yüzyılın başından itibaren emperyalizm olgusu üzerine bir teorik çerçeve ihtiyacı tanımlıyoruz. Bunun içerisinde emperyalizmin bugünkü eğilimleri vb.nin tanımlanması gerektiğini düşünüyorum. Doğal olarak bu teorik bölüm proletarya devrimi, sosyalizm ve nihai hedef olarak komünizmle tamamlanacak.

Ulusal sorunla ilgili bazı öneriler hakkında şunu söyleyebilirim: Ulusal sorunun bence de ayrı bir bölüm olması gerekir. Sadece bugünkü siyasal hareketliliğin içerisinde PKK'nın varlığı, ulusal hareketin siyasal gücü üzerinden değil, çok daha genel planda Türkiye'de bundan sonra da özel ilgi hak eden bir sorun. Ayrı bir bölüm olarak programda yer almalıdır.

Programda kullanılacak dil üzerine bir soru sormak istiyorum. Engels'in Erfurt Programı taslağını irdelerken, halk diliyle konuşulmasına çok prim verilmemelidir, biçiminde bir değerlendirmesi var. Programın teorik bölümü de dahil olmak üzere, ben buradaki uyarı ve öneriyi tam bir yere oturtamadım. Bizim önümüzdeki metinlerde bu konuda olumsuz örnekler görmediğim için de bir yere oturtmakta zorlanıyorum.

Cihan: Teorik bölümde kapitalizmin bilimsel bir eleştirisi ortaya konuluyor. Bu ancak bilimsel terim ve kavramlarla yapılabilir bir şeydir. Engels, bu terim ve kavramların sadeleştirilemeyeceğini, bilimsel kavramların bilimsel niteliği ile kullanılması gerektiğini söylüyor, popüler bir dile eğilim duyulmasına karşı çıkıyor. Bunu ilkin programda yeralan bilimsel tespit ve sonuçların ancak bilimin diliyle, yani kavramlarla ifade edilebileceği gerçeğinden hareketle; ikinci olarak ise, Alman işçilerinin sorunların teorik özünü anlama yeteneğine duyduğu güvenle savunuyor. İşçilerimizin teorik yeteneğini çok da küçümsememek gerekiyor, diyor Engels. Ama argümanını temelde buna dayandırmıyor.

Söylenen özetle şu: Programın şu veya bu formülasyonu ilk planda işçiler ve emekçiler tarafından kolayca anlaşılabilir. Ama bir kez anlaşıldığında ise, bunlar sağlam ilkesel

DHKP-C, öznel niyet olarak, kendini yürekten marksist sayar; ama kentlerin varoşlarına yerleştiği ölçüde de, işçi sınıfının modern toplumdaki kendine özgü benzersiz konumunu ve tarihsel rolünü reddetmek, 'işçi sınıfı da öteki sınıflardan biridir, hatta işin aslına bakarsanız öyle çok da belirleyici bir unsuru değildir', demek cüretini de kendinde bulur.
Toplumsal yaşam, temel bir teorik ilkeyi,
Marksizmin özüne ilişkin temel bir teorik ilkeyi, bu kadar kolay, bu denli gönlü rahat bir biçimde üstelik
(bunu sorumsuzluk anlamında söylemiyorum)
bir yana itme olanağını da sağlar.

formülasyonlar olarak, bu çerçevede etkili sloganlar olarak, kitlelerin bilincinde köklü ve etkili bir biçimde yer eder, böylece gerekli yararı fazlasıyla sağlar. Engels'in kaygısını programın bir bildiri ile karıştırılmaması gerektiği kaygısı olarak da anlayabiliriz. Sonuç olarak, popülerlik ve kolay anlaşılma adına başvuru basitleştirmeler, kavramlardan uzaklaşmalar doğru değil. Mesela, kapitalizm artı-değer sömürsüne dayalı toplumsal sistemdir, diyorsunuz. Bu durumda, acaba işçiler artı-değeri biliyorlar mı, bu kavram onlar için kolay anlaşılabilir bir şey midir, türünden kaygılara çok fazla takılmamak gerekir. Kapitalizmin şu veya bu gerçeğini bilimsel olarak en iyi hangi kavram ifade ediyorsa onu kullanmak gerekir. Ve kuşkusuz, bunu işçilere kavratılabilmek için de gerekli azami çabayı harcamak gerekir.

Demokratik siyasal istemler ve program sorunu

Temmuz: Rusların 1903 programının teorik bölümünün sonunda proletaryanın iktidar yürüyüşü tanımlanıyor, ardından proletarya diktatörlüğüne ve sınıfların ortadan kaldırılmasına ilişkin genel bir tanım geliyor. Bunun ardından ise, en yakın acil hedef olarak otokrasinin yıkılması ve bununla bağlantılı olarak demokratik talepler, verili düzen altında uğruna mücadele edilecek ve iktidar alındığında gerçekleştirilecek talepler formüle ediliyor.

Diğer taraftan, 1917'de, Nisan Tezleri sonrasında, Lenin'in taslak olarak sunduğu program var. Özel bir döneme denk düşüyor olmakla beraber, benim için tartışma ihtiyacı doğuran şöyle bir yanı oldu: Sovyetler üzerine kurulan demokratik cumhuriyeti bir geçiş dönemi olarak tanımlıyor Lenin. Bankaların ve kapitalist tröstlerin ulusallaştırılması talebi de sözkonusu burada.

Parça parça hiçbir ekonomik önlem, ulusallaştırmalar dahil, tekelci burjuvazinin mülkiyetinin ulusallaştırması da dahil olmak üzere, kendi başına teorik olarak kapitalizmin sınırları dışına çıkmıyor. Hepsini mantık olarak, programın asgari bölümünde yer alabiliyor. 1917 program değişikliği önerisini buna örnek verebiliriz.

Dünkü tartışmadan sonra 1928 Komintern programını inceledim. Proletarya iktidarı tanımlanıyor, siyasi anlamı ve onun uygulayacağı bir dizi ekonomik önlem... Bu bölümde, proletarya iktidarının atacağı siyasi-iktisadi, sosyal, kültürel bütün adımlar sıralanıyor. Kapitalist düzen içinde verilecek taktik mücadeleye ilişkin olarak ise, taktik taleplerin stratejiye bağlanmasına ilişkin ayrı bir bölüm var, burada belli temel ilkeler konuluyor.

1928 programı ile Spartakistler'in programının klasik programlardan farklı bir yapısı var. 1919'da Spartakistlerin kendi programını klasik tarzdan farklı bir yapıda kurmalarının bir mantığı var. Bir devrim dönemi, bir yönüyle Nisan dönemi sonrası Lenin'in kaleme aldığı program taslağına benziyor, içinden

geçilen dönem açısından. Ama 1928 programı öyle değil. Devrimci bir duruma yanıt veren, iktidarı önüne güncel acil bir görev olarak koyan bir dönemin programı değil bu. Tartışma buralara geliyor benim açımdan. Bunlar aydınlandığı ölçüde devrim, devrim süreci, iktidarın parçalanıp onun yerine Sovyet iktidarının kurulması, kamulaştırmayla ulusallaştırma arasındaki ilişki ve benzeri bir dizi alt başlık da açıklığa ulaşır.

Cihan: Tartışılan konu, program sorunu ekseninde

tartışılmamış olsa da, bizde bugüne kadar çok ayrıntılı olarak ele alınmış bir konudur. Bütün bir demokrasi sorunu üzerine yapılan tartışma bunun üzerine oturuyor. Bu arada yeniden gözden geçirdiğim için de söylüyorum. Sadece program formu içerisinde kavramlaştırılmıyor bunlar. Kaldı ki birçok yerde programatik bir çerçevede de değiniliyor. Lenin'in 1915-16 tartışmaları, polemikleri, özellikle emperyalist ekonomistlerin yanılgılarına ilişkin olarak ortaya koyduğu teorik açıklamalar, hep bu konularla ilgili. Yani kapitalizmin koşullarında elde edilebilir olan siyasal ve sosyal istemler uğruna mücadele ile proletaryanın iktidar mücadelesi arasındaki ilişki ortaya konuluyor bu tartışmalarda. Lenin İnessa Armand'a yazdığı bir mektubunda, "*ben derim ki: esas şeyi (sosyalist devrimi) gözden kaçırma; birinci noktaya onu koy (Junius bunu yapmadı); bütün demokratik talepleri koy ama bunları sosyalist devrime bağımlı kıl, onunla uyum içinde düzenle (Radek + Buharin akılsızca bu taleplerden birini kaldırıyorlar), ve esas şey için mücadelenin, kısmi bir şey için mücadeleyle başlamış olsa bile alevlenebileceğini akılda tut. Kanımca meselenin sadece bu şekilde anlaşılması doğrudur*", diyor.

Burada vurgulu biçimde, aslolan, sorunların, formülasyonların merkezine konulması gereken sosyalist devrimdir, deniliyor. Herşey ona tabi olmalı, ona göre tanımlanmalı, ona bağlı olarak ifade edilmelidir. İktidar sorununun herşeyin başı olduğu fikrine bizim çok özel bir önem vermemiz gerekiyor, bu mesele iyi anlaşılmalı. Bütün devrimlerin tarihi devrimin temel sorununun iktidar sorunu olduğunu göstermiştir. Marksist klasikler zaten bunu bir formülasyon olarak net bir biçimde ifade etmişlerdir. Bunu somut olarak tarihsel deneyim de göstermiştir. Dikkat edin, çok değişik muhataplarla yaptığımız tartışmalarda "peki ya iktidar sorunu?" diye sormuşuzdur biz. "Neden bütün öteki sorunları iktidar sorununa göre tartışmıyorsunuz?", demişizdir. Koptuğumuz çevrelerle polemiklerde bu böyle. Sonraki tüm önemli polemiklerde bu böyle.

Kapitalizm koşullarında gerçekleştirilebilir istemler, acil sosyal ve iktisadi istemler yığınların gündelik mücadelesine konu olan istemlerdir. Bu mücadele içerisinde yer almadan yığınların temel stratejik hedeflere çekilemeyeceğini biz zaten biliyoruz, bu konuda bir tartışma yok.

İkinci bir kategori ise, demokratik-siyasal istemler uğruna mücadele, demokrasi mücadelesi dediğimiz sorunlar bütünüdür. Bu mesele bizde kitap hacimleri oluşturulacak kadar ayrıntılı olarak tartışılmıştır. Meselenin kapsamı, önemi, bu konuda reformist siyasal akımların, ekonomist sapmaların, emperyalist ekonomizm denilen akımın, devrimci proleter kavrayışın ve konumun ne olduğu çok ayrıntılı tartışmalar içerisinde, belli bir noktada yinelenmeler içerisinde çok anlaşılır bir biçimde ortaya konulmuştur, diye düşünüyorum. Pratik

uygulamadaki sorunlarımız ayrı bir husustur ve politika yapmayı öğrenmeliyiz derken de zaten, bu alandaki zaafiyetimize, bu alandaki yetersizliklerimize değinmiş oluyoruz.

Yoldaşın ekonomik millileştirmeler üzerinden yaptığı bir tartışma var. Dikkat edin biz bu konuyu bu kadar tartıştık, hiçbir zaman öyle bir soruna girmedik. Yani kapitalizmin sınırları içerisinde kamulaştırmalar, devletleştirmeler, millileştirmeler, bizim böyle bir tartışmamız yoktur. Bizim yığınları bu tür bir mücadele içerisine çekme diye bir sorunumuz da yoktur.

Ama nedir? Tarihsel deneyim göstermiştir. Özellikle Şubat sonrasında görülmüştür, daha sonra Komintern'in bu konuda formüle ettiği belli düşünceleri vardır. Devrimin yükselişi döneminde işçilerin üretimi denetlemesi, üretim üzerinde fiili hakimiyet kurması, üretim araçlarına el koymanın bir ön adımı olarak, işçileri sermayeyi mülksüzleştirmeye götürecektir, harekete itilim katacak bir taktik şiar olarak formüle edilmiştir. Ama bunun formüle edildiği yerde net bir biçimde dile getirilmiştir ki, bu ancak böyle dönemlerde gündeme gelir ve sadece proleter devrim sürecini hızlandırır. Bunun ötesinde bizim, yani biz marksist-leninistlerin millileştirmeler diye bir talebimiz, bir gündemimiz ya da tartışmamız yoktur.

Bu elbette böyle bir gündemin, bu eksenli bir tartışmanın olmadığı anlamına gelmiyor. Tam tersine, millileştirmelere dayalı bir sosyalizm anlayışı 19. yüzyıldan beri yaşayagelmıştır. 19. yüzyılda "hakiki Alman sosyalizmi" dedikleri, ya da daha genel planda "devlet sosyalizmi" denilen akım bu anlayış üzerine oturur. Aynı şekilde '60'lı ve '70'li yıllarda "kapitalist olmayan yol" denilen anlayış ya da çeşitli ülkelerde sol tandanslı askeri darbelerle gerçekleştirilmeye çalışılan şeyler, bu arada Baas sosyalizmi vb. akımlar, tüm bunlar bu anlayışa oturur. Düzenin ve mülkiyetin kapitalist niteğini değiştirmeyen bir millileştirmeler programı tüm bu anlayış ve akımların temelidir. Bu bir burjuva sosyalizmi anlayışı ve tartışmasıdır. '60'lı yıllarda bu ülkede YÖN, MDD, TİP, '70'li yıllarda TKP ve TİP, bugün ise Perinçekçi akım ve öteki reformist sol akımların programı ve tartışmasıdır bu.

Dönem özelleştirmeler dönemidir, özelleştirme sınıfa kapsamlı bir uluslararası saldırıdır, bu saldırının sosyal-siyasal sonuçlarına karşı mücadele ediyoruz. Bu, bir. İkincisi; halkın vergilerinden oluşturulmuş kuruluşlardır, hükümetler bunları sermayeye ve uluslararası tekellere peşkeş çekiyorlar diye bunu, bu kaba talanı bir teşhir unsuru olarak kullanıyoruz. Ama hiçbir biçimde bu sorunu millileştirme ya da devlet mülkiyetini koruma sorunu olarak almıyoruz. Özelleştirmelerin işçi sınıfının sosyal ve siyasal kazanımları açısından yarattığı kayıplar ya da işçi hareketine bu açıdan vurduğu darbe üzerinde duruyoruz. Burjuvazinin sınıf egemenliğinin devrilmediği koşullarda yapılan millileştirmeler ancak devlet kapitalizmini ortaya çıkarır. Bunlar halk hareketine dayanıyor olabilir, belli ilerici siyasal girişimlere dayanabilir. Biz bunları kendi sınırları içerisinde burjuva demokratik önlemler olarak nitelendirme yoluna da gidebiliriz. Fakat demokratik siyasal istemler uğruna mücadele ya da siyasal demokrasi mücadelesi ile

kıyaslanabilir sorunlar değildir bunlar.

Demokrasi tartışmalarında önemle belirttik; işçi sınıfı demokratik siyasal mücadeleler içinden geçmeden, bu mücadelenin kazandırdığı eğitimi almadan zaten burjuvaziyi alaşağı edecek bir siyasal bilinç ve olgunluk düzeyine erişemiyor. Yani burjuva demokratik siyasal haklar ve özgürlükler insanların özgürleşme sürecinde bir tarihsel aşamadır. Sosyalizmin kapitalizmin içinden çıkacağını, maddi önkoşullarının kapitalizmin yarattığı iktisadi ve kültürel temel üzerinden yükseleceğini söylüyoruz. Burada demokratik siyasal istemler uğruna mücadele bir hak bilincidir, bir vatandaşlık bilincidir, bu bir başka ulusların haklarına saygı bilincidir, bu ortaçağ zihniyetine, dinsel gericiliğe karşı mücadele bilincidir.

Burjuva-demokratik siyasal bilinci insanlığın bir döneminin kazanımı olarak kavramak gerekiyor. Dejenere olmuş burjuva demokrasisi, burjuva parlamentarizmin işleyişi ve kokuşmuşluğu ile demokratik siyasal haklar için verilen mücadele içinde genel olarak işçi sınıfının siyasal bilinç kazanması ve olgunlaşması sorunlarını birbirine karıştırmamak gerekiyor. Burjuva demokratik bilinç ile proleter demokrasiye geçiş arasındaki tarihsel-diyalektik ilişkiyi de görmek gerekiyor. İnsanlık, diyor Lenin, "feodalizmden burjuva demokrasisine, burjuva demokrasisinden proleter demokrasisine geçer." Bizim bu konuda oportünizme ya da geleneksel kavrayış tarzına karşı yürüttüğümüz ideolojik mücadelenin en kritik unsuru neydi? Onlar burjuva-demokratik siyasal kazanımları kendi içinde zorunlu bir tarihsel özel evre olarak ele alıyorlar. Biz ise onlara hep şunu hatırlattık: Bu sorun kendi başına ele alınabilen bağımsız bir sorun değil, bu sorun toplumdaki genel sınıf ilişkileri zemini üzerinde, tarihsel durum neyse o temel üzerinde anlamını bulur, buna göre formüle edilir, bu çerçevede ortaya konulur. Bu sorun soyut biçimde, genel geçer bir kalıp olarak konulamaz.

Demokrasi sorunu her zaman sosyalizm sorununa tabidir. Ama bunun 1930'ların Çin'i ile 1990'ların Türkiye'si'nde alacağı biçim elbette ki farklıdır. Toplumun içinde bulunduğu temel iktisadi ve siyasal ilişkilere bakacağız, yaşadığı maddi-toplumsal gelişmeye bakacağız ve bu koşullarda demokrasi sorununun ne anlam kazandığını göreceğiz.

Bütün devrim tartışmalarımız, geleneksel programlara ya da devrim anlayışlarına yönelttiğimiz bütün eleştiriler temelinde bunun üzerine oturuyor. Ne diyor Lenin? İşçi sınıfının, temel demokratik-siyasal istemlerden hiçbirini gerçekleştirilemezsiniz bile,

Demokrasi sorunu her zaman sosyalizm sorununa tabidir. Ama bunun 1930'ların Çin'i ile 1990'ların Türkiye'si'nde alacağı biçim elbette ki farklıdır. Toplumun içinde bulunduğu temel iktisadi ve siyasal ilişkilere bakacağız, yaşadığı maddi-toplumsal gelişmeye bakacağız ve bu koşullarda demokrasi sorununun ne anlam kazandığını göreceğiz. Bütün devrim tartışmalarımız, geleneksel programlara ya da devrim anlayışlarına yönelttiğimiz bütün eleştiriler temelinde bunun üzerine oturuyor.

Ne diyor Lenin? İşçi sınıfının, temel demokratik-siyasal istemlerden hiçbirini gerçekleştirilemezsiniz bile, burjuvaziyi devirmesinde akla aykırı hiçbir şey yoktur. Çok veciz, çok derin anlamı olan bir sözdür bu. Ama bunlar uğruna mücadeleden geçmemiş, bu mücadele içinde eğitilmemiş bir işçi sınıfının burjuvaziyi devirmesine imkan yoktur, diye de hemen ardından ekliyor. Mesele o taleplerin kendi içinde kazanılması ve kurumlaştırılması değil, işçi sınıfının o talepler uğruna mücadelede bilinçlenmesi, örgütlenmesi, birliğini kurması, böylece bir savaş kapasitesi, bir alternatif iktidar kurması sorunudur.

burjuvaziyi devirmesinde akla aykırı hiçbir şey yoktur. Çok veciz, çok derin anlamı olan bir sözdür bu. Ama bunlar uğruna mücadeleden geçmemiş, bu mücadele içinde eğitilmemiş bir işçi sınıfının burjuvaziyi devirmesine imkan yoktur, diye de hemen ardından ekliyor. Mesele o taleplerin kendi içinde kazanılması ve kurumlaştırılması değil, işçi sınıfının o talepler uğruna mücadelede bilinçlenmesi, örgütlenmesi, birliğini kurması, böylece bir savaş kapasitesi, bir alternatif iktidar gücü kapasitesi kazanması sorunudur. Bunun deneyimine, bunun bilincine kavuşması sorunudur. Bizim için tayin edici olan işçi sınıfının bu haklar uğruna mücadele vermesidir. Yoksa uğruna mücadele edilen şu veya bu hakkın kazanılması ve fiilen kullanılması değil. Kuşkusuz bu da önemlidir, ama bu önem ikincildir. Temel olan, belirleyici olan bizzat mücadelenin kendisidir. İşçi sınıfının mücadelede yenilmesi, küçük mevziler kazanması, yarın onları kaybetmesi, ertesi gün yeniden kazanması, bunu daha ileri mevzilerle birleştirmesi, ya da daha ileri mevziler uğruna mücadele etmesi (elde edemese bile), tüm bunlar tali önemdedir. Bu mücadelelerin işçi sınıfına vereceği siyasal bilinç, siyasal olgunlaşma, örgütlenme kapasitesi ve giderek bunun burjuvaziyi devirebilecek bir noktaya ulaşması önemlidir. Bu bir.

İkincisi; proleter yığınların demokrasi düşmanı bir sınıfa karşı verdiği bu mücadelenin demokratik temeller üzerinde sürdürülmesi de çok önemlidir. Lenin'in önemle altını çizdiği noktalardan biri de budur. Zonguldak direnişine bakın, işçilerin toplanmaları, karar almaları, birtakım şeyleri tartışmaları, birtakım aksaklıklara ya da teslimiyet eğilimlerine tepki göstermeleri vb., tüm bunlar, yığınların kendi içinde birtakım demokratik ilişkileri geliştirmesi anlamına geliyor. Öte yandan, bu türden bir mücadele işçi sınıfının kendi dışındaki emekçi ya da çalışan kitlelerle demokratik ilişkiler geliştirmesini sağlar. Yani bu mücadele aynı zamanda işçi sınıfının ve emekçilerin saflarında demokratik iç ilişkileri geliştirir, bu ilişkilerde demokratik normların egemenliğini üretir.

Ve biz biliyoruz ki, ezen ulusun emekçileri ile ezilen ulusun emekçileri arasında bu tür demokratik ilişkiler gelişmeden, onların ortak düşman sınıfa karşı birlikte mücadele etmesinin olanağı da olmuyor. Örneğin bugünün Türkiye'sinde bu henüz yok ve mücadele bu açıdan büyük bir gerilik ve zaafiyet içerisinde. Kürt emekçileri Türk emekçilerine güvensiz. Neden? Çünkü Türk emekçileri, onlar ezilmiş ve haklarından yoksun bırakılan bir ulus olduğu halde, Kürtlerin meşru demokratik ulusal haklarını savunmuyor. Yani "bu ezilen mazlum bir kardeş halk, bu halkın ulusal hakları niye tanınmıyor?" diyemiyor. Türk işçileri bunu diyemediği ölçüde, bu, Türk işçileri ile Kürt işçileri arasındaki ilişkileri bozuyor, mesafeyi büyütüyor, önyargıları çoğaltıyor. Peki biz her iki ulustan işçi sınıfının ve emekçilerin birleşik devrimci ordusunu nasıl kuracağız? Türk işçilerinin Kürt halkının ulusal ezilmişliği karşısında duyarlılığını geliştirmeden bu birleşik orduyu kurmanın olanağı var mıdır? Ulusal sorun üzerinden bu tür bir demokratik siyasal mücadele yürütmeden bu tahribatı nasıl onaracağız ve sermayeye karşı birleşik orduyu nasıl kuracağız?

Demokrasi sorunu üzerine bütün tartışmalarda önemle bunu anlatmaya çalıştık. Bizim burjuva demokrasisini kazanmak, kendi içinde kurumlaştırmak diye bir sorunumuz olamaz. Soruna burjuva demokrasisini kurumlaştırmak üzerinden bakarsanız ve bunu kazara başarırırsanız, kapitalizmi bir nebze terbiye etmiş olursunuz, ama böylece ona 40-50 yıllık bir yaşama şansı daha tanımış olursunuz. Bu fikir *Demokrasi ve Devrim* kitabında boydan boya işleniyor. Kapitalizm koşulları tabanı üzerinde kazanılmış ve kurumlaştırılmış bir demokrasi yürütücü bir gübreliktir deniliyor orada.

Burjuva ulusallaştırma ve sosyalist kamulaştırma

Ceren: Sanırım yoldaş sorusunu daha farklı bir temelde soruyor.

Yani proletarya siyasal iktidarı ele geçirmiş, ama ekonomik planda alınan tedbirler (yoldaşın kafasında şekillenen bu sanıyorum) aslında henüz kapitalizmin sınırlarını aşmıyor. Yani siyasal üst yapıda iktidarı ele geçirdik, burjuvaziye devirdik ama...

Cihan: Öyle şey olur mu yoldaşlar? Ben diyorum ki, herşeyin başı iktidarı almaktır. Siz o iktidarı almadan herşey kamulaştırılsa da, bunlar sadece burjuva millileştirmeler olarak kalır. Ama eğer siz iktidarı almışsanız, bu artık burjuva millileştirme değildir. İktidar kimin? Siyasal iktidarı aldınız mı, bu bir sosyalist iktidardır. Sanayinin mülkiyeti o noktadan itibaren sosyalisttir. Ama Rusya'nın altında beşi kırdır, küçük ölçekli üretimdir. Bunlara el koyamadığı için bu kendi denetimi dışında kalıyor. Lenin her zaman şunu söylüyor: "Sanayi proletarya iktidarının denetimindedir, sanayi işçilerin elindedir" NEP politikasına karşı güvence nedir? "Sanayi sosyalist proletaryanın tam denetimindedir" diyor Lenin. Büyük ölçekli üretimi siz kamulaştırmışsınız.

Toprağı millileştirmişsiniz, ama tasarrufu küçük ölçekli üretim sahibi olan köylünün elinde. Bu noktada topraktaki durum özgün bir sonuç olarak çıkıyor bizim karşımıza. Ama ne oluyor? Siz toprağı dağıtsanız bile, gelişmiş tarım çiftliklerinin üretim araç ve gereçlerine kamu adına el koyuyorsunuz. Onlar köylülere verilmiyor. Tarımsal üretim araçları istasyonları kuruluyor, kamunun malıdır bunlar. Köylüler onlardan yalnızca ihtiyaçları ölçüsünde yararlanabilirler. Ve bunu o yerel birimdeki Sovyet iktidarı organları düzenliyor. Kruşçev'in Sovyet kırında sosyalizmin inşasına vurduğu en büyük darbelerden biri tam da bu noktadadır. Makina ve traktör istasyonlarını mülkiyet olarak kolhozlara devrediyor. Oysa Sovyet düzeni daha en baştan bunları kamulaştırma kararı alıyor, Ekim Devrimi'nden sonra yayımlanan toprak kararnamesinde de bu var.

Bunlar önemli şeylerdir. Ben diyorum ki, proletaryanın iktidarı almasını basit bir politik darbe olarak düşünmeyeceksiniz. Proleter ve emekçi yığınların sovyet örgütlenmeleri gelişmişse, burjuva devlet aygıtı ayakta kalsa bile, bunlar öncelikle başkaldırı aygıtları olarak oluşuyor. Eğer burjuvazinin aygıtını parçalama kapasitesi ortaya koyabilirlerse onun yerine geçiyorlar, bu kez iktidar aygıtlarına dönüşüyorlar. İşçi sınıfı ve emekçilerin mücadelesi bu noktaya varmışsa, burjuva toplum düzenine, burjuva siyasal egemenliğine kendi öz devrimci örgütlenmeleriyle bu darbeyi vurmuş, onu yıkmış, kendini onun yerine iktidar olarak

Nedir işçi sınıfına ücretli köleliği yaşatan?

Üretim araçlarının kapitalistlerin tekelinde olmasıdır.

O tekeli parçalıyor mu, elindekini çekip alıyor mu?

İşçi sınıfı o tekeli ancak iktidarı alarak parçalayabilir, başka hiçbir yolu yok. Bu bir toplumsal devrim, yani ezilen sınıfların ezen sınıfı siyasal cepheden yenilgiye uğratması sorunudur. Bunu egemen sınıfın devletini, bürokrasisini, idari aygıtlarını parçalamadan yapamazsınız, ideolojik, kültürel ve eğitsel kurumlarını dağıtmadan yapamazsınız, medyasını paramparça etmeden yapamazsınız.

Burjuvazinin toplum üzerinde neyle egemenlik kurduğunu bir düşünün. Herhalde sadece 800 bin kişilik Türk ordusuyla kurmuyor. Koca bir egemenlik sistemi bu; iktisadi, siyasal, askeri, ideolojik, kültürel, eğitsel... Proletarya devrimi, bunun her alanda parçalanması demektir. Devrim bunu parçalayamadığı sürece, zaten zafere ulaşamaz. Ordunun geçici bir dağılması bile bunu sağlayamaz.

kurumlaştırmışsa, yapılan kamulaştırma hiç burjuva millileştirme olabilir mi?

Tersine, farz edin ki, Doğan Avcıoğlu 9 Mart '71'de başarı sağladı, askeri darbeyi yaptı ve büyük ölçekli sanayi ve bankaları çok büyük ölçüde millileştirdi. Özünde birşey değişmiyor, bu sadece devlet kapitalizmine geçiştir. Sermaye bir üretim ilişkisi olarak olduğu gibi kalıyor. Çünkü üretim araçları işçi sınıfının eline geçmiyor. Diyeceksiniz ki, kamulaştırıldı, tek tek kapitalistlerin elinden alındı. Ama işçi sınıfının eline geçmiyor ki. İşçi sınıfı karşısındaki sınıfı devirmeden, politik iktidarı onun elinden çekip almadan, o ücretli emek-sermaye ilişkisi değişmiyor.

Nedir işçi sınıfına ücretli köleliği yaşatan? Üretim araçlarının kapitalistlerin tekelinde olmasıdır. O tekeli parçalıyor mu, elindekini çekip alıyor mu? İşçi sınıfı o tekeli ancak iktidarı alarak parçalayabilir, başka hiçbir yolu yok. Bu bir toplumsal devrim, yani ezilen sınıfların ezen sınıfı siyasal cepheden yenilgiye uğratması sorunudur. Bunu egemen sınıfın devletini, bürokrasisini, idari aygıtlarını parçalamadan yapamazsınız, ideolojik, kültürel ve eğitsel kurumlarını dağıtmadan yapamazsınız, medyasını paramparça etmeden yapamazsınız. Burjuvazinin toplum üzerinde neyle egemenlik kurduğunu bir düşünün. Herhalde sadece 800 bin kişilik Türk ordusuyla kurmuyor. Koca bir egemenlik sistemi bu; iktisadi, siyasal, askeri, ideolojik, kültürel, eğitsel... Proletarya devrimi, bunun her alanda parçalanması demektir. Devrim bunu parçalayamadığı sürece, zaten zafere ulaşamaz. Ordunun geçici bir dağılması bile bunu sağlayamaz. Gramsci'nin sonradan burjuva liberalizmine dayanarak yapılan "sivil toplum" kavramı nereden çıkıyor? Bakıyor adam imparatorluk Almanya'sına, imparatorluk aygıtı büyük bir darbe aldığı halde, burjuva toplum kendini savunabiliyor. Sosyal-demokrasi akımı devlet denilen özel aygıtın bünyesinde değil ki. Elbette ki hükümet olarak bu aygıtlarla önemli bir köprü kuruyor sosyal-demokrat akım. Ama bu akımın kendisi başlıbaşına bir ayrı kurumlaşma ve ayakta. Bu burjuva toplumunu ayakta tutan önemli bir mevziye dönüşebiliyor. Yani demek istiyorum ki, burjuva toplum örgütlenmesini basitçe onun militarist ve idari aygıtına indirgememek gerekiyor. Bu "resmi toplum"un dışında ama elbette onun hizmetinde olan, ona ideolojik-sosyal-kültürel dayanaklar oluşturan bir de sözde "sivil toplum" var. Burjuva düzen bu ikisinin organik birliği, etkileşimi ve birbirlerini beslemesi temeli üzerinde, bu sayede

ayakta durur. Ama zaten proleter devrim, bir iç savaşın içerisinde burjuva düzenin bütün bu "resmi" ve "sivil" mevzilerine karşı adım adım başarı kazanarak genel zaferi elde edilebilecektir ancak.

Temmuz: Yoldaş, ikili iktidar durumu ve süreçleri var. Aslında, üretimin kontrolü, ulusallaştırma, kamulaştırma arasındaki tartışmanın anlamı da buna ilişkin. 1917 Nisan sonrası döneminin programına bakıyorsunuz, orada henüz demokratik bir cumhuriyet halkın iktidarı olarak tanımlanıyor...

Cihan: Dün Lenin'den bir parça okudum. Kötü bir çeviri olduğu ölçüde söylenen tam anlaşılamıyor. Biz programda taleplerimizi en tam şekliyle ifade ederiz; burjuva sınıf egemenliği devrilecektir, bütün büyük mülkiyet anında kamulaştırılacaktır...

Temmuz: Klasik programlar

böyle değil yoldaş. Erfurt programına, Rusların programına dönüp bakalım. Proletarya diktatörlüğünü tanımlıyor, ama ondan sonrasına ilişkin herhangi birşey yok.

Cihan: Klasik programlar bunu içermiyor, diyorsun. Erfurt Programı burada herhangi bir örnek oluşturmuyor bize. Erfurt Programı oportünist bir program. Bunun üzerine konuştuk. Ama Rosa Luxemburg 1919'da Erfurt Programı'nı yerden yere vurduğu konuşmasında, biz *Komünist Manifesto*'ya dönüyoruz, diyor. Nadir yoldaş bunu ilk okuduğunda bir hayli şaşırdı, "bir de başımıza bu çıktı" dedi. Ancak devamını okuduğumda ne demek istendiğini anlayabildi.

Komünist Manifesto'nun ikinci bölümünde net bir biçimde deniyor ki: "*Komünistlerin acil hedefleri, bütün öteki proleter partilerininkiyle aynıdır: Proletaryanın bir sınıf olarak oluşması, burjuva egemenliğin yıkılması, siyasal gücün proletarya tarafından ele geçirilmesi.*" Bu aynı bölümün sonunda da deniliyor ki; "*Proletarya, siyasal egemenliğini, tüm sermayeyi burjuvaziden derece derece koparıp almak, tüm üretim araçlarını devletin, yani egemen sınıf olarak örgütlenmiş proletaryanın elinde merkezileştirmek ve üretici güçler kitlelerini olabildiğince hızlı bir şekilde çoğaltmak için kullanacaktır.*"

Bu sonuncusu sosyalizme geçiş demek oluyor. Proletarya siyasal egemenliğini tüm sermayeyi burjuvaziden derece derece koparıp almak için kullanacak. Yani başlangıçta büyük mülkiyete anında el koyarak ve sonra da parça parça kapitalizmi toplumun bütün öteki varlık alanlarından sürüp atarak sosyalizmi inşa etmek anlamına geliyor. Bizim tartışmalarımızda da bu aynen böyle ifade ediliyor. Orta burjuvaziye, onun temsil ettiği orta ölçekli sınai, ticari ve tarımsal işletmelere ilişkin programatik tartışmalar...

Bir sosyalist devrime, yani sermayenin genel egemenliğinin devrilmesi ve ardından sermayenin parça parça bütün alanlarda ele geçirilmesine ilişkin bu pasajın ardından, "tüm üretim tarzının devrimci bir dönüşümü için zorunlu olan önlemler" denildikten sonra, söze şöyle devam ediliyor: "*Bu önlemler kuşkusuz farklı ülkelere göre farklılaşacaktır. Bununla birlikte, aşağıdakiler, en ileri ülkelerde oldukça genel bir uygulanabilirliğe sahip olacaktır*", diyor 1848 yılında. Henüz ortada Şubat Devrimi deneyimi bile yokken, proletaryanın Paris'te toplumsal cumhuriyeti bir kıvılcık haline getirerek sokaklara dökülmesi gibi deneyimler

yokken, *Manifesto*'da gerçekten o günün koşulları için hayli ileri sayılabilecek bir dizi talep formüle ediliyor.

Dikkatinizi çekerim: Jakobenlerin devrilmesini izleyen 50 yıllık uzun dönem (1795'den 1848'e kadar), arada 1830 Temmuz Devrimi'ni saymazsanız, Kıta Avrupa'sında tam bir gerici dönemdir. Aynen '89 yıkılışıyla başlayan dönem gibi büyük bir gerici dönemdir. Böyle bir gerici dönemin henüz 1848 Devrimi'yle sona ermediği bir dönemde, *Komünist Manifesto*, sorunu işçi sınıfının burjuvaziyi devirmesi, proletaryanın politik iktidarı ele geçirmesi ve burjuva mülkiyetine karşı saldırıya geçmesi olarak formüle ediyor. Ve sonra da buna ilişkin talepleri sıralıyor.

Bu talepler eksik ya da fazla olabilir, problem bu değil. İçinde hayli anlamlı şeyler var aslında, geçiyorum bunları. Toprak mülkiyetinin kamulaştırılması, ulaşım araçlarının devlet elinde merkezleştirilmesi, bütün bir mali sistemin devletin elinde toplanması, yani banka ve kredi sisteminin devlet elinde merkezleştirilmesi, tarım ve sanayi faaliyetlerinin birleştirilmesi, yani kent ile kır arasındaki ayrımın giderilmesi, ulusal fabrikaların ve üretim araçlarının çoğaltılması vb., vb... Bu program sonra terk ediliyor. Neden? Ortada 1848 Devrimi deneyimi var. Engels 1848 Devrimi için, biz bir toplumsal devrimin yakınlığı konusunda fazla umutlanmıştık, diyor. Ama bu başka bir şey. *Manifesto*'nun buradan bir iyimserliğe kapıldığı söylenemez. Zira *Manifesto* 1848 Devrimi'nden önce yazılmış. Demek ki buradaki umutların işçilerin Paris'te kızıl bayraklarla sokağa dökülmesiyle bir alakası yok. Bu çok güçlü bilimsel bir bakış açısına dayanıyor. Devrim o umutları ayrıca güçlendirmiş olabilir. Kolay yenilgisi ve ardından onu izleyen gerici, bu umutları bu dönem için kırmış olabilir. Kaldı ki 25 sene sonra *Önsöz* yazıyorlar, o bölüm bugün "yer yer eskimiştir" diyorlar. Ama gerekçesine dikkat edin, *Önsöz* burada önümde, bu 25 yıl içerisinde sanayinin katettiği dev gelişme, artı işçi sınıfının kendisini bir sınıf olarak örgütlemeye sağladığı başarı diyorlar. Herhalde böyle maddi etkenlere işaret edilince bu programın daha gerisine düşülmez, tersine daha ilerisine geçilir. Yani sözünü ettikleri maddi-ekonomik koşullar ve sosyal etken, 1848'le kıyaslanmayacak kadar büyük bir ilerlemeyi dile getiriyor. Bu durumda, bugün bunlar yetersiz kalıyor denebilir ancak.

Rosa Luxemburg'un Erfurt Programı eleştirisi

Temmuz: Benim Rosa Luxemburg'un kendi programı ile ilgili konuşmasından anladığım, *Manifesto*'dan sonraki evrede, sosyal-demokratlar bir asgari program ihtiyacını görüyorlar. *Manifesto*'da bir biçimiyle proleter iktidar ve onun kuracağı toplumsal cumhuriyetin programı var. Ve o aradaki dönemde Marks ve Engels'in farketmediği şey, Rusların 1903'de formüle ettikleri gibi bir asgari program ihtiyacı oluyor.

Cihan: Hayır, hayır, hiç alakası yok. Marks-Engels'in 1872 tarihli *Önsöz*'de ortaya koyduğu şeyin ne olduğunu demin ifade ettim. *Önsöz* burada var, oradan okuyabilirim...

Temmuz: Ben Rosa Luxemburg'un atıfları üzerinden söylüyorum.

Cihan: Rosa Luxemburg'un iki atfı sözkonusu burada. İlkinde, 1872 tarihli *Önsöz*'ü ima ederek,

Ruslar 1903 programlarında proletarya devrimine ve proletarya diktatörlüğüne açıkça yer veriyorlar.

Önlemler kısmına girmiyorlar. Onların karşı karşıya bulunduğu toplumsal koşullar tümüyle farklı. Bu toplumsal koşullara ilişkin iktisadi ve siyasi önlemler ifade ediyorlar.

Yani Rusya'da feodalizm tasfiye edilmemiş, kapitalizm öncesi ilişkilere gerekli darbeler vurulmamış ki ortaya çıkan duruma ilişkin olarak başka birşey söylesinler.

Ama biz niye şimdi doğrudan önlemleri ifade ediyoruz? diyeceksin. Çünkü biz kapitalist bir ülke tabanı üzerindeyiz; bizim karşıımızdaki iktidar bir burjuva sınıf iktidarı ve bizim

devrimimiz ilk adımında bir proleter devrim.

Tabii ki biz onun önlemlerini sıralayacağız.

Lenin Rusya'ya ayağını bastığı andan itibaren

"şimdi önümüzdeki görev sosyalist devrimdir" diyor,

stratejide hiçbir bulanıklık yok.

"Marx ve Engels'in 1872'de hatalı bularak terkettiği anlayış", diyor. Fakat 1872 tarihli *Önsöz*'e baktığımızda sözü edilen türden bir hatalı buluşa rastlayamıyoruz. Tersine, oradan farklı yönde bir sonuç çıkıyor. Yani Marks ve Engels geriye değil ileriye dönük bir değişim vurgusu yapıyorlar burada. Açıp ilgili pasaj okunabilir. Sanayinin "sınırsız gelişmesi ve işçi sınıfının bununla birlikte ilerleyen" örgütlenmesinden geriye dönük bir sonuç çıkabilir mi? Dahası aynı satırlarda Paris Komünü deneyiminden çıkarılan sonuca dikkat edin, burada devlet konusunda marksist düşüncenin dev bir ilerlemesi var. Geri adım bunun neresinde?

Öteki değinme ise, Engels'in "*Fransa'da Sınıf Mücadeleleri*"'ne 1895'de yazdığı *Önsöz*'den geliyor, buna ilişkin bir tartışma. Olaylar öyle bir geliyordu ki, diyor Engels, biz 1848 Haziran ayaklanmasının da etkisi altında, burjuva devriminin başarısının hemen ardından kaçınılmaz olarak proleter devrim gündeme girecek diye düşünüyorduk. Ama olayların sonraki seyri hepimizin yanıldığını gösterdi. Kapitalizmin henüz gelişme dinamiklerini tüketmediği ve tüketmediği sürece de yıkılamayacağı gerçeğini açığa çıkardı.

Rosa Luxemburg konuşmasında ikinci bir atıf olarak buna işaret ediyor: Maalesef, bu konuşma Alman sosyal demokrasisinin bugün yaşadığı çürümenin de zeminine dönüştü, diyor. İşçi sınıfı hareketinin o günkü barışçıl gelişme eğiliminden hareketle, Engels'in söylediği birtakım şeyler var, bunlar aslında Alman oportünistleri tarafından kasten kırılmış ve çarpıtılmış şeyler. Rosa Luxemburg o zaman bu çarpıtmanın kapsamını tam olarak bilmiyor, bu sonradan açığa çıkıyor. Oportünistler Engels'in yazısını son bölümünden en kritik bazı ifadeleri çıkararak yayınlıyorlar.

Rosa Luxemburg da buna kısmen değiniyor. Engels yaşıyorsa isyan ederdi bu duruma diyor. Kaldı ki Engels daha yaşarken zaten isyan ediyor. Sonradan açığa çıkan mektubunda, bu yaşında benim gibi bir devrimciyi bir reformist olarak sundular, diyerek öfkesini dile getiriyor.

Erfurt Programı bir proleter devrim programı değil gerçekte. Kapitalizmin kendi evrimiyle kaçınılmaz biçimde sosyalizme varacağını öngörüyor. Deyim uygunsa bir tarihsel hareket yasasını tanımlamakla kalıyor.

Ruslar 1903 programlarında proletarya devrimine ve proletarya diktatörlüğüne açıkça yer veriyorlar. Önlemler kısmına girmiyorlar. Onların karşı karşıya bulunduğu toplumsal koşullar tümüyle farklı. Bu toplumsal koşullara ilişkin iktisadi ve siyasi önlemler

ifade ediyorlar. Yani Rusya'da feodalizm tasfiye edilmemiş, kapitalizm öncesi ilişkilere gerekli darbeler vurulmamış ki ortaya çıkan duruma ilişkin olarak başka birşey söylesinler. Ama biz niye şimdi doğrudan önlemleri ifade ediyoruz? diyeceksin. Çünkü biz kapitalist bir ülke tabanı üzerindeyiz; bizim karşıımızdaki iktidar bir burjuva sınıf iktidarı ve bizim devrimimiz ilk adımında bir proleter devrim. Tabii ki biz onun önlemlerini sıralayacağız.

Lenin Rusya'ya ayağını bastığı andan itibaren "şimdi önümüzdeki görev sosyalist devrimdir" diyor, stratejide hiçbir bulanıklık yok. Hedef burjuvaziyi devirmektir, ama bu hedefe geçmek için esnek taktikler uygulanıyor. Üretimin denetlenmesi ve millileştirme istemleri de bu çerçevede ileri

sürülüyor. Lenin'in taslağında buradaki problemin gerekçelendirilmesi şöyle: "*Rusya'da, kapitalistler sınıfına mensup olan ve küçük-burjuva nüfusun geniş kitlelerinin -mecburen kalıcı olmayan- güveninden yararlanan Geçici Hükümet'in Kurucu Meclis'i toplama yükümlülüğünü aldığı şu anda, proletarya partisinin önünde, gerek genelde ekonomik gelişmeyi ve halkın haklarını, gerekse de özelde sosyalizme mümkün en acısız geçiş olanağını en iyi garantileyen bir devlet düzeni için mücadele etme görevi yükseliyor.*" (S. E. Cilt: 6, s.118)

Esnek bir geçiş önlemi uygulanıyor. Proleter devrim, burjuvazinin sınıf iktidarını devirmek, şaşmaz bir stratejik hedef. Ama taktikler gelişme sürecine bağlı olarak değişiyor, esneklik burada. İşte bütün mesele burada başlıyor. Buna doğru çözüm bulamazsak, yığınları stratejik hedefe nasıl yönlетеceğimiz sorunu çözemezsek, ya devrim bizim dilimizde bir gevezeliğe dönüşür ya da bu aradaki soruna çözüm bulmak adı altında biz taktiğe mahkum kalır ve oportünizme düşeriz. Kritik sorun bu zaten, yani sağ ve sol sapmalara karşı doğru bir bakış açısına sahip olabilmek.

Örneğin, Rosa Luxemburg'un programın temel önlemlerini vurgulayan sözlerinin ardından bu esneklik alanına ilişkin olarak söyledikleri şunlar: "*Programımızın ayrıntılarını tartışmak niyetinde değilim. Bu çok uzun bir zaman alır, ve düşünceleriniz ayrıntıda kalan sorunlar üzerinden şekillenir. Kanımca benim görevim, programımızı, Alman Sosyal Demokrasisinin daha önceki, sözde resmi programından ayıran genel ana ilkeleri kabataslak ifade etmekten ibaret. Bununla birlikte, somut koşulları, uygulanması gereken taktik görevleri ve siyasal durumdan ve devrimin bugüne denk gelen rotasından ve ilerideki gelişiminin muhtemel çizgilerinden dolayı alınması gereken pratik önlemleri değerlendirirken, ortak bir anlayışa ulaşmamızın daha önemli ve daha ağır basan bir zorunluk olduğuna inanıyorum.*" (Spartakistler Ne İstiyor, Belge Yay., s.142)

Proleter devrim görevlerini o kadar net bir biçimde formüle eden, bizim için asgari-azami program yoktur, bizim en yakın hedefimiz sosyalizmi kurmaktır, diyor Rosa Luxemburg, tam da bu sözlerini noktaladığı paragrafın ardından taktik alana geçiyor. Devrimin o an içinde bulunduğu safhayı, onu izleyecek yeni gelişme safhalarını hesaba katan doğru bir taktik çizgi izlemenin sorunlarına geçiyor ve bunun önemini vurguluyor.

(Devam edecek...)

“Emperyalist çözüm” çözümsüzlüktür!

Kürt sorunu ve emperyalist hesaplar

H. Yağmur

Özgür olmak Kürt halkının en doğal ve en meşru hakkıdır. Fakat Kürt halkının büyük acılara ve büyük bedellere malolan mücadelesinin karşılığı bu tür çözümler olmamalıdır. Kürt halkı tuzaklara karşı uyanık olmalı, kendisine dayatılmaya çalışılan emperyalist çözümleri kabul etmemelidir. Kürt halkı gerçek özgürlüğü, kaderini Türkiye işçi sınıfı ve emekçileriyle birleştirerek, 75 yıldır ona acı ve yıkımdan başka hiçbir şey vermeyen çürümüş ve çeteleşmiş sermaye cumhuriyetine ve onun gerisindeki emperyalizme karşı kararlı ve uzlaşmaz bir mücadele ile elde edecektir.

Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesi kritik bir sürece girmiş bulunuyor.

Kurtuluş mücadelesi, tarihsel birikimin temeli üzerinde '84'lerde PKK öncülüğündeki bir gerilla savaşıyla başladı. Kısa denecek bir sürede milyonlarca Kürt emekçisinin özgürlük mücadelesine dönüştü. Serhıldan denilen politik kitle gösterileri halinde büyüyüp yayılarak sömürgeci sermaye devletini acz ve çaresizlik içinde bıraktı. '90'lı yıllara gelindiğinde Kürt ulusal hareketi, salt ulusal istemlerle yola çıkan bir hareketin ulaşabileceği en tepe noktaya ulaşmış, deyim uygunsa bir yol ayırımına gelip dayanmıştı. Hareket, ya devrimci konumunda ısrar edip Kürt yoksul köylülerinin toplumsal-iktisadi istemleri temelinde derinleşecek, kaderini Türk işçi ve emekçilerinin kaderiyle birleştirerek gerçek kurtuluşun yolunu tutacaktı, ya da gerçekte Kürt orta sınıflarının talebi olan “siyasal çözüm” çizgisine gerileyip sömürgeci Türk burjuvazisi ve emperyalizmle çözüm arayışı içerisine girecekti. Kürt ulusal hareketi, ulusal ve uluslararası koşulların elverişsizliğinin de önemli rol oynadığı bir kararlı ikinci yolu tuttu.

“Siyasal çözüm” süreci, Kürt halkının olağanüstü bir fedakarlıkla yürüttüğü kararlı mücadeleyle elde ettiği kazanımların büyütüldüğü bir süreç değil, tersine, adım adım bu kazanımların son tahlilde düzen içi iğreti bir çözüm için heba edildiği bir süreç olarak gelişti. Dar ulusal istemlerde ve “siyasal çözüm”de ısrar, hareketin zaafalarını derinleştirip sürekli gerilemesine neden olurken, öte taraftan sömürgeci Türk burjuvazisi ve emperyalizmi cesaretlendiren bir rol

oynadı. Sömürgeci burjuvazi, kirli savaşı uzatıp hareketi yorma, adım adım onu kuşatma taktiği izlemeye başladı.

'98 yılı Kürt hareketine dönük kuşatmanın iyice daraltıldığı bir yıl oldu. Sömürgeci burjuvazi, ağababası ABD'den ve Filistin halkına yıllarca kan kusturan ve hala da buna devam eden ikiz kardeşi İsrail'den aldığı çok yönlü destekle doğrudan hareketin karargahına yöneldi.

TC İsrail-ABD kirli ittifakından aldığı güçle harekete geçti

Önce sömürgeci sermaye devletinin kara kuvvetleri komutanı İlhan Ateş Hatay sınırında yaptığı konuşmayla Suriye'yi savaşa tehdit etti. Ardından burjuva cumhuriyetin Cumhurbaşkanı Demirel, Suriye'ye dönük savaş tehdidini yineledi. Bunları bu aynı tarihte Başbakan Mesut Yılmaz'ın üç günlük Ortadoğu gezisi sırasında Suriye'ye dönük tehdit dolu mesajı izledi.

Bu aynı dönemde emperyalizm cephesinde de yoğun bir hareketlilik yaşanıyordu. ABD, Saddam karşıtı Irak muhalefiyle görüşmüştü. Bu görüşmede hedefi Saddam'ın işbaşından uzaklaştırılması olan, ABD'nin Irak'a dönük saldırı planı konuşulmuştu. Ardından ABD'nin Güney Kürdistan'daki iki işbirlikçisi Barzani ve Talabani Washington'a çağrıldılar. Uzun bir süredir birbirleriyle it dalaşı içinde olan bu iki hainle burada bir dizi görüşme gerçekleştirildi. Başından sonuna dek ABD'nin üst düzey devlet görevlilerinin bizzat yönlendirdiği bu görüşmeler sonucunda, altında bu iki işbirlikçinin imzası da olan bir “barış antlaşması”

imzalandı. Bu “barış antlaşması”nın en önemli hedeflerinden biri de PKK'nin bölgeden sökülüp atılmasıydı. Hem Barzani ve hem de Talabani bu konuda ABD'li yetkililere kesin taahhütlerde bulundular. Bununla da kalmayıp ABD dönüşünde Ankara'ya uğramayı ve burada sözkonusu taahhütlerine sadık kalacaklarını TC yetkililerine de belirtmeyi ihmal etmediler.

Nereden bakılırsa bakılsın, bu kez hedefin, PKK'nin yalnızca Güney Kürdistan'dan sökülüp atılması ile sınırlı olmadığı anlaşılıyordu. Özellikle sömürgeci Türk devletinin tüm oklarını açıktan Suriye'ye doğrultması bunun çıplak göstergesiydi. Sömürgeci Türk ordusu, defalarca Güney Kürdistan'a dönük saldırılar düzenlemiş, ancak bundan istediği sonucu alamamıştı. Kürt ulusal kurtuluş savaşının yönetildiği ana karargah dağıtılmadan bir sonuç alınamayacağını düşünüyordu. Esasında bu düşünceyi ona, mazlum Filistin halkına karşı yıllarca yürüttüğü kirli savaştan çıkardığı bir ders olarak, müttefiği sömürgeci siyonist İsrail devleti telkin etmişti. Sömürgeci Türk devleti, ne pahasına olursa olsun bu düşünceyi hayata geçirme kararı aldı.

Sermaye devleti, çok kesin bir

biçimde Suriye'den, PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'ın kendilerine verilmesini ya da A. Öcalan başta olmak üzere PKK'nin Suriye'den çıkartılmasını istedi. Bu koşulun yerine getirilmemesini bir savaş nedeni sayacağını ve gerektiğinde Suriye'nin bir ucundan girip diğer ucundan çıkmaktan geri durmayacağını açık açık dile getirdi. PKK'nin savaş karargâhı olarak nitelediği Bekaa'yı bombalayacağını belirtti. Türk ordusunun bir bölümünü Suriye sınırına yığarak bu konudaki kararlılığını gösterdi. Böylece TC, Suriye'ye resmen savaş ilan etmiş oluyordu. NATO'nun Akdeniz askeri tatbikatının tam da bu aynı dönemde ve üstelik de İskenderun'da gerçekleştiriliyor olması ayrıca anlamlıydı ve Suriye'ye dönük tehditi tamamlıyordu. Bu, ABD'nin TC'nin Suriye'ye dönük saldırısını desteklediğinin de bir ifadesiydi.

Bir anda bölgede yoğun bir hareketliliğe yol açan bu gelişme bir savaş durumuna dönüşmedi. Suriye, hem TC'nin ve hem de ABD'nin baskılarına boyun eğdi. Ardından Suriye ve TC yetkililerinin Adana'daki gizli görüşmeleri gerçekleştirildi. Suriye'nin TC'nin savaş nedeni sayacağı koşulu kabul ettiği anlaşıldı. Sömürgeci sermaye devleti ve ABD ilk hedefine ulaşmıştı.

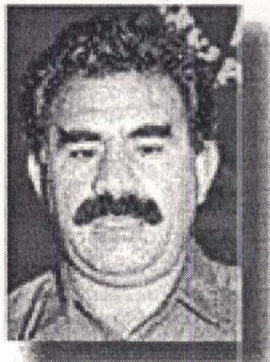
Abdullah Öcalan, kendisi de bir sömürgeci devlet olan Suriye tarafından Şam'ı terk etmek zorunda bırakıldı. Öcalan önce Rusya'ya gitti. Ancak PKK Genel Başkanı, üstelik Duma'nın aldığı karara rağmen, burada da kalma olanağı bulamadı. Bunun üzerine Öcalan Rusya'yı terk ederek İtalya'ya gitti.

ABD emperyalizminin Kürt sorunundaki çökyönlü politikası

ABD başından itibaren sömürgeci Türk devletinin Kürt halkına dönük kirli savaşını destekledi. Öcalan'ın gerek Suriye ve gerekse Rusya'dan ayrılmak zorunda bırakılmasında da başrolü yine ABD oynamıştır. ABD bu tutumunu Öcalan Roma'ya gittikten sonra da sürdürdü ve hala da sürdürüyor. PKK liderinin sömürgeci Türk devletine teslim edilmesi yönünde sürekli olarak İtalya üzerinde baskı yaptı ve hala da yapıyor.

ABD PKK'nin Kürt sorununda “siyasal çözüm” konusundaki ısrarına ve A. Öcalan'ın bu yönlü ısrarlı açıklamalarına karşı hala PKK'yi bir terör örgütü olarak tanımlıyor. Zira o, PKK tabanında hala devrimci ve

PKK geçmişte “bağımsız Kürdistan” yerine otonomiye savunanları acımasızca suçluyordu. “Siyasal çözüm” çizgisinde ilerledikçe kendisi de “bağımsız Kürdistan” söylemini bir yana bıraktı. PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan, devrimler döneminin sona erdiğini, Kürt sorununda devrimci çözümde ısrar etmenin anlamsız olduğunu, çözümün emperyalist metropollerden geçtiğini söyleyip kendisini gerçekçi olmaya davet edenleri (Talabani) ihanetle suçluyordu.

anti-emperyalist bir potansiyelin olduğunu düşünüyor ve PKK'nin "siyasal çözüm" yönünde katettiği mesafeyi henüz yeterli bulmuyor. Tam da bu nedenle, hiç değilse bugün için PKK'yi Kürt sorununda çözümün muhatabı olarak görmüyor.

Kuşkusuz bu ABD'nin Kürt sorununda "siyasal çözüm" adı verilen düzen içi bir çözümünden yana olmadığı anlamına gelmiyor. Tam tersine, ABD bu konuda sadık uşağı sömürgeci sermaye devletinden daha gerçekçidir. Zira o, bir süreden beridir izlediği "düşük yoğunluklu savaş-düşük yoğunluklu demokrasi" stratejisinin bir gereği olarak devrimci ve ulusal kurtuluşçu güçlerin yorulup yıpratılmasından, aynı anlama gelmek üzere ehlileştirilmesinden yanadır. Kendi koşullarını kabule razı hale getirilmiş, demek oluyor ki ehlileştirilmiş güçlerle siyasal bir çözüm için masaya oturulabileceğini düşünüyor. Dolayısıyla ABD'nin, Kürt sorununda tek boyutlu bir politikası yoktur. Onun, Kürt sorununun yalnızca askeri yöntemlerle çözülemeyeceğini, siyasal çözümü de düşünmesi gerektiğini öteden beri sadık uşağı TC'ye sık sık hatırlattığı biliniyor.

ABD, bu yönlü düşüncesini Öcalan'ın Roma'ya gidişinden sonra da dile getirdi. Örneğin ABD dışişleri bakanvekili Strobe Talbott 14 Ekim'de şöyle bir açıklama yaptı: *"ABD Türkiye'nin teröristlere karşı kendisini savunma hakkını desteklemektedir. Bu hakkı biz de son aylarda kendimiz için kullandık. Ancak bununla beraber pek çok Türk gibi biz de, Türkiye'nin güneydoğusunu kasıp kavurmaya devam eden sorunların sadece askeri bir çözümü olmadığını düşünüyoruz. Türkiye'nin Kürt meselesine kalıcı çözüm, Türk hükümetinin, Türkiye halkının tamamının insan haklarını güvenceye almayı istemesine bağlıdır. TC, Kürtlerin kültürel, dilsel, siyasal olarak kendilerini ifade edebilecekleri olanakları sağlamalıdır."*

TC'ye söylenmek istenen kısaca şudur: PKK'yi ezmek senin en doğal hakkındır. Ancak Kürt sorununun sistemiçi çözümü için "dilsel, kültürel, siyasal" açılımlar da yaparak bu sorunu çözmeyi de düşün.

ABD, TC'ye böylesi bir çözümü telkin ederken hep yakın zamanlara kadar bölgede kendisine pek çok bakımdan Kürt ulusal kurtuluş hareketiyle benzer sorunlar yaşatan Filistin örneğinden hareket ediyor. Filistin halkı yıllarca sömürgeci ve işgalci İsrail devletine karşı dünya halklarının haklı sempatisini kazanan bir mücadele yürütmüştür. Ancak FKÖ önderliğindeki Filistin ulusal kurtuluş mücadelesi, büyük acılara ve yıkımlara mal olan bu mücadele, ne yazık ki zafere ulaştırılamadı. Filistin kurtuluş hareketi, son olarak barbar İsrail devletinin '82 yılındaki Şatilla katliamı şahsında ona vurduğu ağır darbeden sonra bir gerileme sürecine girdi. FKÖ lideri Yaser Arafat başta olmak üzere önderliğinin basiretsizliği yüzünden reformcu bir çizgiye kaydı. Bir yandan

barbar İsrail devletinin uzlaşmaz tutumu, öte yandan ABD'nin başını çektiği emperyalist kuşatma, bu yönelimi derinleştirdi. Filistin kurtuluş hareketi niyetlerden bağımsız olarak adım adım emperyalist çözüme razı olur hale geldi. Önce Oslo süreci ve nihayet ardından bir Amerikan barış planı olan Ortadoğu barış süreci gerçekleşti. FKÖ-İsrail barış antlaşması imzalandı. Bu anlaşmayla, özerklik adına FKÖ adeta kendi halkının direnişini engelleme görevi yapan yerel bir polis gücüne dönüştürüldü. O kadar ki; bu antlaşmayla kurulan sözde özerk Filistin devleti, bugün barış süreci devam etsin diye Filistin halkının işgalci İsrail ordusuna karşı direnişini dizginlemekle uğraşmaktadır.

Amerikan emperyalizmi, adına "düşük yoğunluklu savaş-düşük yoğunluklu demokrasi" dediği politikayı Guatemala, El Salvador, Nikaragua vb. gibi devrimci güçlere de uygulamış, benzer bir başarı elde etmiştir. Ehlileştirilmiş ve tümüyle teslim alınmış bir PKK-ABD'nin şimdiki hedefi budur.

Avrupalı emperyalistlerin Ortadoğu'daki çıkarları ve Kürt sorunu

Başta Almanya olmak üzere Avrupalı emperyalistler de başından itibaren Kürt sorununa yakın ilgi gösterdiler. Onlar da tıpkı ABD gibi, kararlı bir silahlı direniş çizgisi izlediği, sömürgeci sermaye devletine ve emperyalizme karşı uzlaşmaz bir mücadele yürüttüğü dönemde PKK'yi bir terör örgütü olarak nitelemiş ve sermaye devletinin Kürt halkına dönük kirli savaşını desteklemişlerdi. Fakat yine de onlar daha çok Kürt sorununda "siyasal çözümü" hep dillendirdiler. Zira Kürt sorununu, Ortadoğu'ya yerleşmenin uygun bir aracı olarak düşünüyorlardı. Koşulları oluştuğunda Kürt sorununda inisiyatifi ele geçirmek emperyalist çıkarlarına uygun düşüyordu. Nihayet PKK genel başkanı A. Öcalan'ın Roma'ya gidişinden sonra, Kürt sorununda daha fazla inisiyatif

Avrupalı emperyalist güçler günümüzde Kürt sorununda siyasal çözümü daha yoğun biçimde dile getiriyorlar. Öyle ki başta Alman ve İtalyan emperyalizmi olmak üzere, İngiltere hariç Avrupa Birliği'ne üye devletlerin tümü Kürt sorununu Avrupa sorunu olarak niteliyor. Özellikle Alman emperyalizmi Kürt sorununda oynayacağı rolle Ortadoğu'daki nüfuzunu arttıracığını ve ABD'ye karşı yeni çıkarlar elde etme olanağını bulacağını düşünüyor.

Alman ve İtalyan emperyalistleri sürecin PKK'yi yordununun farkındadırlar. PKK'nin yaklaşık altı yıldır izlediği "siyasal çözüm" çizgisinin onun devrimci kimliğini bir hayli aşındırdığını görüyorlar. PKK'nin "siyasal çözüm" çizgisindeki ısrarı ve A. Öcalan'ın bu doğrultudaki açıklamaları onları ayrıca cesaretlendiriyor. Bu nedenledir ki PKK'nin bir terör örgütü olduğu şeklindeki eski söylemleri sık sık tekrarlamaz olmuşlardır. Batılı emperyalistler, bugün PKK'yi daha geri mevzilere çekme, ehlileştirme ve nihayet onu emperyalist çözüme tamamen hazır hale getirme yoğun çabası içindedirler. Türkiye'nin toprak bütünlüğü ve üniter devlet yapısına saygılı, kültüre ve kimliğe ilişkin birtakım kırıntılara razı olmuş bir PKK ile diyaloga yanaşmasını Türk devletine telkin etmek ise Avrupalı emperyalistlerin günümüzdeki bir diğer önemli çabasını oluşturuyor.

Batılı emperyalistlerin günümüzde Kürt sorununda "siyasal çözüm"ü daha sık dile getirmelerinde, PKK'nin siyasal çözüm çizgisindeki ısrarı ve Öcalan'ın açıklamaları önemli bir rol oynuyor. Özellikle Alman emperyalizmi, PKK'yi ehlileştirme amaçlı sinsi politikalar izliyor, türlü tuzaklar hazırlıyor. Alman emperyalizminin daha önce kırmızı bültenle aradığı A. Öcalan'ı İtalya'dan istememesi de bu sinsi oyunlarının bir parçasıdır. Ancak PKK bu sinsi tezgahları deşifre etmek yönünde bir çaba içerisinde görünmüyor. Dahası A. Öcalan, Avrupalı emperyalistlere Kürt sorununda daha fazla inisiyatif

almaları çağrısı yapıyor.

Çözüm

tüm milliyetlerden emekçilerin birleşik devrimci mücadelesindedir

PKK yola çıkarken, stratejisini içerde feodal toprak sahiplerine, dışarda sömürgeci Türk burjuvazisi ve sömürgeciliğin uluslararası dayanağı olan emperyalizme karşı olmak olarak belirlemişti. "Bağımsız Birleşik Kürdistan"ı hedefliyordu. Kürt ulusal sorununun devrimci temelde çözümünden yanaydı. Ve '93 yılına kadar Kürt sorununda devrimci çözüm çizgisinde mücadelede ısrar etti. Fakat ne yazık ki PKK, bu yöndeki ısrarını sürdüremedi, '93 Newroz'u ile birlikte PKK'yi adım adım bugün geldiği noktaya getiren "siyasal çözüm" sürecine girdi. Başlarda bir taktik manevra olarak başvurulduğu iddia edilen "siyasal çözüm" giderek başlıca politikası haline geldi. Silahlı mücadele de dahil herşey siyasal çözümün hizmetine sokuldu. Bu durum niyetlerden bağımsız olarak PKK'yi devrim perspektifinden uzaklaştırdı. İçerde Kürt orta sınıflarıyla, dışarda sömürgeci Türk devleti ve emperyalizmle uzlaşmanın ifadesi bir çizgi izlenmeye başlandı. PKK'yi PKK yapan nitelikler kaybolmaya, devrimci kimliği aşınmaya yüz tuttu.

PKK geçmişte "bağımsız Kürdistan" yerine otonomiye savunanları acımasızca suçluyordu. "Siyasal çözüm" çizgisinde ilerledikçe kendisi de "bağımsız Kürdistan" söylemini bir yana bıraktı. PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan, devrimler döneminin sona erdiğini, Kürt sorununda devrimci çözümde ısrar etmenin anlamsız olduğunu, çözümün emperyalist metropollerden geçtiğini söyleyip kendisini gerçekçi olmaya davet edenleri (Talabani) ihanetle suçluyordu. Yazık ki bu konuda da ısrarlı olamadı. Geline yerde devrimci perspektif yitirilmiş, TC'nin üniter devlet yapısı içinde bir otonomide karar kılınmış görünüyor. Hiç değilse bugün tersi yönde bir yola girileceğe benzemiyor.

Özgür olmak Kürt halkının en doğal ve en meşru hakkıdır. Fakat Kürt halkının büyük acılara ve büyük bedellere malolan mücadelesinin karşılığı bu tür çözümler olmamalıdır. Kürt halkı tuzaklara karşı uyanık olmalı, kendisine dayatılmaya çalışılan emperyalist çözümleri kabul etmemelidir. Kürt halkı gerçek özgürlüğü, kaderini Türkiye işçi sınıfı ve emekçileriyle birleştirerek, 75 yıldır ona acı ve yıkımdan başka hiçbir şey vermeyen çürümüş ve çeteleşmiş sermaye cumhuriyetine ve onun gerisindeki emperyalizme karşı kararlı ve uzlaşmaz bir mücadele ile elde edecektir. Komünistler her zaman ve her yerde, Kürt halkına kurtuluşun tek gerçek yolunun bu olduğunu açıklayacak, Kürt halkının kaderini bu doğrultuda tayin etmesinden yana bir tutumun izleyicisi olacaklar, bu doğrultuda mücadele edeceklerdir.

Katmerleşen sömürüye yeni para birimi: "Euro"

Küresel krizin önümüzdeki yıl Amerika'yı ve Avrupa'yı vuracağı tahminleri yapılırken AB ülkeleri 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren "Avrupa Tek Para Birimi" (EURO) uygulamasına geçerek, "Büyük Avrupa Devleti'nin" oluşumunda önemli bir adım atmış olacaklar. Avrupa Merkez Bankası ilk etapta, ulusal paralarla işlem görmek üzere, yüzde 45'i Almanya'da, yüzde 31'i Fransa'da olmak üzere 50 milyar Euro (65 milyar dolar) civarında bir rezerv bulundurulmasını kararlaştırdı.

AB ülkeleri 1992 Kasım'ında gerçekleştirdikleri Maastricht Zirvesi'nde Avrupa Devleti rüyasını gerçekleştirmek için yapısal uyumun sağlanması ve bunun için de bütün metaların eşdeğeri olan paranın ortaklaştırılması öngörüsünden hareketle, "Avrupa Tek Para Birimi"ne geçme kararı aldılar. Bu karar üzerine AB ülkelerinin 6 yıllık sorunlarla dolu bir sürecinin ardından 1 Ocak 1999'da işleme girecek olan Euro 3 yıl boyunca ulusal paralarla birlikte işlem görecek. En son 30 Haziran 2002'de ulusal paralar tedavülden kaldırılarak, Euro Avrupa para birimi haline gelecek.

Türkiye'nin ihracatının yaklaşık yarısının gerçekleştiği AB

ülkelerinden 11'i Euro uygulamasına geçecek: Belçika, Fransa, Almanya, Hollanda, Lüksemburg, İspanya, Portekiz, İtalya, Avusturya, Finlandiya ve İrlanda. Bunların dışında kalan Danimarka, Yunanistan, İngiltere ve İsveç'le birlikte müstakbel AB üyeleri olacak olan Doğu Avrupa ülkeleri -şimdilik- Euro sistemine geçmeyecekler.

Sisteme geçecek 11 ülkenin ulusal para politikaları 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren Avrupa Merkez Bankası (ECB) tarafından belirlenecek. Ulusal Merkez Bankaları ise ECB tarafından belirlenen para politikalarının uygulanmasında aktif rol üstlenecekler. Bir anlamda ECB'nin şubeleri gibi çalışacaklar. Bu yüzden

ECB'de söz sahibi olmak AB ülkeleri için, özellikle Almanya ve Fransa için büyük önem taşıyor. ECB başkanlığına atanan Hollanda'lı Wim Duisenberg'in yaşını gerekçe göstererek 4 yıl sonra görevi Fransız meslektaşına bırakacağını söylemesi Almanya'nın tepkilerine yol açarken, Fransa'nın epeyce hoşuna gitmiş durumda. Yine de bu durum Avrupa Devleti oluşumunda Almanya'nın lider rolünü çok fazla sarsmıyor.

Maastricht'den bugüne dek geçen 6 yıllık süreç azımsanmayacak sorunlarla yüklü olarak geçti. Yaşanan küresel krizin de etkisiyle bundan sonraki sürecin daha sorunlu geçeceğini söylemek için kahin olmak gerekmiyor. AB ülkeleri 1 Ocak'tan önce 3 Aralık'ta yaptıkları

Tek bir başlık altında toplamak gerekirse Euro sermayeye büyük olanaklar sunuyor. Sermayeye sunduğu olanaklar oranında işçi sınıfına daha fazla sömürülmeyi sunuyor. Sermaye daha fazla sömürü yapabilecekken, işçilerin aynı rahatlıkla hareket etmesinin ekonomik, sosyal koşulu yok. Fransa'da işinden olan biri sermayenin ardından Almanya'ya gidemeyecek. Üstelik gitse de çok düşük ücretle çalışmak zorunda kalacak. Çünkü sermaye daha fazla kar elde etmek için emek gücünü daha ucuza satınacağı bölgelere akacak. Bu durumda koşulu olsa bile işçilerin sermayenin ardına düşmesi bir anlam ifade etmeyecek.

bir toplantı sonrasında İtalya hariç (onun yüzde 3,5'da kaldı) faiz oranlarını yüzde 3'te eşitlediler. Bu eşitleme bugün için bir başarı gibi görülse de ülkeler arasındaki ekonomik farklılık, yaşanan kriz ve gelecek yıl yaşanacağı tahmin edilen durgunluk koşullarında aynı eşitliği korumak pek de mümkün olmayacak. Hiç değilse bunda epeyce zorlanacaklar. Bunun yanı sıra sisteme dahil olan ülkeler birçok siyasal konuda da ayrı düşünüyorlar. Örneğin NATO konusunda Fransa ve Almanya'nın belirgin ayrılık noktaları var. Bu durumda sadece parayı ortaklaştırmak, Avrupa Devleti hülyasının gerçekleşmesi için yeterli gelmediği görülüyor. Ama yine de birleşmeye parayla başlanması anlamlıdır. Bu anlamı veren de kapitalizmde paranın tuttuğu yerdirdi.

Kapitalizmde paranın gücü

Para, mübadelenin bir ürünüdür. Önceleri meta-meta biçiminde olan mübadelenin güçlükleri, zamanla altın sikkelerin (paranın) bütün metaların eşdeğeri olarak üretilmesini koşullar. Ancak altının zamanla aşınarak değerini kaybetmesi, çalınma riski, vb. nedenlerden dolayı kağıt para basılmaya başlandı.

1. Dünya Savaşı'na kadar kağıt para kasalardaki altın karşılığı basılıyordu. Geçerli olan, altın para standardıydı. Ne var ki, 1. Dünya Savaşı'ndan sonra kağıt para hacmi kasalardaki altın hacminden bağımsız olarak arttı. Böylece altın standardı uygulaması fiilen ortadan kalkarak, kağıt para bizzat değer taşımayan, itibari değer taşıyan bir araç haline geldi. En sonu tahvil, hisse senedi, kupon, mevduat hesabı gibi banka paralarıyla, para, somuttan soyuta doğru geçiş evresinde evrimin son halkasına ulaştı.

Paranın son haliyle, merkez bankaları para basmaya, piyasadaki para miktarı artmaya ve bu da enflasyonu koşullamaya başladı. Para, bu evriminde öylesine güçlendi ki, kendinden önce gelen bütün tanrıları yerinden ederek "kapitalizmin tanrısı" haline geldi. Marks elyazmalarında (Grundrisse) bu gücü şöyle açıklıyor:

"Mücadele zorunluluğu ve ürünlerin salt birer mübadele değerine dönüşmesi, işbölümüne, yani üretimin giderek toplumsallaşmasına paralel olarak artar. Buna karşın üretimin toplumsallık niteliği arttığı ölçüde, **paranın** da gücü artar; yani giderek mübadele ilişkisi üreticinin dışında ve ondan bağımsız bir ilişki haline gelir... Bu antitez ve çelişkileri para yaratmaz; tersine, paranın görünürdeki mutlak gücünü yaratan, bu çelişki ve antitezlerin gelişmesidir." (age. 213)

Yaşamın kendinden rahatlıkla

görülen bir olgudur bu zaten. Yabancılaşmanın diyetidir bu aynı zamanda.

AB ülkeleri paranın bu gücünden hareketle Avrupa devletine ilk adımı parayı ortaklaştırmakla başladılar.

Euro'nun tarihçesi

Euro'yla birlikte tek devlet olmaya hazırlanan AB'nin temeli 1957 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun kurulmasıyla atıldı. AET ticari ve sınıai işbirliğini esas alan bir anlaşmaydı, birliktelikti. 1979 yılında Avrupa Para Sistemi (EMS) ve Döviz Kur Mekanizması'nın (ERM) oluşturulmasıyla Euro'nun önü açıldı. 1992'de toplanan Maastricht zirvesiyle Euro'ya giden yol tanımlı hale geldi.

Avrupa Merkez Bankası'nın (ECS) kurulması, ortak para birimine geçilmesi, para ve döviz kuru politikalarının ortak para birimi doğrultusunda oluşturulması, hükümet borçlarının ortak para birimine göre düzenlenmesi, bunlar Maastricht zirvesinde parasal birlik için alınmış kararlardı.

1994 yılında Avrupa Para Enstitüsü (EMI) kurularak ECB'nin çatısı oluşturuldu. Bu yılın Mayıs ayı başlarında toplanan ECB faiz oranları için son rötuşları yaparak Euro'ya hazırlandılar.

1 Ocak 1999'da işleme girecek olan Euro ilk etapta, ulusal paralarla işlem görecektir. Nakit olarak kullanılmayacak ama nakit gerektirmeyen tüm işlemler Euro üzerinden yapılacak. Ve bugüne kadar ikame edilecek. Bütün bunlar aslında 1 Ocak 2002'ye kadar sürecek olan hazırlık uygulamalarıdır. Bu tarihten itibaren Euro ulusal para birimlerinin yerini alacak ve en son 1 Haziran 2002 tarihinde ulusal paralar tedavülden çekilerek, meydan Euro'ya bırakılacak.

Böylece 300 milyon nüfusa sahip, 6 trilyon dolarlık ekonomi hacmine ulaşmış AB, şimdikinden daha güçlü bir emperyalist ülke olarak dünya emekçi sınıflarını sömürmekte ve zulmetmekte ABD'ye ciddi bir rakip olacak. Dünya dolar ve Euro egemenlik bölgelerine bölünecek. Hasılı "kapitalizmin tanrısı para", yine

sömürü ve zulüm indirecek emekçi sınıfların üzerine.

Euro'yla birlikte AB'nin durumu

Euro'nun uygulamaya konulmasını Avrupa Devleti'nin temellerinin somutta atılması bağlamında kavramak gerekiyor. Bu şekilde kavrandığında bu gelişmenin yeni bir emperyalist imparatorluğun kuruluşunun temeli olduğu sonucu çıkıyor. Emperyalist bir imparatorluğun ne anlama geldiğini ise burada uzun uzadıya anlatmak pek de gerekli değil; ABD'nin varlığı bunu yeterine açıklıyor.

Euro ilk başta AB ülkelerine maddi bir avantaj sağlayacak. Kur riskleri ortadan kalkacak. Döviz bozdurma maliyetleri de öyle. Bu gelişmeler ticari ve mali yaşamda hareketlenmeye yol açacak. Bununla beraber gerek sınıai sektöründe, gerekse mali sektörde şirket evlilikleri olacak. Ve en önemlisi de sermaye özgürleşecek. Rahatlıkla kendisi için daha fazla kar getiren bölgeye akabilecek.

Tek bir başlık altında toplamak gerekirse Euro sermayeye büyük olanaklar sunuyor. Sermayeye sunduğu olanaklar oranında işçi sınıfına daha fazla sömürülmeyi sunuyor. Sermaye daha fazla sömürü yapabilecekken, işçilerin aynı rahatlıkla hareket etmesinin ekonomik, sosyal koşulu yok. Fransa'da işinden olan biri sermayenin ardından Almanya'ya gidemeyecek. Üstelik güncel bir kitap Arsivi - <https://rantey.org> düşük ücretle çalışmak zorunda

kalacak. Çünkü sermaye daha fazla kar elde etmek için emek gücünü daha ucuza satın alacağı bölgelere akacak. Bu durumda koşulu olsa bile işçilerin sermayenin ardışına gitmesi bir anlam ifade etmeyecek. Burjuva ekonomistleri bile Euroyla birlikte şirket evliliklerinin hemen her sektörde yaşanacağını öngörüyorlar. Biliyoruz ki, şirketlerin her dest-i izdivacı yeni işsizler doğuruyor. Sosyal hakların budanması da cabası. Euro'yla birlikte ülkelerin para politikasını ECB belirleyecek. ECB, politikalarını, bütün üzerinden ve elbette sermayenin çıkarları doğrultusunda belirleyecek. Bu durumda ulusal ölçekte işçi sınıfının kazanımları ya ortadan kalkacak, ya da kağıtta olan ama yaşamda karşılığını bulmayan bir tür nominal hak olarak kalacak. Bunun adı kıtasal olarak işçi sınıfının sosyal haklarının budanmasıdır.

Avrupa devleti hülyasının altında daha güçlü bir emperyalist ülke ve dünyaya hükmeden daha güçlü tekeller olma arzusu ve çabası yatıyor. Kelimenin tam anlamıyla bu birleşme, devletleşme emek cephesine karşı yapılan sermayenin bir atağıdır. Saldırı büyüktür bu kez.

Büyük silahın geri tepmesi de büyük olur. İşçi sınıfı kendine yönelik silah olarak doğrultulmuş Avrupa devletinde, proletarya enternasyonalizmini kurarak, sermayenin birliğine karşı kendi birliği silahıyla karşı çıkmalıdır. Bu yapılmadığı takdirde emperyalist bir devlette sömürge halklar durumuna düşüleceği açıktır. Burada kavramların çok fazla önemi yok. Pratikte yaşanacak olan tam da budur.

Avrupa işçi sınıfı son yıllarda cılız da olsa üzerindeki ölü toprağını silkmeye başladığını, işsizler hareketi, demiryolu grevi, taşımacılık sektöründe yaşanan grev ve benzeri eylemliliklerle gösteriyor. Bu eylemlilikler aynı zamanda Avrupa proletaryasına izlemesi gereken yolu -kendi pratiğinden- gösteriyor. Ki o Avrupa proletaryası, Rosa Lüksemburg'ların, Liebknecht'lerin, Marks'ın, Engels'in ve komünarların torunlarıdır. Ve o topraklar, sosyalizmin doğduğu topraklardır.

M. Kurşun

Eksen Yayıncılık Kitapları

- Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm** (TDKP Eleştirisi) 2. Baskı 300 000 TL.
- Modern Revizyonizmin Çöküşü** SB ve D. Avrupa Üzerine (Tük.) . . . 650 000 TL.
- Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış ve Platform Taslağı** (Tükendi) . . . 175 000 TL.
- Devrimci Harekette Reformist Eğilim** (Tük.) 500 000 TL.
- Teori ve Program Sorunları** (Tükendi) 750 000 TL.
- Dünyada Yeni Düzen ve Ortadoğu** (Tükendi) 250 000 TL.
- Siyasal Gelişmeler ve İşçi Hareketi** (Tükendi) 600 000 TL.
- Bir Gün Bile Yaşamak** (Roman: O. İyiler) (Tükendi) 1.400 000 TL.
- EKİM 1. Genel Konferansı, Değerlendirme ve Kararlar** 550 000 TL.
- ekimler-1, Marksist-Leninist Teorik Siyasal Dergi** (Tükendi) 700 000 TL.
- ekimler-2** 700 000 TL.
- Solda Tasfiyeciliğin Yeni Dönemi** (Tükendi) 350 000 TL.
- İç Yazışmalar/İç Çatışmalar, Işık, Daha Çok Işık** (Tük.) 400 000 TL.
- EKİM Olağanüstü Konferansı** (Tutanaklardan Seçmeler) Devrimci Politika ve Örgütlenme Sorunları (Tük.) . . . 550 000 TL.
- Kürt Ulusal Sorunu-1** Teorik-Programatik Perspektifler ve Siyasal Değerlendirmeler 650 000 TL.
- Kürt Ulusal Sorunu-2** Teorik-Programatik Perspektifler ve Siyasal Değerlendirmeler 850 000 TL.
- Tasfiyeciliğe Karşı Konuşma ve Yazılar, Kopanlar ve Kapılanlar** (Tük.) 450 000 TL.
- Devrimci Gençlik Hareketi Genişletilmiş 2. Baskı** (Tükendi) 550 000 TL.
- Gebze Direnişinin Ardından** 175 000 TL.
- 20 Temmuz Dersleri** (Tük.) 175 000 TL.
- Dünya'da ve Türkiye'de Özelleştirme Saldırısı** (Tük.) 250 000 TL.
- "İş-ekmek-özgürlük" sloganı üzerine, Liberal Demokratizmin Politik Platformu Genişletilmiş 2. Baskısı** 250 000 TL.
- EKİM 3. Genel Konferansı** Siyasal ve Örgütsel Değerlendirmeler 650 000 TL.
- EKİM 3. Genel Konferansı** Örgütsel ve Siyasal Tartışmalar (Tutanaklar) 750 000 TL.
- Küçük Burjuva Popülizmi ve Proleter Sosyalizmi** (Z.Ekrem'e Cevap) 450 000 TL.
- Demokratizmi Savunmanın Sınırları** 200 000 TL.
- EMEP Eleştirisi** Bir sosyal reform partisinin ideolojik, politik ve örgütsel temelleri üzerine (Tükendi) 250 000 TL.
- Partileşme Süreci-1** Perspektifler ve Değerlendirmeler 650 000 TL.
- Partileşme Süreci-2** Polemikler: Devrimci Proletarya'ya yanıt 650 000 TL.
- Demokrasi ve Devrim** Program sorunları üzerine konferanslar 750 000 TL.
- Bağımsızlık ve Devrim** Program sorunları üzerine konferanslar 1 000 000 TL.

Almanya:

Sosyal demokrat-Yeşiller hükümeti

ve üç aylık pratiği

Önümüzdeki süreç, işçi sınıfının, derinleşen kriz koşullarında yeni seçilen SPD/Yeşiller koalisyon hükümetine destek mi vereceğini, yoksa bu sınıf karşıtı birlikleri reddedip mücadeleyi mi seçeceğini gösterecek. Son günlerin hareketliliği sınıfın mücadele yolunu seçeceğinin ilk işaretlerini veriyor.

Kasım '98, Almanya'da üç aylık yeni koalisyon hükümeti Sosyal-Demokrat Parti (SPD) ve Birlik 90/Yeşiller'in vergi reformlarını tartıştığı ay oldu. Hükümet bir yandan tekellerin tepkilerini ölçmeye, diğer yandan işçi ve emekçi kitlelerin gözünü boyayarak yanına çekmeye çalışıyor. Ama kitleler buna kanacağa benzemiyor. Yapılan istatistiklere göre, kitlelerin sadece %13'ü yeni hükümet döneminde daha az vergi ödeyeceklerine inanıyor.

Şimdiden toplumun belli kesimlerinde ilk kıpırdanmalar başladı. Doktorlar bütçe üzerine hükümetle sert tartışmalara giriştiler ve 18 Aralık'ta bir günlük bir direniş örgütlediler. Anaokullarının kötüleşen koşullarına karşı öğretmenler, ailelerle birlikte sokaklara döküldüler. İşçiler ise işçi çıkartmalarına karşı kavgaya hazırlanıyorlar. Kasım ayında Opel, Porsche ve Widia'da grevler yapıldı. Ruhr havzasında ocakların kapanmasına karşı madenlerden öfkeli sesler yükselmeye başladı. Aralık sonunda toplu sözleşmeleri sona erecek olan metal işçileri, yıllardır işlerini kaybetmemek için reel ücret artışı talebinde bulunmamışlardı. Bu kez IG-Metall sendikasının talebi %6,5. İşveren, metal sektöründe yaşanan krizi bahane ederek bu öneriyi reddedecektir. Bunun yoksulluk sınırlarına itilen metal işçilerindeki mücadele dinamiklerini açığa çıkarması olası bir gelişme. Böyle olduğu takdirde, metal işçileri sermayeye ve onun hükümetine zor anlar yaşatacaktır.

Yeni hükümet kitleler nezdinde imajını koruyabilmek için çocuk parasını yükselteceğini açıklamasının ardından işverenlerden alınan vergilerin %35'e indirilmesini iki sene öne çekti. Ulusal gelirin tekeller yararına dağıtılmasının hızlanması olan bu karar ile, hükümet, gerçekte kimin çıkarını gözettiğini gösteriyor.

Hükümetin diğer bir icraatı, vergilendirilmeden 620 DM'ye kadar

yapılan kazanca ilişkin değişiklikler. Şimdiye değin %20'lik vergiyle birlikte dayanışma ve kilise vergilerini işveren ödüyordu. Bunun üzerine bir kalem çekildi. Bundan böyle işveren paranın %12'sini emeklilik ve hastalık sigortasına ödeyecek, ama çalışanlar emeklilik ve hastalık sigortasından hiçbir hak talebinde bulunamayacaklar. Bu ancak çalışanların ek olarak %7,5'ini ödemesi halinde mümkün. Güvence altında olmayan bu tür işlerde çalışanların dörtte üçünü kadınlar oluşturuyor. Bunun %40'ı ise çocuklu kadınlar. Bu tür işlerde çalışanların sayısı '90'ların başında 1,1 milyon iken '97'de 1,9 milyona yükseldi.

İşsizlik çığ gibi büyüyor. Son iki yılda 2 milyon artarak 4 milyon kişiye ulaştı. İşsizlik Doğu Almanya'da %15,9, batıda %8,8'de seyrediyor. Resmi kayıtlarda yer almayan 2,5 milyon işsiz ve part-time çalışan 6 milyon eklenince, işsizlik 11,5 milyonu buluyor. Tekellerin Eylül sonunda ardarda tensikata

girişeceği haberleri geliyor. 40 büyük tekel toplam 330 bin işçi çıkaracağını duyurdular. Yeni koalisyon hükümeti 2,5 yıl aradan sonra "İş İçin Birlik" görüşmelerini başlattı.

"İş İçin Birlik" nedir? Türkiye işçi sınıfının ESK olarak yakından tanıdığı; işveren, hükümet ve sendika temsilcilerinden oluşan birliğin Almanya'daki versiyonudur. "İş İçin Birlik" in birincisi, "işsizliği 2000 yılına değin yarıya indirme"yi savunarak hazırlanan saldırı paketleri yüzbinlerce işçinin mücadele duvarına çarpınca, Kohl ile birlikte gömüldü. 7 Aralık'ta yeni koalisyon hükümetinin yeniden başlattığı birlik görüşmelerinin adı, bu kez, "İş, Meslek ve Rekabet Yeteneği İçin Birlik"!

İşçilerin olmadığı masalarda sermaye ve temsilcileri işçiler üzerine pazarlık sürdürüp kararlar alırken, işçilerin payına düşen ise yine fedakarlık etmek oluyor. Başbakan Schröder'in görüşmelerdeki ana

söylemi "iş daha ucuza maletmek." Bu emek sömürüsünü daha da arttırmak anlamına geliyor. Yani işçi ve emekçilere düşük ücret, sosyal hakların tasfiyesi, esnek çalışma dayatılıyor. "Ücretlerin yan masraflarını düşürme" adı altında sosyal sigorta sisteminin parçalanması hedefleniyor.

"Birlik" in tartıştığı diğer bir saldırı, "çalışma saatlerinin esnek ve daha etkili bir çalışmaya göre örgütlenmesi." Yani işçiler günün 24 saatinde hazır beklemek zorunda. Tam gün çalışma yerine esnek ve ucuz çalışma uygulaması ile işsizlik çözülmeye çalışılıyor. Böylece genel ücret düzeyi düşüyor.

"Önemli olan işimin olması" mantığı üzerinden

işçi ve emekçileri daha yoğun emek sömürüsü dayatılıyor.

"Birlik" e göre mevcut iş, çalışma saatlerinin kısaltılması veya esnek part-time çalışma ile "eşit" şekilde paylaşılmalı. "Eşit dağılımın kadın ve erkek işçiler arasında" da olması savunularak, güya kadın işçiler ile erkek işçiler eşit tutuluyor. Kadınları teşvik projeleri çerçevesinde öğrenim alanlarının yarısının kadınlara ayrılmasıyla ise, sonuçta yeni işyerleri açılmayacak, ama kadın ve erkek işçiler arasında rekabet kışkırtılacak.

Gençler için ise 100 bin işyeri açmak planlanıyor. Bunlar kapitalistlere ödetmeden devletin finanse edeceği meslek yerleri olacak. Bu yerlerin yeterli olmaması bir yana, meslek eğitimini bitiren gençlerin kendi alanlarında iş bulamalarından söz edilmiyor bile. Bunlar, içten içe kaynayan gençliğin sorunlarını çözmek yerine sadece istatistikler üzerinde oynamayı kolaylaştıran geçici önlemler.

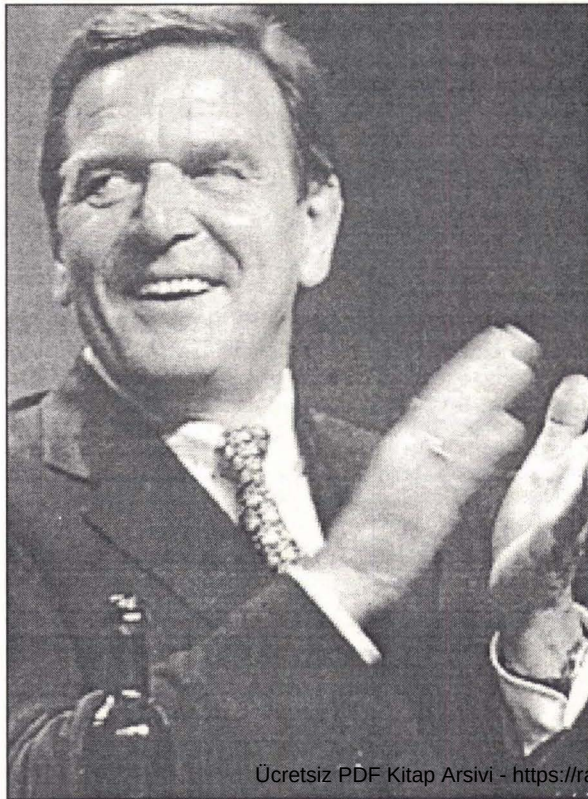
İşçi sınıfı gerçekte "İş İçin Birlik" in ne anlama geldiğini kendi pratiğiyle biliyor. Kimya tekeli Deutz AG işçileri, gelirlerinin %4,25'inden iş garantisi için vazgeçmişlerdi. Alman Babcock AG'de çalışanlar, aylık gelirlerinin %5'ini uygun koşullarda geri ödenmesi şartıyla işverene faizsiz kredi olarak verdiler. Ama iki sene önce 30.000 olan işçi sayısı bugün 27.600'e düşürülmüş bulunuyor. Viesmann firmasında haftada 2 saat ücretsiz olarak fazla çalışılıyor. Volkswagen AG'de haftalık çalışma süresi 28 saate indirildi, fakat esnek çalışma uygulanıyor. Madenlerde '97-98 yılında reel ücretlerin düşürülmesi konusunda taraflar anlaştı. 28 °C'de konan ısı vardiyası kaldırıldı, haftasonu çalışma zorunluluğu konuldu. Tüm bunlar "işimiz korunsun" anlayışıyla kabul edildi. '97 Mart'ında 130 bin madencinin greve gitmesi üzerine ocakların kapanması 2000 yılına ertelenmişti, ama geçuğumuz haftalarda Ruhr havzasında 5.600 işçinin atılarak ocağın kapanacağı açıklandı. Alman Taşkömürü İşletmeleri'nde önümüzdeki dönemde 10 bin işçi işini kaybedecek. "İş İçin Birlik" işte bu!

Böylesi aldatmaca birliklerle işsizlik sorunu çözülemez. İşsizlik kapitalizmin doğasında vardır ve kriz dönemleri bunu kitlesel boyutlara vardır. Daha fazla kâr için, sermaye sınıfı en az işçiyle en yüksek üretimi sağlamak üzere tensikatları gündeme getirir. Buna esnek çalışma, ücretlerin dondurulması, sosyal hakların gaspı vb. eşlik eder.

Bu tür birlikler, işçi sınıfını işsizliğin gerçek kaynağı olan kapitalizme karşı mücadeleden alıkoyma ve işçilerin bilincini karartma işlevi görmektedir.

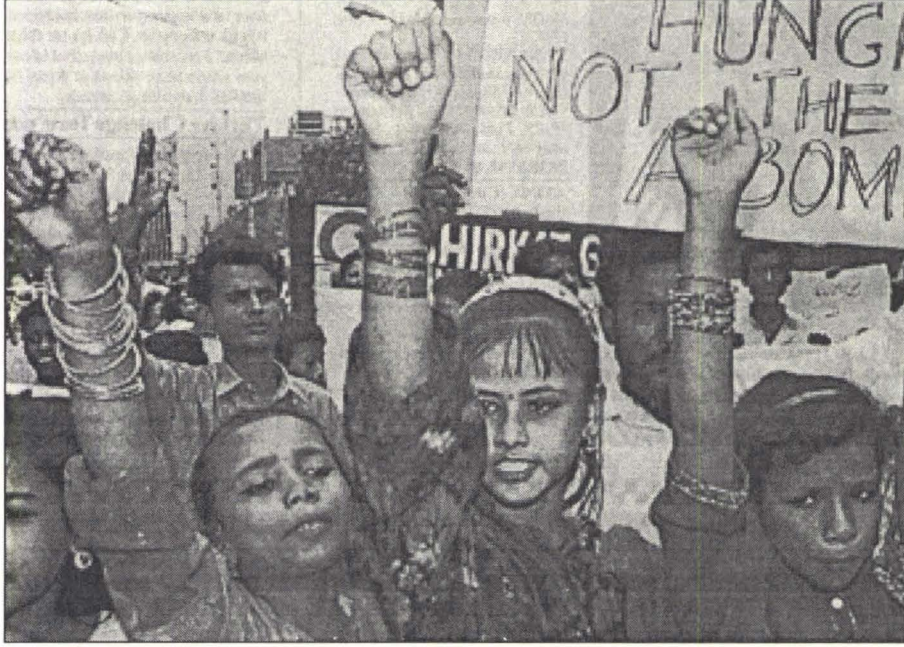
Önümüzdeki süreç, işçi sınıfının, derinleşen kriz koşullarında yeni seçilen SPD/Yeşiller koalisyon hükümetine destek mi vereceğini, yoksa bu sınıf karşıtı birlikleri reddedip mücadeleyi mi seçeceğini gösterecek. Son günlerin hareketliliği sınıfın mücadele yolunu seçeceğinin ilk işaretlerini veriyor.

E. Güneş

İki farklı deneme ve sonuçları

Herşey bir yana bugün sadece insan hakları ve doğayı koruma mantığıyla bakılsa dahi, ABD ve İngiltere'nin Irak'a saldırısı tam bir insanlık suçudur.
Bu insanlık suçuna karşı tepki göstermeyen, Irak halkının yanında ve emperyalist saldırganlığın karşısında yeralmayan hiçkimse insan sıfatını haketmez.

kalmasına neden olan dünya emperyalist sisteminin jandarması ABD ve stratejik müttefiki (özellikle Ortadoğu politikasında) İngiltere'nin Ortadoğu halklarına yönelik stratejilerini geçen sayımızda (*Kızıl Bayrak*, 85. sayı) birçok yönleriyle irdelemiştik. Aynı çerçevede Ortadoğu'ya yönelik emperyalist politikanın değişik yönlerini de irdelemiştik. Şimdi bu emperyalist politikanın ikiye bölünmüşlüğüne bir başka boyutunu irdeleyelim.

Fransa'nın nükleer denemelerine (1996) karşı uluslararası mahkemeler ve platformlar kuran ve "dünya barışı" çığırtkanlığı yapan bu emperyalist/kapitalist ülkeler ABD ve İngiltere'nin Irak saldırısı karşısında neden aynı duyarlılığı göstermediler? Rusya ve Çin dışta tutulursa (bunlar da Çöl Tilkisi operasyonundan önden haberdar edilmedikleri için namus kurtarma belasına tepki gösterdiler) birçok ülke sessiz kalarak saldırıyı onayladı (Tayvan, Hindistan, Güney Kore, Japonya) ya da Irak'ın BM ile işbirliğini kabul etmek zorunda olduğunu, aksi durumda operasyonun kaçınılmaz olacağını söyleyerek saldırıyı önden onayladı (Fransa, Avusturalya, Yeni Zeland). Kimi ülkeler ise silik bir tepki ile saldırıya karşı çıkmakla yetindi. (Muhakkak ki bu kadar tepki ve ayrışmanın kendisi dahi Yeni Dünya Düzeni ve onun savaş aygıtı olan Birleşmiş Milletler örgütüne üye ülkeler arasındaki uyum ve birlikteliğin bozulması anlamında oldukça anlamlıdır.)

Oysa soruna politikanın dışında ve sadece "insan hakları, dünya barışı ve doğa seviciliği" çerçevesinde bakılsa dahi bugün herkesten önce bir Orta-

ve dernekler ABD ve İngiltere'nin Irak'a saldırısına karşı çıkmalıydılar. Çünkü haksız bir şekilde milyonlarca insanın yaşamına kastedilmiş, haksız bir savaş başlatılmıştı, doğa tahrip edilmişti.

Silah denemeleri çerçevesinde bakılırsa, ABD yeni üretip savaş pazarına sürmeye hazırlandığı "Tomahawk" füzelerini, İngiltere ise yeni savaş uçaklarını (B-2 Tornado) Irak (dolayısıyla Ortadoğu) halklarının katliamında denedi. Eğer bu füze ve uçaklar okyanusta denenmiş olsaydı birçok emperyalist/kapitalist ülke ve bu ülkelerdeki insan hakları dernekleri, çevreciler, doğa korumacıları, hayvanları koruma derneklerine kadar geniş bir yelpaze büyük bir gürültü koparacaktı. Ama aynı silahlar Irak halkı üzerinde denendi, buna karşı herhangi bir tepki yok. Varolan tepkiler ise bahsi geçen bu örgütlerden bağımsız olarak emperyalist/kapitalist sistemin iktisadi ve siyasi krizinin işçi sınıfı ve emekçi halk yığınlarının da biriktirdiği anti-emperyalist, anti-kapitalist devrimci bir birikimin ürünüdür.

Şimdi gerek dünya ölçeğinde, gerekse (özellikle) Türkiye'de bu (yukarıda sıralanan) örgüt ve derneklere sormak ve sahtekarlıklarını teşhir etmek gerekiyor. Belediyeler uyuz köpekleri, kedileri öldürüyor, hayvanlar hayvanat bahçelerine konuyor diye kıyameti koparan hayvanları koruma dernekleri üyesi süslü kadınlar konaklarındaki kedi ve köpeklerle doktor doktor dolaşıp hayvanları tedavi ettiriyor. Doğa

sevenler bir ağaç kesilse veya çime basılsa kameraların önünde kıyameti koparıyor, basın açıklamaları yapıyor. Yeşiller ağaç dikme kampanyaları açıyor. Ama 20 yıldır Kürdistan'ın dağları taşları bombalar ve kimyasal silahlarla yakılıyor, koyun sürüleri taranıyor, insanlar diri diri yakılıyor, cesetlere tecavüz ediliyor, işkencehanelerden sağ kurtulacak kadar şanslı olanlar zindanlara dolduruluyor, derneklerin buna karşı bir tepkileri olmuyor. Irak halkının üzerinde teknolojinin son harikası füze ve savaş uçakları deneniyor, insanların yanısıra doğa yakılıp yıkılıyor, buna hiçbir tepkileri yok. İngiltere'nin Tornado uçakları hala Irak halkının üzerinde keşif uçuşları adına her gün yeni saldırılar düzenliyor, buna karşı sessizdirler. Irak halkının katliamı için İncirlik üssünü emperyalistlerin hizmetine sunan sermaye devletine karşı hiçbir tepkileri yok.

Peki o halde bunlar bu sıfatları hangi amaç için kullanıyorlar?

Bunun tek bir cevabı var; bahsi geçen bu dernek ve örgütler de mehmetçik medya gibi (*) toplumda biriken patlama dinamiklerini birtakım fantazi örgütlenmelerle manipüle etmek ve gerisingeri düzeniçiileştirmek amacındadır.

Herşey bir yana bugün sadece insan hakları ve doğayı koruma mantığıyla bakılsa dahi ABD ve İngiltere'nin Irak'a saldırısı tam bir insanlık suçudur. Bu insanlık suçuna karşı tepki göstermeyen, Irak halkının yanında ve emperyalist saldırganlığın karşısında yeralmayan hiçkimse insan sıfatını haketmez.

Kahrolsun emperyalist saldırganlık!

Yaşasın halkların kardeşliği!

Emperyalistlerin ikiye bölünmüş politikalarına alet olmak onursuzluktur!

Ortadoğu halklarının kurtuluş mücadelesine omuz vermek onurdur!

H. Gül

(*) Hatırlanırsa, 1991 Körfez Savaşı'nda yarım milyon Iraklı katledilmiş, milyonlarcası yaralı ve sakat bırakılmıştı. Mehmetçik medya emperyalizmin ve İncirlik üssünü açan Türk burjuvazisinin katliamcı yüzü yerine bir yıl boyunca Körfez'de atık petrolden ölen karabatağı göstererek, savaştan zarar gören kuşlar, balıklar, doğa görüntüleriyle katliamı yok saydı.

Fransa 12 yıllık bir aradan sonra '96 yılında Pasifik'te yeni nükleer denemelere başladı. Bu nükleer denemelere karşı dünyanın birçok ülkesinde çevrecilerden hayvanseverlere, Yeşiller'e ve insan hakları örgütlerine kadar birçok kitle örgütü protestolar örgütlemiş, yürüyüşler düzenlemişti. Yine birçok ülke devlet düzeyinde bu nükleer denemelere karşı çıkmış ve "dünya barışını bozduğu/tehdit ettiği" gerekçesiyle tepki göstermiş ve durdurması için Fransa resmi olarak uyarılmıştı. En büyük tepkiyi ise nükleer denemeler dolayısıyla Güney Pasifik ülkeleri göstermişti. Sonuçta dünyanın dört bir yanında yükselen tepkilerin de sonucu olarak nükleer denemeler durdurulmuş, Fransa'nın da içinde olduğu 65 ülke nükleer denemelerin yasaklanmasını öngören bir anlaşma yapmışlardı. Bu anlaşma "dünya barışına büyük bir katkı" olarak sunulmuştu.

65 ülkenin yaptığı bu anlaşmanın "dünya barışına büyük bir katkı" olup olmadığını -ki olmadığı açıktır- bu yazı çerçevesinde ele almayacağız. Ancak emperyalist politikanın ikiye bölünmüşlüğüne görmek için birkaç karşılaştırmalı örnek üzerinde durmak istiyorum.

Birleşmiş Milletler Silah Denetleme Komisyonu (UNSCOM)'un çalışmalarını engellediği gerekçesiyle Irak'ın üzerine tonlarca bomba ve binlerce füze yağdırarak yüzlerce insanın ölümüne, binlercesinin yaralı, sakat

Bugün diz çöktürdük, yarın gömeceğiz!

Bursa Özel Tip Cezaevi'nde TKİP'nin kuruluş kutlaması

Partimizin kuruluş kongresinin açıklamasıyla beraber, tüm komünist ve samimi devrimcilerde olduğu gibi, içimizi buruk da olsa bir coşku kaplamıştı. Buruktu zira, yoldaşlarımızı Ekim'in kabuğunu kırıp komünist partiye büyüdüğü bir evrede yalnız bırakıyor, zorlukları paylaşamıyorduk.

Kutlama için programımızı düzenleyip, hazırlıklara başladık. Zindanlar alanında sınıflar mücadelesini yürütmenin dezavantajlı yönlerinden birisi de süreçten geç haberdar olmamız ve diğer bazı aksamaların boydan boya planımızı etkilemesi. Daha önceki yıllarda da Ekim'in kuruluş yıldönümü kutlamalarını yaparken, sürekli direniş süreçlerinin içine denk düştüğü için, hep geç kutlamak zorunda kalmışızdır. Bu kez de geç kalıyorduk!

Hazırlıklarımızı planlarken, klasik anma-kutlama tarzında olmamasını özüne uygun düşen bir biçimde olması gerektiğinde hemfikir olduk. Klasik anma-kutlamalar; hareketin mesajının okunması, gelen mesajlar, varsa koro, şiir ya da skeç/tiyatro ve ardından ikramlar biçiminde gelişir. Yanısıra, bizim iki kişi olmamız böyle bir kutlama için hem dostlardan yardım almamızı gerekli kılıyor, hem de dostlarla ilgilenmemizi, sohbet etmemizi olanaksızlaştırıyordu. Kutlamamızı örgüt sayısını gözönüne alarak (13), 7 güne böldük. Bu bizim yükümüzü, emek sürecini arttırdı. Fakat sınıf hareketinin gündemi ve güncel politik gelişmeler üzerine sohbetler geliştirdik. Ardından ikramlarımız ve dostların başarı dilekleri, kutlamaları...

TKİP'nin parti tanıtım kampanyası ekseninde geliştirdiğimiz kutlamamız için, 60 civarında kart hazırlayıp, yoldaşlara ve dostlara gönderdik. Büyük boy bayrağımız ise ilk hazırladığımız materyalimizdi ve duvarımızı süslüyordu.

Kasım'ın sonuna doğru gerçekleştirdiğimiz kutlamamızı başarıyla bitirdik ve artık partiyi kazanmanın onurunu, partiye kazanacağımız sürecin gururuyla birleştireceğiz. Anadolu topraklarında ilk kez devrimci teori, devrimci sınıf ve devrimci örgüt, TKİP çatısı altında bütünleşti. Türkiye devrimci hareketinde '96 ÖO-SAG direnişimizin dahi durduramadığı bir gerileme süreci yaşanırken, devrimci bir yapının istisnai olarak atılım yapması ve sömürgeci faşist sermaye diktatörlüğünün karşısına sosyalizmin savaş bayrağıyla çıkması tüm samimi devrimcilerle moral ve güç vermesi gereken politik bir gelişmedir. Yönetim tecrübesinden dolayı bunu hisseden sermayenin, TKİP'nin ilanıyla beraber koyu faşist terörüne hız vermesi, TKİP'nin şahsında tüm Türkiye devrimci harekete karşıdır bu özgün anlamıyla. Fakat tarihin tekerleğini geriye döndüremeyecekler.

**Partiyi kazandık!
Partiye kazanacağız!**

**Yaşasın TKİP!
Bursa'dan TKİP tutsakları**

Kapitalizmin doğası gereği, daha fazla kar hırsıyla hareket etmesi beraberinde krizi, işsizliği, açlığı, konutsuzluğu, hastalığı, özelleştirmeyi ve birçok hak gaspını gündeme getirmektedir.

Varlığını işçi ve emekçilerin sömürsünden alan ve her türlü doğa ve insan katliamının sorumlusu olan emperyalist-kapitalist sisteme karşı çıkan artı-değer sömürsünün olmadığı bir düzeni kurma iddiasındaki işçi ve emekçilerin öncüsü olan devrimcilere sistemli bir saldırı yapılmaktadır.

Düzen MGK'sıyla, kontr-gerillasıyla, polisyle, medyasıyla ve sendikaları kendi kontrolünde yürütmesiyle, onursuz koyun gibi sağacağı bireyler oluşturmak için saldırılarını artırarak sürdürmektedir.

Saldırıların ilk ayaklarından birini cezaevleri oluşturmaktadır.

Toplumun en duyarlı kesimine saldıracak, işçi ve emekçileri geriletmeyi hesaplıyor. Dünyadaki son ekonomik kriz ile birlikte bir patlamadan korkan burjuvazi şovenist histeriyi körüklemekte, toplumun her kesiminde böl-parçala-yönet modelini uygulamaktadır.

MGK'nın düğmeye basmasıyla birlikte, Buca, Adana, Ankara, Sakarya cezaevlerine saldırılması bir rastlantı değildir. Hücre politikasını hayata geçirmek için cezaevlerindeki faşistleri de provokasyon amaçlı kullanmaktadır.

Sakarya Cezaevi'ne saldırıyla birlikte Bergama Cezaevi'nde pazartesi günü 22:00 gibi ara maltalar işgal edildi. Müdürün, "ikide bir eylem yapıp duruyorsunuz" sözlerine karşılık asıl devletin ikide bir saldırı yaptığını ve bizim talebimizi

dinlemesini istedik. Sakarya Cezaevi'ndekilerin şu an katliamla karşı karşıya olduğunu ve Sakarya'dan haber almadan eylemi bitirmeyeceğimizi söyledik.

22:45'te 1. müdürün Sakarya'da alt katta askerlerin olduğunu ve şu an görüşemediklerini söylemesi üzerine eylem sürdürüldü.

Sloganlar atarak, halaylarımızla devrimci dostluk temellerini pekiştirdik. Çarşamba akşamı 23:00'te 2. müdür tarafından Sakarya'dan gönderilen faksın elimize ulaşmasıyla "Yaşasın direniş, yaşasın zafer!", "Sakarya'nın hesabını sorduk, soracağız!" ve "Yaşasın devrimci dayanışma!" sloganlarını atarak eylemi bitirdik. DHKP-C, TİKB, MLKP, TKİP, TDP, TKP/ML, TKP(ML)'nin katıldığı eylemle faşizme bir kez daha diz çöktürdük.

Bergama Cezaevi TKİP tutsakları

Devrimci tutsaklar teslim alınamaz!

Faşist sermaye devleti her geçen gün saldırganlığını tırmandırırken, alışılagelmiş yöntemlerini uygulamaya devam ediyor. Kuruluşundan bu yana geçen 75 yıllık kirli tarihinde Türk-Kürt, Alevi-Sünni ayrımcılığı temelindeki politikalarını cezaevlerinde de adli-siyasi gibi ayrımlarla tutsakları birbirine düşürüp onları teslim almaya çalışıyor.

Kasım 1998 tarihinde Mehmetçik medyasına yansıyan MGK kararları anladığımız kadarıyla cezaevlerine yönelik bir saldırının habercisi.

Kararlardan bazılarında ne diyor?

"Eylemlerin gerçek yüzünün ortaya konulması"

Buna cesaret edebilecekler mi? "Biz bu insanları yok etmek istiyoruz. Bu insanlar düzenimize karşı. Bu yüzden onlara her fırsatta saldırıyoruz. Onun için eylem yapıp bizim saldırılarımıza karşı koyuyorlar/direniyorlar." diyecek halleri yok herhalde. Yine kendilerine göre sebepsiz mazeretler yaratıp, işbirlikçi medyasıyla kamuoyunu yanıltıp, kendi meşruluklarını ortaya koymaya çalışacaklar.

"Eylemlere adli tutukluların katılmadığının açıklanması"

Bir yere kadar doğru ama şu da unutulmamalıdır ki, adli tutuklular gün geçtikçe kendi haklarını aramaya ve devrimci tutsaklarla

birlikte eylemler örgütlemeye başlamışlardır. Çünkü bu çarpık düzenin başka türlü değiştirilmeyeceğini anlamaya başlamışlardır. Sermaye devletinin yıllardır adli tutsakları devrimci tutsaklardan yalıtmaya çabaları her seferinde başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Ve adli tutsaklar bireysel de olsa devrimci tutsakların yanında yer almışlardır. Bunun yanında devrimcilere sempati duyan adli tutsakların sayısı da azımsanmayacak kadar çoktur. Yeter ki kendi bireysel iradelerini yenip, toplumsal iradeye kavuşsunlar. Eylemlere adli tutsakların katılmadığını açıklamak ancak kitleleri yalıtmaya yönelik olacaktır. Kamuoyu buna karşı uyanık olmalı ve her eylem zamanı devrimci, sosyalist basından, İHD gibi demokratik kitle örgütlerinden, tutsak yakınlarından eylemler hakkında doğru bilgileri almadan, düzen tarafından yönlendirilen medyaya aldanmamalıdır.

Bunun yanında sermaye düzeni basın kuruluşlarına da türlü baskı ve tehdit ile sansür uygulamaktadır. Hatta MGK ağzından yalan haberler yayınlamaktadır.

"Terörden zarar gören aileleri, terör tutuklularının yakınlarına karşı eyleme sevk etmek"

Bu, zaten alıştığımız, süreklileşen sivil faşist saldırıları en üst seviyelere taşımak için kullanılan tutsakları (şimdiye kadar

defalarca olduğu gibi) bir taktikti. Buna belki şovenist histeri etkisine kapılmış bazıları katılacaklardır. Fakat ilerici, demokrat, devrimci kamuoyu bu konunun hassasiyeti karşısında şimdiye kadar olduğu gibi kendi saflarını tutacak ve bedel ödeyerek kazandığı mevzileri yine bedel ödeyerek ve bedel ödeterek koruyacaklardır.

MGK'nın bu saldırı programı en son Sakarya Cezaevi'nde uygulamaya sokuldu. Mahallelerden toplanan sivil faşistler devrimci tutsak ailelerine saldırdı. Peşinden adli tutuklular idare tarafından kışkırtılarak devrimci tutsaklara saldırdı. Fakat komünist ve devrimci tutsakların direnişi sonucu yenilen yine sermaye devleti, kazanan devrimci tutsaklar oldu.

MGK'da tartışılan bu birkaç maddeden anladığımız kadarıyla yeni saldırıların hazırlıkları yapılıyor. Önümüzdeki süreçte bunları yaşayacağız. Ama buna bu ayda olanlar ve olayları çarpıtarak kamuoyuna taşıyan medya şunu da hiçbir zaman unutmamalıdır ki, gerektiğinde devrimci şiddet kendilerine gereken dersi verecektir.

Bedel ödeyenerek kazanılan mevziler bedel ödetilerek korunacak!

Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nden Kızıl Bayrak okuru adli tutuklular

Mücadele tarihimizden...

30 Aralık 1922: SSCB'nin kuruluşu

**Yaşasın sosyalist
cumhuriyetler birliği!**
**“Buz kırılmış,
yol açılmıştır!”**

V. İ. Lenin

“Bu ilk zafer nihai zafer değil henüz... Biz bu eserin yapımına başladık. Ne kadar zamanda, ne zaman, hangi ulusun proleterleri bu eseri sonuna kadar vardırırlar, bunun önemi yok. Önemli olan buzun kırılmış, yolun gösterilmiş ve açılmış olmasıdır.”

1 Ocak 1959: Küba devriminin zaferi

**Küba Devrimi 40
yaşında!**
**“Devrimcinin görevi
devrim yapmaktır!”**

Fidel Castro

“Birçok Latin Amerika ülkesinde devrime uygun şartlar, yurdumuzda varolmuş olanlardan kıyaslanmayacak kadar iyidir. Aç ve çileden çıkmış kitlelerin, kendilerini tarihe sokacak gediği bekledikleri, tekellerle oligarşiler tarafından yağma edilip yıkıldığı Latin Amerika ülkeleri vardır.

Devrimcilerin görevi bu gediği açmaktır. Devrimcinin görevi sadece teoriyi incelemek değildir. Devrimcinin görevi, devrimin pratik gerçeklerini unutarak teorik bilgilere dalmasını hedef tutmaz. Devrimcilerin görevi bir hayat anlayışının, tarihin ve devrimci toplumun kanısını sadece öğrenmek, bilmek ve hissetmeyi hedef tutmaz. Onların görevi, aynı zamanda bu fikirleri başarıya götürecek yol, taktik ve stratejinin kanısına da sahip olmaktır.

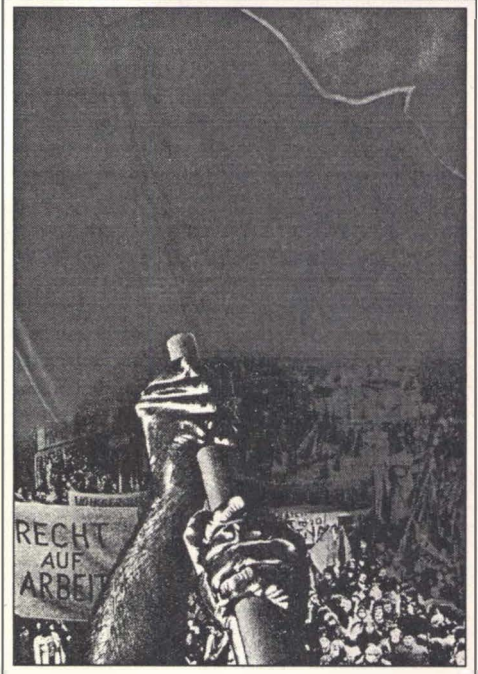
Devrimcilerin görevi budur, yolların kendi kendilerine açıldıklarını ya da sömürücü rejimlerin muize yollu kendi kendilerine yok olmasını görmek için çıkmaz ayın son çarşambasını beklemek değil.

(...)

Eğer elverişli şartlar kaybolursa, eğer şanslar harcanırsa, eğer şartlardan gerektiği kadar yararlanılmazsa, bu ne kimsenin, ne herhangi bir partinin, ne de herhangi bir devrimci hükümetin hatası olur. Bu her ülkedeki devrimcilerin hatası olur, çünkü her ülkedeki devrimi yapmak görevi onlara düşmektedir...”

26 Temmuz '63'te La Havana'da
Moncado taarruzunun yıldönümü nedeniyle
yaptığı konuşmadan

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Parti

*O okyanus derinliğinde
çelik bir çekirdekti.
Dev kayalarından inip;
buluştu mavi tulumlu
umutlu
en dirençli tokmağıyla
günün.*

*O çelik bir çekirdekti:
Bir yılanın zehirli dilinden
korundu
zakkum çiçeğine saklanarak.
Ve O Çukurova'nın en
bereketli ovalarından
ilmik ilmik örülmüştü
kanlı karanlık tezgahlarda.
Darağaçları kurulurken
kentin meydanlarına
Uzak bir kentte
belki de tek nefesti.
Tüketemediler O'nu...*

*Karadeniz'de onbeşler
kanlı karanlık sulara
gömülürken
Tarihten kalan tek yürekti.
Deniz'in gözünde öfke
Kaypakkaya direnişiydi sade
O onbeş karasaplı bıçağın
battığı yerde
Kızıl bir bayraktı.
Anadolu toprağında çatlayan
eşi bulunmaz bereketli bir
tohumdu.*

*Yeşeriyor
kentlerin homurtulu
işliklerinde şimdi
Bir ışık hızıyla nabızı atıyor.
Yarını binlerce çelik kolla
Bitimsiz bir aşkla kucaklıyor.*

Rahime Henden

1999 yılı: Partili yıl

**Partiyi
kazandık,
Parti ile
kazanacağız!**